

DRUŽINSKI TEDNIK

Leto XI.

Ljubljana, 2. novembra 1939.

Štev. 44. (521)

Ni važno, kolikokrat izrečeš laž,
kajti ponavljanje ne more laži izpre-
meniti v resnico.

Prezident Roosevelt
26. oktobra 1939.

»DRUŽINSKI TEDNIK«

zhaja ob četrtih. Prednatišvo in
uprava v Ljubljani, Miklošičeva cesta
št. 14. III. Pošti predaj št. 845. Telefon
št. 33.32. Račun poštne hran. v Ljubljani
št. 15.393. Rokopisov ne vračamo.
nefrankirani dopisi ne sprejemamo. Za
odgovor je treba priložiti za 3 din. znak.

NAROČNINA

1/2 leta 20 din., 1/2 leta
40 din., vse leto 80 din.
V Italiji na leto 40 din.
V Franciji 70 fran. v.
v Amer. kl. 2 1/2 dolarja.
Drugod sorazmerno. — Na
ročnino je plačati vnaprej.

CENE OGLASOV

V tekstnem delu: enostolpna petna vr-
sta ali njen prostor (višina 3 mm in širina
55 mm) 7 din.; v oglašnem delu 456 din.
• dvobarvni tisk cene po dogovoru.
• nitice: beseda 2 din. Mali oglasi:
beseda 1 din. Oglasi davke prvoš. še
večje. Pri večkratnem naročilu popust.

Danes:

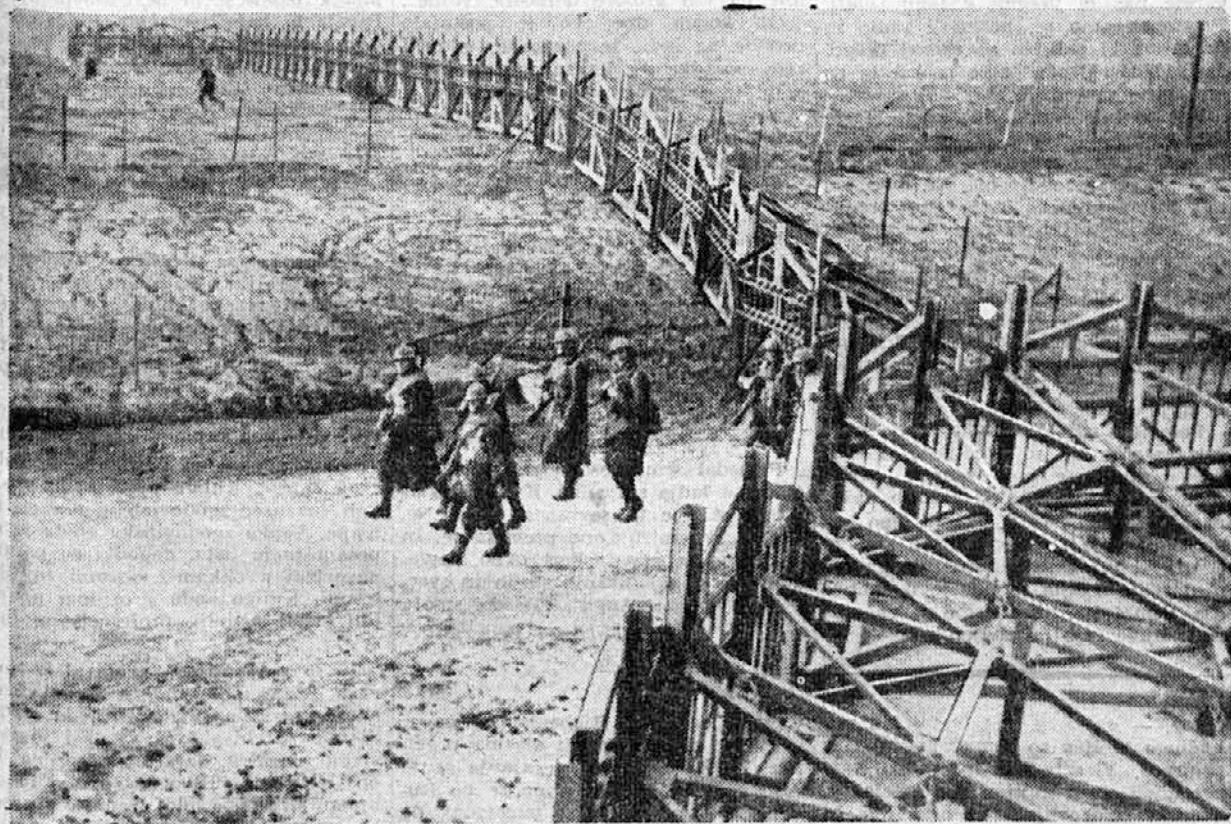
Pričetek spominov nekdanjega šefa
nemškega vojnustva:

»Vohunske avanture kapitana Rintelena«

(Gl. str. 9)

Amerika stopa na plan

Združene države bodo Anglijo in Francijo zalagale
z orožjem. — Kaj bo zdaj Nemčija ukrenila?

V Ljubljani, 31. oktobra.

Mislimo, da ne bomo preveč pove-
dali, če zapišemo: prejšnji petek zve-
čer sta Velika Britanija in Francija
dobili prvo veliko bitko v sedanjih
vojnih.

V petek zvečer je namreč ameriški
senat s 67 glasovi proti 22 odobril
zakonski predlog o spremnitvi se-
danjega nevtralnostnega zakona na
takšno obliko, kakor jo je predlagala
vlada.

Washingtonski senat se je torej
izrekel za to, da smejo Združene dr-
žave prodajati orožje in vojni mate-
rial vojujočim se državam. Te dni
pride zakonski predlog še pred repre-
zentatno zbornico (ameriško narodno
skupščino) in ko ga tudi ta izglasuje,
dobi takoj veljavo.

Zakaj pomeni rezultat glasovanja v
amerškem senatu tolikšno zmago za
zahodni velesili?

Washingtonski senat je veljal za
pravcato citadelo »izolacionistov«, t. j.
tistih, ki so za to, da se Združene
države v nobeni obliki ne smejo vti-
kati v evropske zadeve; po njihovem
ne bi smela Amerika niti za suho
zlato ničesar prodati vojujočim se dr-

H glasovom o zbiranju nemškega vojaštva ob belgijski meji: belgijski
vojaki na straži pri lankovskih ovirah na meji

žavam, češ da bi jo to prej ali slej
nujno potegnili v vrtnice evropske
vojne. Glavni zagovornik te teze je
bil in je ostal znan senator Borah.

Poraz izolacionistov v senatu po-
meni zmago njim nasprotnih teze
torej zmago Rooseveltove politike.
Ameriški prezident je zmerom in pri
vsaki priložnosti poudarjal, da USA
hoče in mora ostati nevtralna; da pa
ne sestoji nevtralnost v tem, če za-
pre svoj trg in svojo industrijo za
vse države enako, ker s tem hoté
enim koristi, drugim pa škoduje; pra-
va nevtralnost, je trdil Roosevelt, je
tista, ki nikomur ničesar ne prepo-
veduje, kar je dovoljeno v normal-
nih razmerah, torej tudi trgovine ne
— pod pogojem, da vsakdo na lastno
odgovornost blago kupi, plača in od-
pelje.

Ta Rooseveltova teza je v senatu
prodrla. Zmagalo je stališče, ki de-
jansko favorizira Anglijo in Francijo
in se zato v očeh preostalega Ameri-
čana utegne zdeti tudi v načelu pri-
stransko: da je kljub temu prodrla
med starimi pikolovskimi gospodi, ki
sede v washingtonskem senatu, je
dokaz, da se ameriško javno mnenje
začenja precej vidno kristalizirati v
določeno smer.

To je prvi vzrok, zakaj so v Lon-
donu in Parizu tako veseli petkovega
glasovanja v amerškem senatu.

Pri tem pa v obeh zahodnih pre-
stolnicah odkrito izjavljajo, da si ne
laste nobenih zaslug, ne neposrednih
ne posrednih, da so dogodki v Wa-
shingtonu krenili v to smer. Največ
zaslug za zmago Rooseveltove teze,
pravijo v Londonu in Parizu, gre po-
topitvi »Athenije« in v zvezi z njo
Goebbelsovim napadom na Churchilla,
ter aferi ameriške ladje »City of
Flint«. Dokler bodo naši nasprotniki,
izjavljajo Angleži, tako lepo napelja-
vali vodo na naš mlin, jim moremo
biti samo hvaležni.

Washingtonsko glasovanje pa pro-
slavljajo v obeh zahodnih demokraci-
jah kot veliko zmago tudi iz drugega
vzroka.

Ameriški senat je bil namreč glav-
na ovira za dobavljanje ameriškega
orožja in streliva Angliji in Franciji.
Zdaj ko je ta ovira premagana —
da bo reprezentatna zbornica z veli-
ko večino odobrila Rooseveltovo tezo,
je že danes toliko kakor gotovo —
ni nobenih pomislekov več za ne-
moženo funkcioniranje ameriškega iz-
voza v Veliko Britanijo in Francijo.
Toda če hočemo prav razumeti, kaj
to pomeni, si moramo nekoliko ogleda-
ti ameriško vojno industrijo.

Združene države izdelujejo najbolj-
ša vojna letala na svetu. (V kolikor
jih morda nekateri britanski tip po

kakovosti prekašajo, zaostajajo an-
gleske tovarne zdaleč za ameriškimi,
kar se tiče kapacitete.) V ameriški
letalski industriji so se učili ne samo
Angleži in Francozi, ampak tudi
Nemci in Rusi. Ameriške tovarne iz-
delajo že danes po 3000 vojni letal
na mesec, do pomladi pa mislijo
dvigniti produkcijo že na 5000 na
mesec. Dalje premore USA 12.000 to-
varn za vojni material; v teh tovar-
nah lahko igraje izdelajo po 8000
strojnic na mesec, po 2000 topov,
30 milijonov granat in 800 milijonov
nabojev za puške in streljivo. Vse
to bi Angleži in Francozi lahko za-
čeli izrabljati že ta mesec. (Za pri-
merjavo: v svetovni vojni so prva
ameriška letala nastopila na Franco-
skem že leta 1918, vseh ameri-
ških tankov je pa bilo na franco-
skih tleh 11. novembra 1918, t. j. ob
sklenitvi premirja, samo osemnajst.)

Načelo, ki je zmagalo v amerškem
senatu, je izraženo z besedami *cash
and carry*, t. j. plačaj in odpelj.
Z zavzetjem tak nega stališča ameri-
ški senat ni v načelu zatajil svoje
nevtralnosti, a dejansko bo njegov
sklep v korist samo Angležem in

Francozom. Kajti Nemci nimajo ne
denarja, da bi ameriško blago plačali,
ne ladij, da bi ga odpeljali.

Zato res ni nerazumljivo, da so v
petek ponoči v Londonu in Parizu
triumfirali.

V Londonu in Parizu so zdaj, po
ameriški odločitvi, prepričani, da se
bo morala tudi Nemčija odločiti. Po
sodbi Angležev in Francozov ima
Hitler samo tole izbiro: 1. tvegati
totalitarno podmorniško in letalsko
ofenzivo proti Angliji, 2. tvegati tota-
litarno ofenzivo proti Maginotovemu
utrdbenemu pasu, morda z napadom
čez Belgijo, Holandsko ali Švico,
3. tvegati kombiniran napad pod 1.
in 2., ali pa 4. poskusiti novo mirov-
no ofenzivo, nemara celo z rusko po-
močjo.

Glede točke 1. izjavljajo v Lon-
donu, da je dosedanja nemška podmor-
niška in letalska vojna proti Angliji
pokazala, da Hitler ne more računati
na uspeh. Glede točk 2. in 3. poudar-
jajo v obeh zahodnih prestolnicah, da
so pripravljeni na vse in da bi bila
takšna nemška ofenziva obupna gesta
brez upanja v uspeh. Glede točke 4.
pa izjavljajo Angleži in Francozi, da
so vsak trenutek pripravljeni skleniti
mir — pod pogojem, da Hitler pri-
stane na njihove zahteve glede Polj-
ske in Češkoslovaške.

Ker tega ni pričakovati, sodijo v
Londonu in Parizu, da je treba resno
računati z bližnjo nemško ofenzivo
v totalitarnem obsegu. Observer

Obnova habsburške Avstrije?

V Parizu so zbrani skoraj vsi člani
habsburške družine in glavni zastop-
niki avstrijskih legitimistov s knezom
Starhemborgom na čelu. Londonski
»Dispatch« pravi, da so Habsburžani
začeli živahno akcijo za obnovo habs-
burške monarhije, ne sicer v nekda-
nji obliki, zato pa v nemških nar-
odnostnih mejah. List pravi, da so
avstrijski legitimisti navezali stike že
z vsemi pariškimi diplomatskimi in
političnimi zastopniki podnavskih
držav.

Pariški »Paris Midi« pa piše, da se
je knez Starhemborg že sestal s pre-
zidentom dr. Benešem. Predsednik če-
škoslovaške emigrantske vlade je iz-
javil voditelju avstrijskih legitimistov,
da misel o obnovi habsburške monar-
hije danes ni več tako neizvedljiva,
kakor je bila še pred nekaj leti.

Po sodbi pariških diplomatskih kro-
gov bodo morale na obnovo avstrijs-
ke monarhije pristati vse nasledstve-
ne države. V Parizu računajo s tem,
da bo to idejo podprla v danem pri-
meru tudi Italija, a Vatikan se je že
od nekdaj zavzemal zanjo. V glavnem
gre le še za pristanek Jugoslavije.
Če bodo za obnovo samostojne Av-
strije Čehi, Slovaki, Madžari, Jugo-
slavani in Italijani — seveda v stro-
gih narodnostnih mejah — bosta na
to pristali tudi Anglija in Francija.

Papež Pij XII. je te dni izdal svojo
prvo encikliko (okrožnico) na škofo

Izjave tedna

Iz Rima

»Il Telegrafo«, glasilo italijanskega
zun. ministra grofa Ciana (28. okto-
bra):

Italija ne pusti, da bi na njeno
odločanje vplivala katera koli tuja
diplomacija, in ne bo dovolila, da bi
jo katera koli tuja ideologija prego-
vorila za vojno.

Iz Londona

Angleški vojni minister Hore Belisha
(22. oktobra):

V tej vojni gre za nekaj večjega
kakor zgolj za merjenje sil med dve-
ma sovražnima armadama; za nekaj
trajnejšega kakor za letalske bitke
med britanskimi »Spitfire« in nemški-
mi »Henkii«; za nekaj obupnejšega
kakor za boj na življenje in smrt
med nemškimi podmornicami in na-
šimi torpednimi rušilci. Gre za spo-
pad med dobrim in zlom. Gre za od-
ločitev o tem, kdo bo obvladal dušo
narodov in dušo človekovo.

Predsednik vlade Chamberlain je
svoje tedensko poročilo v spodnji
zbornici o poteku vojne končal z be-
sedami (26. oktobra):

Nemška vlada mora, ker ni držala
svoje besede o pravicah in svobodi
drugih narodov, nositi odgovornost
za to vojno in za vse njene posledice.

Iz Berlina

»Völkischer Beobachter«, glavno
glasilo nemške narodno-socialistične
stranke (26. oktobra):

Nemškemu narodu niso potrebne
injekcije za oživiljenje vojnega raz-
položenja.

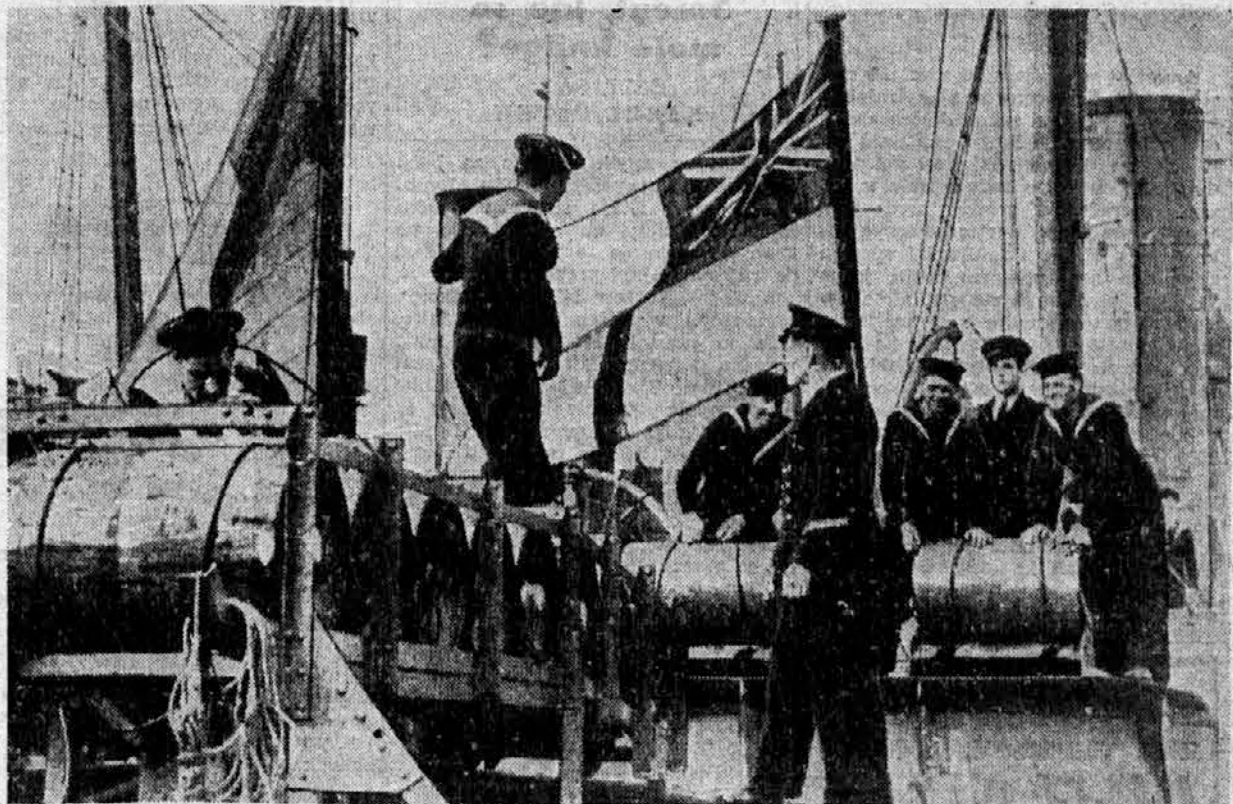
Iz Newyorka

Bivši britanski minister za vojno
mornarico Duff Cooper, ki se pravkar
mudi v Združenih državah (27. okto-
bra):

Nadaljevanje v 1. stolpcu na 3. str.

K nemškim letalskim napadom na
Anglijo: zemljevid Velike Britanije z
navedbo mest, ki so jih Nemci
bombardirali

Angleški in francoski pomorščaki pripravljajo podmorske bombe za tovar na nemške podmornice

NAPIS A AGROBNIKU

Premisli te vrste, ki mimo hitiš,
grob s cvetjem posipaš, prižigaš svetilo,
na temle se grobu blesti besedilo:
ljub dar so mi rože in sveče in križ,
ki z njimi grob roke ljubeče krasé,
uloboko me ganejo tvoje solze.
A ljubše mi je, kar za žive storiš:
če nudiš mu roko, kjer koli živiš,
ki smrti mu preli in ga tare gorje,
če svoje nadloge možalo trpiš,
popravljaj krivice in spore in silo,
boš živim daritev in mrtvim kadilo.

GRISA KORITNIK

Politični teden

522 milijonov 405.000 dinarjev so vlagatelj iz vseh jugoslovanskih bank dvignili do 26. t. m. Ker so pa banke in hranilnice pokazale svojo pripravljenost izplačati čim več, se je razburjenje v zadnjem času precej poglobilo in hranilnice vloge se delno že vračajo nazaj v denarne zavode. — Turistični promet preteklega sezone je bil tale: našo državo je obiskalo 237.196 tujcev, nasproti 216.141 v preteklem letu. Domači tujski promet kaže 482.242 gostov nasproti lanskemu 509.624. — 300 milijonov dinarjev kreditov so pretekli teden prenesli na podlagi uredbe v banovino Hrvatsko. Prenesli so vse odgovarjajoče kredite za drugo polovico proračunskega leta 1939-40. — Zvezo zavarovalnih društev v banovini Hrvatski so sklenili ustanoviti v Zagrebu. V zvezi bodo vključene centrale in vse podružnice zavarovalnih društev, ki delujejo na področju banovine Hrvatske.

V banovini Hrvatski izdelujejo uredbo, ki naj bi odpravila notarijat na hrvatskem ozemlju. Glavno delo javnih notarjev bodo prenesli na sodišča. — Uredbo o razdolžitvi kmetov so izdelali v kmetijskem ministristvu. Kmetijski minister dr. Čubrilović je te dni častnikarjem izjavil, da je kmečke dolge razdelil v dve skupini. V prvi skupini so kmetje, katerih dolgi so nastali iz posledic njihove kmetije, v drugi pa premožnejši kmetje. Gospod minister je statistično dognal, da je takšnih kmetov in malih posestnikov, ki dolgujejo do 50.000 dinarjev 715.847 in njih dolg znaša 2189.289.455 din. Kmetov pa, ki dolgujejo nad 50.000 din, je 16.338 in njihovi dolgi znašajo 606.879.938 dinarjev. Dolgi do 50.000 din se bodo uredili tako, da bodo v prvi vrsti zavarovali kmetstvo kreditno zadrugništvo, v drugi pa maleda vlagatelja. Na eni strani se bo torej mali kmet razdolžil, na drugi strani se bo pa poskrbelo za malega vlagatelja v zadruzi in zunaj nje. — Uradniške plače bodo zvišali. Finančni minister dr. Šutej bo izdelal predlog za spremembo sedanje uradniškega zakona. V državnih službah bodo imele prednost moške delavne sile. Uradništvu bodo zvišali plačo, ki bo primerna njihovim sposobnostim in kvalifikacijam, tako da bo uradništvo lahko dostojno živelo, ne da bi mu bilo treba iskati zasluga na kakšen drug način. Če bo torej uradnik gmotno preskrbljen in neodvisen, bo lahko država od njega zahtevala poštenost in vestnost pri delu. — Te dni so končali zadnja dela na mednarodni cesti Beograd—madžarska meja. Cesta je dolga 203 kilometre. Široka je 6 metrov in je del mednarodne ceste, ki bo vezala London—Calais—Bruselj—Köln—Frankfurt—Dunaj—Budimpešta—Beograd—Sofijo in Carigrad.

Ameriški senat je s 36 proti 30 glasovom potrdil spremembo nevtralnostnega zakona. Novi zakon določa, da se orožje in municija lahko prodajata bojujočim se državam le proti gotovini. Orožje in municijo bodo morale te države prevažati s svojim brodom. Vest o spremembi nevtralnostnega zakona so v Franciji in Angliji sprejeli z velikim zadovoljstvom, kajti jasno je, da se bosta tega zakona lahko posluževali samo Anglija in Francija, ki imata dovolj deviz, razen tega pa imata oblast na morju. Stokovnjaki menijo, da bodo ameriške tovarne za demokratski vesilski vsak mesec lahko izdelale okrog 5000 letal, 8000 strojníc, 2000 topov, 2000 tankov, 200 tisoč pušk, 30 milijonov granat in min in 800 milijonov nabojev. Odločitev ameriškega senata pomeni veliko zmago politike predsednika Roosevelta in nič manjšo zahodnih vesilci, ki utegne imeti velik vpliv na izid vojne. — Enciklika je izdal pretekli teden papež Pij XII. Sv.

OKVIRJI

SLIKE, FOTOGRAFIJE, GOBELINE
JULIJ KLEIN
LJUBLJANA, Wolfova ul. 4

Grozotna vožnja nevtralne ladje pred smrtjo v ognju ali valovih

Kaj so doživeli potniki na vožnji med minskimi polji in prežečimi podmornicami

Pariz, oktobra.

Neki francoski znanstvenik pripoveduje:

»S svojimi sodelavci, angleškimi znanstveniki sem se nahajal v Reykjaviku, glavnem mestu Islandije, kjer smo opazovali življenje ptic v krajih, kjer vlada večni led. V to mesto, Bogu za hrbtom, le počasi prihajajo časopisi. Zatopljeni v svoje delo nam ni bilo mar dogodkov po svetu. Toda radio nam je lepega dne prinesel strašno novico, da je v Evropi izbruhnila vojna.

Ker smo bili vsi člani znanstvene odprave rezervni častniki, smo se moralno potrudili, da se kar najhitreje vrnemo v domovino. Kmalu se je pokazala nova težkoča. Nobena ladja nas ni hotela prepeljati na Angleško, kapitani so vedeli, da je plovba po morju za časa vojne življenjsko nevarna. Naposled smo se le zedinili s kapitano neke danske ladje, da nas bo vzela na krov in odpeljala na Angleško.

Na morju

Vse je bilo tiho, pusto. Na krovu smo opazovali morje ali pa poslušali radijski aparat. Nemci in Angleži so poročali samo eno:

»Obveščamo nevtralne ladje, da smo postavili mine od X do Y.« In tako brez prestanka. »Obveščamo nevtralne ladje...«

Postajali smo vse bolj nemirni, potniki, pa tudi posadka. Neke nevtralne ladje nas je obvestila:

»Nemška podmornica nas je ustavila. Pregledali so nam tovor, potlej pa spustili.«

Radio je postal za nas hkrati blagoslov in prokletstvo. Enolični glas, ki je pripovedoval, kje se nahajajo polja

oče pravi, da je storil vse, kar je bilo v njegovi moči, da bi preprečil vojno. Novo poganstvo razkrajalo človeško družbo, ter povzročalo, da izginja duh vzhajajoč iz ljubezni, prevladuje pa nauk o sili. Nauk o vsemočnosti države je treba obsoditi, ker je proti naravnemu zakonu. Država ni in ne more biti gospodar ljudskih duš. Papež poziva vse državnike, naj skrbijo za nov red, ki bo zgrajen na spoštovanju naravnega zakona in božjega razodetja. — Novo vlado so dobili na Slovaškem. Predsednik nove vlade je bivši notranji minister dr. Tuka. V splošnem se pa vlada s staro vlado le ni spreminila. Prejšnji zunanji minister Durčanský je postal minister notranjih zadev. — Bolgarski kralj Boris je razpustil sobranje. Volitve za novo sobranje bodo 24. decembra t. l. — Za guvernerja zasedene Poljske je kancler Hitler imenoval ministra dr. Franka, za podguvernerja pa bivšega avstrijskega ministra Seyss-Inquarta. Novi guverner in obrambni svet lahko izdajata nove zakone za Poljsko, ki se bo morala uprjavljati na svoje stroške. — 50.000 civilistov je padlo v borbi za Varšavo, po zanesljivih virih londonskih »Times«. Druga poročila pa pravijo, da je 5% varšavskih poslopij popolnoma porušeni, 70% pa delno poškodovanih. Razdejane so vse bolniš-

min, se je od časa do časa spremenil v nov glas, ki je dejal:

»Parnik X so Nemci ustavili in potopili. Posadko je sprejel parnik Y.« Lahko si mislite, kako so delovale na naše razbičane živce takšne vesti. Zavedali smo se, da se sleherni trenutek lahko zgodi z nami prav isto, da plovimo v življenjski nevarnosti in da morda prav ta trenutek naravnava na nas neka sovražna podmornica svoj periskop.

Srečanje z gorečo ladjo

Ko bi mogli ponoči vsaj kaditi. Toda prepovedali so nam. Ogorek tleče cigarete nas bi utegnil v temi izdati. Prestopali smo se, poslušali radio in če se ne bi bali, bi se skoraj dolgočasili. Toda Usoda je že poskrbela za strahotno razvedrilo.

Noč je bila temna in težka. Morje dokaj mirno in črno. Na lepem se je pa vse obzorje zasvetilo, kakor da bi kdo prižgal ogromno luč. Ne daleč od nas je gorela neka ladja. Prvi trenutek sem obstal ko vkopan, potem sem pa storil nekaj zelo sebičnega. Prižgal sem si cigareto, kajti vedel sem, da sedaj ni bilo več nevarnosti, da bi me izdala...

Moji tovariši so kvartali. Pristopil sem k njim in v svitu ognja videl slike na kartah. Dejal sem celo: »Jaz bi igral pika.«

Potem je tudi to minilo. Toda naše razpoloženje se ni izboljšalo. Počasi smo postali vse bolj zaupni. Strah pred smrtjo, preželo iz temnih valov nas je združil, strnil. Pričeli smo govoriti o svojih, pripovedovali smo si stvari, ki jih drugače možki ne govorijo med seboj. Lotila se nas je melanholija, domotožje, hkrati smo pa začutili neutešljivo žejo po življenju.

žarov. — Na zahodnem bojišču so Nemci končali vse priprave. V zahodno fronto so baje prepeljali okrog milijon in pol vojakov. Vojaški strokovnjaki menijo, da bo Nemčija v prav kratkem izvedla veliko ofenzivo proti Franciji in Angliji, in

Moderne tkanine
za damske kostume in plače — priporoča
A. & E. Skaberné
LJUBLJANA

sicer na kopnem, v zraku in na morju. Te dni pričakujejo tudi prihod kanclerja Hitlerja na zahodno fronto. — Angleška letala so v zadnjem času izvršila veliko oglednih poletov nad Nemčijo. Nad Hamburgom sta leteli dve letali prav takrat, ko je radijska

»Ne torpedirajte, vozimo samo ženske in otroke!«

Pričeli smo preklinjati radio, kajti glas, ki je kar venomer enolično ponavljal:

»Ne torpedirajte, vozimo samo ženske in otroke.« je postal s časom neznošen. Ta glas se je spreminjal, kajti to prošnjo so oddajale mnoge nevtralne ladje. Od časa do časa smo zvedeli, da je ta ali ona podmornica torpedirala to ali ono nevtralno ladjo in da je mnogo mornarjev utonilo.

»Ne torpedirajte, vozimo samo ženske in otroke!« Te besede so nas spominile na vso grozoto današnje vojne...

Ob koncu dne, ko je postajalo ozračje na ladji že neznošno, je neki član posadke na lepem zakrilil z rokami in zarjovel: »Ne torpedirajte!«

Tovariši so ga zgrabili in zvezali. Vrgli so ga v prazno kabino. Zblaznel je. Nič čudnega.

Naposled!

Kapitan ladje se ni nikoli nasmehnil. Vedel je, da so razen minskih polj še plavajoče mine, ki ogražajo sleherni progo. Vedel je, da plovemo ves čas med smrtjo v valovih ali v plamenih. Mi nismo ničesar vedeli. Ko smo neko noč ležali v kabinah, je postajalo brnenje strojev tišje. Prva misel vseh je bila: »Je že tu!« Tisto strašno, nepojmljivo! »Ustavili so nas.«

Pogledal sem skozi okno. Videl sem ob boku ladje sinjo luč. Kje se nahajajoča? Ali je to sovražna ladja. Ne, sinja lučka miruje, ne premika se. In ko pomolim glavo skozi okno, zagledam vse polno takšnih sinjih in svetlih luči. Obala! Anglija! Rešeni smo!

(»Politika«, Beograd)

postaja oddajala Ribbentropov govor in ga je morala zaradi alarma prekiniti. — Rusko-finska pogajanja se še niso končala. Poročajo, da se bo Rusija baje zadovoljila z jamstvom, da Finska ne bo nikomur pomagala v primeru napada na Rusijo. — Anglija je te dni poslala Romuniji dve ladji po deset tisoč ton, polni tankov. Ladji sta že pripluli v Constanza. — 17letni fašistični režim so te dni proslavili v Italiji. V svojem govoru je Mussolini dejal, da fašizem zahteva zase samo en privilegij, to je, da ustvarja in da gre v vseh dogodkih iz naroda za narod. — Belgijski kralj Leopold je te dni govoril v radiu za Ameriko. Dejal je, da si Belgija želi nevtralnosti in da se bo zanj tudi borila.

Milijon ton žita bo dobavila Sovjetska Rusija Nemčiji. Žito bodo dobavili v dveh mesecih. Baje bi Rusija lahko dobavila še en milijon ton žita, ne da bi zato nastalo pomanjkanje v Rusiji sami. — O nemških koncentracijskih taboriščih bo angleška vlada izdala Belo knjigo. Knjiga bo vsebovala izpovedbe oseb, ki so bile same izgnane v ta taborišča. — Ruski vpliv na politiko Balkana postaja po nekaterih tujih poročilih čedalje večji, posebno kar se tiče Bolgarije. Ruska politika skuša bolgarsko politiko odvrniti

Banka Baruch

11. Rue Auber, PARIS (9e)

Odpremilja denar v Jugoslavijo najhitreje in po najboljšem dnevnem kurzu. — Vršijo vse bančne posle najkulančneje. — Poštni uradi v Belgiji, Franciji, Holandiji in Luksemburgu sprejemajo plačila na naše čekovne račune: Belgija: št. 3064-64. Bruxelles; Holandija: št. 1458-66. Ded. Dienst; Francija št. 1117-94. Paris; Luksemburg: št. 5967. Luxembourg. Na zahtevo pošljemo brezplačno naše čekovne nakaznice.

od italijanskega načrta, da bi pristopila k balkanskemu nevtralnemu bloku. Rusija bi baje pomagala Bolgarom v njihovi zahtevi po Dobruđi le v primeru, če bi v novo bolgarsko vlado stopili vsaj štirje ministri, ki so Rusiji naklonjeni. Prav tako skuša ruska propaganda Bolgarom dopovedati, da angleško-francosko-turški pakt ogroža bolgarske interese.

Prispevke za Jegličev akademski dom je pobiral neki mlad možak, pi se je izdajal za akademika in se podpisoval za Prince Antona. Opazili so ga zlasti v Št. Vidu, kjer je nabral precejšnjo vsoto denarja, saj je imel popisano skoraj vso polo. Odbor mu ni dal nobene poverilnice, zato opozarja vse, naj bodo pri nabiraleh previdni.

»Naše zgodovino v slikah« je izdal Ivan Jančič. Knjiga predstavlja v slikah vso našo zgodovino in obsega tri mape. Vsaka zgodovinska enota je na posameznem listu, dogodki so pa ponazorjeni s slikami, ekicami in diagrami. Knjigo bodo s pridomo uporabili zlasti učitelji, profesorji pa tudi dijaki.

15 in pol milijona prebivalcev ima naša država po podatkih Statističnega letopisa državnega statističnega urada. Število prebivalstva v naši državi stalno narašča. Izračunali so, da bo ob koncu leta 1940. v naši državi 15 milijonov 919 tisoč ljudi. Samo v dravski banovini je zdaj 1.198.000 ljudi.

Z okna je skotila dijakinja II. drž. realne gimnazije v Ljubljani, 14letna M. S., hčerka elektrotehničarja. Iz nepojasnjenih vzrokov je skotila z drugega nadstropja na vrt in se precej poškodovala. Prepeljali so jo v bolnišnico.

20letnico Orkestralnega društva bo proslavila Ljubljanska Glasbena Matica z velikim simfoničnim koncertom. Sodeloval bo tudi naš virtuos na klavir, prof. Ivan Noč.

Čudno maštevovanje zapuščenega ženina so doživeli pretekli teden v Zagorju. Tam se namreč zadnji čas mladi pari pridno ženijo. Tudi Tone je hotel popeljati svojo izvoljenko pred oltar, a se je zadnji trenutek skesala. Rajši se je poročila z drugim. Tone se je hotel maščevati zlasti zato, ker so ga tovariši zmerom zbadali. Pred gostilno, kjer so se gostili svatje njegove biše neveste, je začel ruvati iz ograje late in zbijati vse, kar mu je prišlo pod roke. Zdad, ko se bo njegova nevesta veselila medenih tednov, se bo moral Tone pokoriti za svojo razburljivo kri.

Listek „Družinskega tednika“

Šment, kje so moje knjige?

NAPISAL
KAREL ČAPEK

Včasih se zgodi, da kdo za božji čas ne ve kaj početi. Takšni izgubljeni potlej iščejo službe v kakšni javni knjižnici; da se zatečejo po kruh prav tja, je že zgovoren dokaz, da visi nad njimi prekletstvo.

Tudi jaz, ko sem bil še izgubljenec, sem stopil v službo neke knjižnice. Bila je prav kratka in hudo malo uspešna kariera; štirinajst dni sem strpeel tam. Toda kljub temu lahko prispel, da življenje knjižničarja se zdalec ni tako, kakor mislijo. Ljudje namreč mislijo, da se knjižničarji kakor angeli v Jakobovih sanjah pno ves ljubijo dan po lestvici, da si znosijo na svojo mizo skrivnostne in celo čarobne foliante, vezane v svinjino, in da so vsi prevzeti spoznanja dobrega in slabega. Stvar je pa precej drugačna: takle knjižničar s knjigami sploh nima opravka, kvečjemu da jim izmeri velikost, da jih oštevilči, in če je le treba, da v krasnopisu zapiše nanje naslov. Takole denimo:

Geografski vestnik, časopis za geografijo in sorodne vede.

Na drugi list zapiše:

Baden Powell Lord of Gillwert — Navodila za vzgojo dobrih državljani. 5032 r.

Na tretji list pa:

Trtna uš, in kako pomoriš njeno zalego.

Pa spet na četrti list:

Jeglič Ciril — Okrasne spenjavke za vrt in dom.

Potlej vpišeš vse to v trebušaste kataloge. Sluga pride, pobaše knjige in jih odnese na polico, kjer jih nihče več nikoli ne premakne. In to je potrebno; da je knjiga na svojem mestu!

Tako je poslovanje z javnimi knjižnicami; domače knjige pa imajo to slabo lastnost, da jih nikoli ne najdeš na določenem prostoru.

Mene obide vsaka tri leta enkrat fanatična želja, da bi uredil svojo knjižnico. To storiti najpametneje tako, da zložiš vse knjige lepo na tla, kajpak zato, da bi jih uredil. Pa te že zlomek premoti. Vzameš neko knjigo v roko in jo začneš prebrati, sediš pa levoča kar na tleh. Drugi dan se odločiš za smotno urejanje: načneš tu kup prirodoopisnih knjig, tam kup

modroslovnih del, potlej se lotiš zgodovine in ne vem česa še vsega, pa se ti naposled le posveti, da večina knjig ne sodi ne v to ne v ono skudino. Navsezadnje pa zvečer doženeš, da imaš vse še v večjem neredu. Tretji dan skušaš knjige urediti po velikosti; in uspeh vsega dela je tak, da grabiš naposled kar tja na slepo in zmečeš knjige na police in jih pustiš spet tri leta pri miru.

Kar se pa tiče nakupovanja knjig, storiš to zvečne tako: Uzreš kakršno koli knjigo v knjigarniški izlozbi in že si deš: »Ta knjiga mora biti moja!« Kupiš jo, odneseš jo zmagoslavno domov in jo pustiš mesec dni na mizi, da ti je vselej pri roki. Na koncu jo najbrže nekomu posodiš, in že je knjiga brez sledu izginila. Po vsej priliki bo »nekje«.

Jaz, na priliko, imam ogromno knjižnico, ki je »nekje« — in knjige sodijo pač že med redke predmete, ki imajo nekakšno polovičarsko in mračno bitnost, namreč tako, »da so nekje«. Med to bažo lahko štejemo tudi drugo ro-kavico, ključce, ključke za domačo rabo, policijsko zglasilnico in sploh vse važne listine. To so same take stvari, ki jih ne moreš nikoli najti — in vendar so »nekje«.

Če kdo pogreši bankovec, ni človeka na svetu, ki bo dejal, da »nekje« je, temveč bo vsako prepričan, da ga je izgubil, ali pa da mu ga je nekdo ukradel. Denimo pa, da pogreši »Ziviljenjsko pot Martina Komarja«, že se vda v usodo in de: »Nekje je prav gotovo!«

Povem vam pa po pravici, da se mi še ne sanja ne, kje bi naj bil tale

šmentani: »nekje«. Ne gre mi v glavo, kam knjige izginejo. Verujem pa, da bo moje prvo rajsko presenečenje, ko bom nekoč prišel v nebesa (in to bo držalo, saj mi je neki kritik prerokoval), da bom našel tam vse svoje knjige, ki so zdaj »nekje«, lepo urejene in razvrščene po vsebini in velikosti. Strela, to bo knjižnica za bogove!

Samo pomislite, da bi knjige ne

imele te čudovite lastnosti, da jih izgubiš: koliko knjig bi moralo biti na svetu! Rekel bi, da bi bila vsa naša stanovanja s kletmi in podstrešji vred premajhna. Na vso srečo pa imajo knjige ta božji dar, da nenadejano izginejo in so potlej »nekje«, ne da bi jim bilo kaj mar, da bomo nekoč napejali svoje možgane in premišljevali, kje prav za prav so. Knjig ne mečeš v smeti, še manj jih pa v pečel sežigaš; njihov pogin je prava skrivnost: »nekje« so.

Pravovestne
hrastove
in
bukove

PARKETE

dobavlja na
najugodnejših
pogojih

REMEC-CO
KAMNIK

IZJAVE TEDNA

Nadaljevanje s 1. strani

Anglija je že izdelala načrt, kako naj se Nemčija preuredi, če zavezniški zmaga. Bavarsko, Badenska in Avstrija se bodo združile v katoliško državo, najbrže pod žezlom Otona Habsburškega. Češkoslovaška se bo obnovila. Poljska bo dobila Vzhodno Prusijo, Slezijo in del Prusije, v ostali Nemčiji si bo pa prebivalstvo samo določilo obliko svoje vladavine.

Iz Pariza
General Spears, predsednik angleško-francoske skupine v britanskem parlamentu v radijskem nagovoru na Francoze (30. oktobra):
Velika Britanija ima staro tradicijo, da v vojni eno samo bitko dobi, in sicer poslednjo.

Iz Valikana
Iz prve enciklike (papeške okrožnice na škofo) papeža Pija XII. dne 27. oktobra:
Popolna avtonomnost države je navzkriž z načeli naravne vere in krščanske vesti... Takšno naziranje je tudi skrajno škodljivo razmerju do drugih narodov, ker jemlje narodom pravno podlago in vrednote in uničuje vero v dano besedo, pri čemer pogosto prepriča razčiščenje nesoglasij orožju namesto razumu in pravici.

Iz Washingtona
Prezident Roosevelt (po radiu dne 26. oktobra):
Združene države so nevtralne in se ne mislijo zaplesti v vojno. Da bi bile tudi v mislih natančno tako nevtralne kakor v dejanjih, je pa nemogoče, ker naši ljudje hladno mislijo in brez predsodkov in si znajo o relativnem pomenu dogodkov v drugih delih sveta ustvariti lastno sodbo... Mi Američani začnemo pojmovati med resnico na eni strani in ponaredbami na drugi strani, ne glede na to, kolikokrat kdo ponaredbo ponovi. Ponavljanje ne more laži izpremeniti v resnico.

Partija
prvovrstnih šivalnih strojev, popolnoma novih z 20 letno tovarniško garancijo po zares nizkih cenah napredaj pri
„P R O M E T“
(nasproti križanski cerkvi.)
PREPRIČAJTE SE!

Do krvavega spopada je prišlo na zagrebškem vseučilišču. Pretekli teden so nastali na vseučilišču neredi zaradi nekega levičarskega lista, ki ga izdajajo levičarski dijaki. Ko so ga razdeljevali, je skupina nacionalističnih dijakov hotela to preprečiti in tako je prišlo do pretepev. Pri tem so bili štirje študenti hudo ranjeni in so jih morali prepeljati v bolnišnico. Več študentov je policija tudi aretirala.

Ze mesece dni je brez električne razsvetlobe mesteca Mionica v Srbiji, in sicer zaradi enega samega moža. Mestec ima namreč svojo elektrarno in že od vsega začetka stroje urejuje strojniki Kremene. Ker pa nekateri meščani niso hoteli poravnati računov za elektriko, je strojniki zapustil službo. Ko so poklicali novega strojnika, pa sploh ni mogel spraviti strojev v pogon, ker se nanje razume samo Kremene. Tako so se morali meščani sprijazniti s smrdečimi petrolejkami, dokler se ne bodo ponižali in prosili strojnika, naj se vrne.

Ogromen gozd je zgorel v okolici Despotovca v Srbiji. Ogenj je izbruhnil na treh krajih hkrati. Kmetje so gasili tri dni in šele potem jim je nalive pomagal pogasiti ogenj. Kakor je ugotovila preiskava, so ogenj podtaknili pastirji, in sicer iz maščevanja, ker so jih samostanski hlapci prepodili iz gozda. Gozd je namreč last samostana Manasije. Pogorelo je okrog 700 hektarjev.

Po 21 letih je našla svojo mater Stanka Beričeva, naredničkova žena. Beričeva je bila vojna najdenka. Njeni materi so jo vzeli vojaki v vojni, ker je bila ranjena in nezavestna in so mislili, da je že mrtva. Komaj trimesečno dete so oddali v neko zavetišče v Beogradu, ko je pa dorasla, se je poročila. Večkrat je bila zelo žalostna, zato je mož po časopisu pozval njene sorodnike, naj se oglašijo. Res so se oglašili in njena mati je vsa srečna pohitela k svoji hčerki, ki jo je po 24 letih spet lahko objela.

Velika povodenj je nastala v Trebinju v Hercegovini. Nad Trebinjem se je utrgal oblak in voda je zalila več vasi in mesto. Voda je napravila po poljih in njivah veliko škode, podrla je pa tudi več mostov. Poleg tega je terjala tudi štiri človeške žrtve. Enaka povodenj je bila točno na isti dan pred petnajstimi leti.

Kričeč primer današnjih dni je usoda dveh otrok iz Beograda. Njuno mater so pred nekaj meseci obsodili na petmesečno ječo, ker so jo osumili trgovine z dekleti. Njena otroka sta ostala sama v stanovanju, ker pa ni bilo plačano, ju je gospodinja postavila na cesto. Izgubila sta se v Beogradu. Eden je star 15, drugi pa komaj 4 leta. Ko je mati prišla iz zapora, ju ni našla v hiši in zdaj ju že več dni zamašča po mestu.

Zrtev maščevanja roparske tolpe je postala lepa Sema Džemalovićeva iz Dubnice v južni Srbiji. Že več let je v okolici ropala družna tolpa, ki nikoli ni prišla orožnikom v roke. Naposled se je pa poglavar tolpe Arnavt Ibrahimović zagledal v lepo kmelovo ženo Semo in jo je dal ugrabiti in privesiti v roparsko taborišče. Sema je pa kmalu pobegnila. Odhitela je k orožnikom in jim šla pokazat taborišče. V boju, ki je nastal med orožniki in roparji, je poglavar padel, drugi so pa ušli in strašno maščevali svojega poglavarja. Ponoči so napadli hišo kmela Džemalovića in ustrelili najprej gospodarja, potem pa njegovo ženo. Starše in triletnega otročka so nevarno ranili. Zdaj so spet pobegnili.

Zapuščeno dekle je napadlo svojega zapeljivca Slavka Kralja iz Beograda. 16letna Bosiljka Martinovićeva mu je zila precejšnjo količino razlopljene sode v obraz. Nekaj kapljic mu je odletelo v oko, ki je oslepelo. Mlado dekle se je odločilo za dejanje zato, ker jo je Kralj po dveh letih skoraj nerazdružljivega prijateljstva zapustil. Hotela se mu je na ta način maščevati. Mlado napadalko so prijeli.

Devetletni deček je skočil pod vlak, ki ga je popolnoma razmesaril. Doma je bil iz Pirota v Srbiji. Oče ga je hotel kaznovati in mu ni pustil dati večerje. Deček je pa kljubovalno izjavil, da se bo ubil. Starši tem besedam niso pripisovali nobenega pomena, toda deček se je skrivaj vtihotapil iz hiše in odšel na postajo, kjer je skočil pod vlak.

V Dravi je utonil mladi, komaj 23letni tesarski delovodja Jože Zelenko iz Dupleke pri Mariboru. Pri poplavljanju nekega mostu čez Dravo so delavci spuščali z vrvmi do pilotov velik tram. Delovodja se je privezal zraven, toda komaj so delavci spustili tram navzdol, se je z delovodjem vred zmuznil iz zanke in oba sta padla v vodo. Delovodja očitno ni znal plavati, zato je samo enkrat zakrilil z rokami, potem pa izginil. Voda je ravno pod mostom zelo globoka in deroča. Nesrečnega mladega moža obžalujejo vsi, ki so ga poznali.

Konja je ukradel Jožetu Silcu iz Iške vasi najbrže neki cigan. Zvečer so opazili, da se je po vasi klatil okrog 30 let stari cigan, ki je konja najbrže odpeljal iz hleva. Konj je močan šestletni rjavec; posestnik trpi precejšnjo škodo.

Prometna nesreča se je pripetila na Celovški cesti v Ljubljani. Posestnik Vekoslav Suštaršič z Rakitne je z motornim kolesom zadel mitniškega paznika Milana Deklevo, ki se je peljal s kolesom proti mestu. Deklevo je čez krmilo zletel na tlak, kjer je obležal s precejšnjimi ranami na glavi in so ga morali prepeljati v bolnišnico.

Avto je do smrti povozil 13letno učenko II. razreda meščanske šole Brigito Gajškovo iz Studencev pri Mariboru. Ko je šla zjutraj v šolo, je šla po sredi ceste. Na lepem je pa nasproti pripeljal tovorni avto. Dekletce je odskočilo, toda v istem trenutku je bilo že pod avtomobilom, ki je šel z obema kolesoma čez njo in jo strahovito razmesaril. Bila je pri prči mrtva. Komisija je ugotovila, da je avto vozil po levi strani. Nadaljna preiskava bo ugotovila krivdo.

Truplo Mariborčana, 57letnega Josipa Čepiča so našli na bregu Donave v bližini pančevskega mostu. Možak se je pred kratkim nastanil v pančevskem hotelu »Esplanade«, v postajni garderobi je pa pustil dva kovčega. Nekateri so ga videli v neki kavarni

tudi v družbi neke dame, zato sumijo, da je v umor zapletena ženska. Policija je uvedla preiskavo.

Na deset let je še sodišče v Bje-ljovaru obsodilo štiri cigane, ker so izvršili roparski napad na starca Luko in Marijo Zdravec iz Starigrada. Napadli so njuno hišo in zahtevali od njiju denar. Starca jim je prinesla dinar, vse kar je imela. Cigani so bili še bolj razdraženi in so začeli udrihati po starčevu, da sta se onesvestila. Nekdo je pa takrat na srečo videl s ceste, kaj se dogaja v hiši in je začel klicati na pomoč. Cigani so zbežali, eden izmed njih je pa pozabil klobuk in po njem so vse štiri našli.

Če verjamete ali ne

Na vrtu Slavka Popovića, trgovca iz Beočina, je te dni zrastle hruška, zanesljivo najtežja v naši državi. Tehta 50 gramov manj kakor eno kilo. Sosedje trgovca so zavistno hodili gledat hruško, dokler je ni gospodar obral in je ni vsa družina pojedla po večerji namesto kompota.

Kakor hitro se je začela vojna, so pričeli v vseh državah, tudi v nevtralnih hraniti bencin. Hkrati je pa zelo poskočila prodaja koles. Toda če je kolo še tako popolno, avtomobila le ne more nadomestiti, saj se vozita z njim kvečjemu dva človeka. Neka italijanska družina si je pa omislila prav nenavaden »avto«. Ta »avto«
porivajo družinski člani sami z nogami, oče »sofira«, to se pravi ravna s krmilom, in kakor pravijo, je avto prav tako udoben kakor pravi avto.

Pop Koce Ristić iz Kocišta v Demir Hisaru si že dolga leta sam šiva iz domačega platna obleko in suknjo. Zdaj ima že več ko osemdeset let, pa čisto dobro šiva, čeprav ni krojač. Pri ljudeh je zelo priljubljen, roma od vasi do vasi in blagoslavlja ljudi.

V neki omari sarajevskega muzeja lahko vidiš knjigo, vredno poldrug milijon dinarjev. Ta knjiga je židovska ritualna knjiga »Hagada«, besedilo in slike se pa nanašajo na svečanost Pashe. Knjiga je iz 14. stoletja, znamenita posebno zato, ker je ročno delo, risana na pergamenu z lepimi barvami. Leta 1894. jo je neka židovska družina prodala sarajevskemu muzeju za 150 forintov. Knjalu nato je neki Anglež ponudil zanj 5.000 funtov sterlingov. Voditelj etnologov Sokolov je pa izjavil, da je danes vredna »Hagada«
najmanj poldrug milijon dinarjev.

Artebus s 15 svati je padel v jarek v vasi Sikirevcih pri Djakovu. V hiši kmeta Ivana Galovića so praznovali veselo poroko. Po poroki so se nevesta in okrog 15 svatov odpeljali z velikim avtobusom nekoliko po vasi. Sofer je hotel na koncu vasi obrniti, toda cesta je bila ozka in avtobus je s svati vred padel v globok jarek. Prva sta padla nevesta in njena priča, vsi drugi pa nanjo. Nevesta in priča sta smrtno ranjena, deset svatov je pa lažje ranjenih.

Pred cerkvijo je napadel župnika in ga zabodel z nožem mladi Mato Gajić. Po maši je župnik zbrane ljudi svaril, naj nikar ne kade, ker je tobak zelo škodljiv in od samega vraga poslan. Gajić je nalašč prižgal cigareto in izživalno stopil k župniku. Župnik ga je udaril po ustih, fant je bil pa razkačen in je župnika udaril z dežnikom. Ko se ga je začel župnik otepati, je Gajić potegnil nož in z njim župnika trikrat zabodel v roko in pod rebra. Ljudje so komaj preprečili, da razjarjeni fant župnika ni ubil. Gajića so orožniki odpeljali.

Šestice se je oženil s svojo prvo ženo kmet Stevo Lajković iz Garja blizu Našice. Prvič se je oženil pred 16 leti, toda že po dveh letih ga je žena zapustila. Tudi druge žene so mu ušle. Ko je iskal svojo peto ženo, ki mu je bilo zanjo silno žal, je hodil po Beogradu in spraševal ljudi, kje bi jo našel. Naletel je na neko žensko, ki mu je rekla, naj jo nekoliko počaka, potem ji mu utegnila kaj povedati. Res jo je počakal in spraševali ga je začela o razmerah v vasi. Ko je bolj pogledal, je videl da ima opravka s svojo prvo ženo. Takrat je bil pa vanjo že zaljubljen do ušes.

Ko je bila pripravljena vrniti se k njemu, sta vesela odpotovala nazaj na njegov dom in se znova poročila.

Premoga je začelo primanjkovati v Splitu. Doslej so Splitčani kurili po večini z uvoženim premogom, ker pa tega ni več, so ostali brez njega. Seveda nekateri trgovci, ki ga imajo še v zalogi, cene pridno navijajo, tako da stane tona premoga zdaj že 500 dinarjev, dočim je poprej stal največ 350. Napovedujejo pa še višje cene, po 700 do 800 dinarjev za tona.

Huda otroška bolezen se je raznesla med mladino v Litiji. Pojavile so se vodene koze, ki so nalezljive in precej nevarne, posebno če se bolniki prehladi. Zato je treba pred vsem paziti na bolnike. Otroci ne smejo v šolo, prav tako ne njihovi bratje in sestre. Le tako bo bolezen mogoče zatreti.

20letnica celjske Glasbene Matice so proslavili na zadnjem obnemu zboru. V teh letih je Glasbena Matica v polni meri izvedla nalogo, ki si jo je zadala. Pred vsem velja zahvala njenemu vodji, ravnatelju Sancinu in drugim učnim močem. Glede na veliko kulturno delo, ki ga opravlja celjska Glasbena Matica, bi zaslužila, da jo podpreta država in banovina.

Velik požar je uničil ves jenski pridelek z gospodarskim poslopjem vred posestniku Jožetu Kuharju iz Fešanovec pri Murski Soboti. Ker so bile zalogo polne suhega pridelka, se je ogenj v trenutku razširil na vse poslopje. Poleg tega je pihal veter in gasilci, ki so prihitali iz okolice, so komaj preprečili, da se ogenj ni razširil na sosednja poslopja. Posestnik je hudo prizadel, ker je bil prav malo zavarovan. Požar je bil tako velik, da podobnega že dolgo ne pomnijo v Prekmurju.

V jeti sta se poročila 28letni Rudolf Slavković, ki so ga zaradi tatvine obsodili na dve leti in pol ječe, in njegova 23letna nevesta. Poročila sta se zato, da bo mlada žena doma opravljala precej veliko posestvo, dokler se mož ne vrne iz zapora.

Zanimivo arheološko najdbo so odkrili na Hvaru pri prekopavanju nekega vinograda. Tam so naleteli na neko podro rimo hišo in so o najdbi obvestili ravnatelja arheološkega muzeja iz Splita. Ta je ugotovil, da spada najdba v prvo stoletje po Kristusu. Odkopali so neke stene z lepimi mozaiki.

Prizidek šlajmerjevega doma v Ljubljani je končan. Se pred božičem bo lahko sprejel bolnike. Prizidek je dvonadstropen in zelo moderen in smotrno urejen. Ima ves moderen komfort, kakršnega potrebuje moderna bolnišnica. V prizidku so kuhinje in druge gospodarske naprave, v nadstropjih so pa bolniške sobe. Šlajmerjev dom bo odsej lahko sprejel do 90 bolnikov. V prizidku bo imel prostore zlasti kirurški oddelek, ki je najbolj potreben, in pa porodnišnica. Vsa obrtniška dela so po večini izvršila ljubljanska podjetja. Prizidek kakor šlajmerjev sanatorij sta last Trgovskega bolniškega in podpornega društva.

Pod voz je padla 62letna brezposelna dinarica Magdalena Bremsakova z Doba pri Domžalah. V Ljubljani na Marijinem trgu je po nesreči prišla pod voz, da ji je zlomilo nogo in je dobila tudi rane po glavi. Prepeljali so jo v ljubljansko bolnišnico.

Osebnosti

Poročili so se: V Beogradu: inž. Friderik Vrečko, uslužben pri prometnem ministristvu, in gđ. Radmila Mladenovićeva, hčerka podpolkovnika iz Uzič. Na Brezjah: g. Franci Kumer, obratovodja tovarne Knaflič, in gđ. Anica Exlerjeva. — Obilo sreče!

Umrlj so: V Ljubljani: Vilko Gaberšek, uradnik; Josip Ušenčnik, administrativni major v pok.; 83letni Matija Jereb, trgovec in posestnik; 49letni Viktor Franzot, gostilničar; Albina Baharjeva, roj. Kosova; Ivanka Bilenčeva, vdova po mesarskem mojstru; Katarina Slugova, vdova po uradniku tobačne tovarne; 45letni Albin Beve, višji arhivar ljubljanske univerze. V Mariboru: Ivan Kokovnik, žel. upokojenec. V Celju: Marija Polavdrova iz Zabukovice pri Grižah; 65letna dinarica Marija Hojnčkova iz Zaloga pri Dramljah; 51letna Antonija Deniševa, vdova po uslužbencu drž. žel. V Trbovljah: Ignac Sitar, bivši župan trboveljske občine. V Misljici: Miroslav Werdnik, trgovec. Na Knežcu pri Rogaški Slatini: Vinko Zurman, posestnik. V Kamnici pri Mariboru: Pavla Stokova, trgovčeva žena. V Poljanah: Maks Ozebek, pos. V Zagorju: 85letni Benedikt Pavlinič. V Hrustniku: 26letna šivilja Marija Bajdova. — Naše iskreno sožalje!

ZRCALO
naših dni

Za vsak prispevek v tej rubriki plačamo 20 din

Higiena

Bila sem te dni v neki kavarni v Mariboru. Sedela sem nasproti točilnice. Ker je bilo deževno vreme, je bilo vse zasedeno in natakarji so imeli polne roke dela.

Natakarji so prinašali v točilnico rabljene skodelice in kozarce, v katerih je večina ostalo še nekaj vode. K novo naročenim skodelicam kave so pa tudi prilagali kozarce vode, toda to niso bili čisto umiti kozarci, temveč tisti, ki so jih pravkar pobrali z miz. Ne da bi jih umili, so nalili k ostanku vode še sveže vode in odnašali kavo z vodo vred gostom.

Cez nekaj časa sem zapazila, da je natakar en kozarec lepo umil. Natočil je vode — in jo spil.

Z neumitimi kozarci je kajpak stregel dalje.

Dosti higienskih pravil imajo javni lokali, a žal, da jih prav malo upoštevajo.

Opazovalka

?

Preteklo šolsko leto sem imel sina na neki ljubljanski ljudski šoli. Ko sem hodil spravevat razrednika, kako napreduje moj sin, sem opazil na hodniku dve sliki, ki sta predstavljali različne kraje naše Gorenjske. Pogledam bliže in na svoje nemajhno začudenje čitam naslednje napise: Sommerfest in Veldes, Veldes — Kurhaus, Die Station Woheiner Veldes, Veldes von Kupljenik aus gesehen, Oberkrainertracht mit Haube, Peričnikfall bei Kronau itd.

Začuden sem vprašal, ali upravitelji, ki so se od ustanovitve Jugoslavije večkrat menjavali, res niso opazili teh slik, ali so jih namenoma pustili viseti na tako vidnem mestu, kjer jih vidi vsakdo, ki prihaja po opravkih v šolo? In učiteljstvo te šole? Ali jih ne bode v oči tako pomemčurjeno imenovanje naših krajev? In naposled, kaj pravi k temu nadzorna oblast? Kolikor je meni znano, mora šolski nadzornik nadzorovati ne le učiteljstvo, ampak tudi upravo šole.

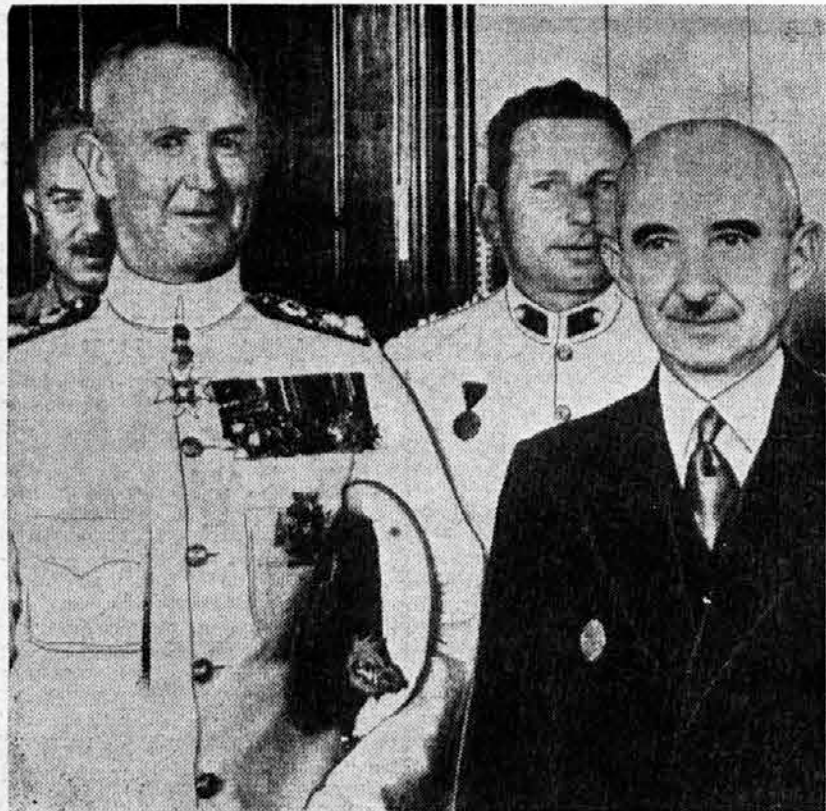
Malo več discipline

Moj poklic me sili, da se vsako jutro vozim s tramvajem. Znano je, s kakšno zamudo vozi ljubljanska cestna železnica v jutrnjih urah. Spočetka sem na tistem dolžil osebe cestne železnice, po daljšem opazovanju sem pa prišel do prepričanja, da je temu mnogo krivo občinstvo. Predpisi namreč zahtevajo, da mora občinstvo vstopati zadaj in izstopati spredaj. To je popolnoma pravilno, kajti le tako promet lahko hitreje teče. Kako pa v resnici ljudje izpolnjujejo te predpise? Vstopanje se vrši še precej pravilno, toda pri izstopanju vse dere nazaj, mesto da bi izstopali spredaj; pri tem nastane prava zmešnjava in jasno je, da ima tramvaj takoj eno do dve minuti zamude in to skoraj na vsaki postaji. Priča sem bil prizoru, ko je elegantna dama pri sprevednikovem opominu, da je izstop spredaj, njega nahuhalila: »Kaj vam mar, izstopam, kjer sama hočem.«

Pri takšnem nediscipliniranem ravnanju ne gre le za zamudo, ampak tudi za obzir do bližnjega, obzir, ki zahteva v dobrobit skupnosti res malo več discipline.

Domača vzgoja

Zadnjič, ko sem šla v šolo, sem bila priča tej navidezno tako neznamiti epizodi, ki me je pa zelo pogrela. Izza ovinka privozi na kolesu morda petnajstleten fant prav takrat, ko je hodila čez cesto stara ženica. Skoraj bi jo bil podrl. Fant je na ženico začel kričati: »Baba stara, ali ne znaš paziti, ti...!« Sram me je ponavljati te izraze. Uboga starka, se vsa umazana od kolesa, ni vedela, kaj bi. Ta fantič je bil po zunanosti sodeč iz boljše družine in naj bi spadal med »dobro vzgojeno mladino«
M. V.

K sklenitvi anglo francosko-turške pogodbe: predsednik turške republike İsmet İnönü (na desni), fotografiran v Ankari v družbi admiral Andrewa Cunninghama, vrhovnega poveljnika britanskega sredozemskega brodograja.

Varšava potrebuje hitre pomoči

Varšava, oktobra.

Nemški komisar za Varšavo dr. Otto je v nemajhnih zadregah: električna centrala v Varšavi je porušena, mesto je brez vode, ker je vodovod pokvarjen, vse higienske in druge bolniške ustanove so pa prav tako v ruševinah. Varšava je velemesto, in kljub strahovitim bombnim napadom je ostalo v mestu še več kot milijon ljudi. Za to množico ljudi je treba poskrbeti, da ne primanjkuje hrane in luči, da ni promet preveč otežen in da zdravniška služba vsaj kolikor toliko dobro deluje.

Dr. Otto mora poskrbeti, da dobi Varšava vsak dan: 50.000 litrov petroleja, 100.000 sveč in 400 tisoč litrov mleka.

Škotski vojaki v novih uniformah

London, oktobra.

Znano je, da so v svetovni vojni imeli škotski vojaki drugačne uniforme kakor angleški. Njihove uniforme so bile prav slikovite: kratka kockasta krila in debele nogavice do kolen. Kolena so gola. Na glavi nosijo škotski vojaki čepice z resami. V svetovni vojni so imeli škoti tudi svoje godbe, prave umetnike na piščali, drugega godala škoti menda sploh ne poznajo. V današnji vojni pa ni več mogoče,

da bi imeli škotski vojaki to uniformo, kajti vse preveč je nepraktična in je ni mogoče uporabljati v motorizirani armadi. Stare škotske uniforme bodo nosili škotski vojaki samo še ob svečanostih. Na fronti bodo morali pa obleči navadne angleške uniforme.

Živali iz živalskega vrta na polju

Berlin, oktobra.

Nekatere živali iz hamburškega živalskega vrta so pred kratkim preselili. Nekaj so jih poslali v Schleswig-Holstein na polja. Tam uporabljajo slone za poljska dela, za oranje in vlačenje, prav tako vadijo kamele v podobnem poslu, prav tako pa tu in tam dobe kakšno delo zebre in jeleni. Neke druge zveri bodo pa poslali v Rusijo, od koder jim bodo v zameno poslali neke redke primere azijskih zveri.

Ženske kot izumiteljice

Newyork, oktobra.

V statistiki ameriškega patentnega urada vidimo, da tudi ženske na področju izumiteljstva niso popolnoma netovorne. Samo lani so ženske v patentnem uradu dale patentirati 15.000 izumov.

Kajpak ti izumi niso še vrgli sveta s tečajev, pogosto so pa uporabnejši in praktičnejši kakor nekateri fantastični izumi moških možgan. Največ porabnih izumov sodi v gospodinjstvo.

Spanje kot poklic

London, oktobra.

Kdo ne bi zavidal gospodu Harryju Chatterju iz Londona, ki mora v poklicu kolikor mogoče dosti — spati. Ves dan gospod samo leži in mora si pripraviti vse tako udobno kakor je le mogoče. Poleg tega je za vse to še dobro plačan. Gospod Chatter je namreč v službi neke tovarne naslanjačev, posteljnih vložkov itd. Nobenega drugega dela nima kakor preizkušati izdelke glede njihove udobnosti in kakovosti. Vsak posamezen izdelek mora tako rekoč »prespati«. Ko se na tem ali onem divanu dobro naspi, pove svoje mnenje o njegovi udobnosti, o kakovosti, prožnosti peres in blazinah. Mr. Chatter je v svojem poslu takšen strokovnjak, da takoj opazi, ali je blazina dovolj mehka ali trda. Takoj začuti napake in po enournem spanju natanko pove, če izdelek ustreza željam razvajenega kupca.

Denar v kravjem želodcu

Milan, oktobra.

Kmet Pagnani se je pred kratkim vesel in dobre volje vrnil domov, v bližino Arcora v Severni Italiji. Prodajal je namreč kos svoje zemlje in je napravil dobro kupčijo. Zmerom znova se je zadovoljen prijel za svoj žep, kjer je imel v listnici ves izkupiček, natanko 2570 lir.

Spomnil se je pa, da mora nakrmiti svojo kravo. Odsel je v hlev, in ker je bil dobre volje, je kravi naložil vrhan

Gandhi, borec za osvoboditev Indije, je sicer izjavil, da so v sedanji vojni njegove simpatije na angleški strani, protestiral je pa zoper neko izjavo indijskega podkralja, češ da je v škodo Indije. Na sliki vidimo Gandhija pred vladno palačo v Bombayju.

koš sena. Ko je pa zunaj opravljal druge posle, se je spomnil svoje listnice, toda v svojo grozo je opazil, da je iz žepa izginila. Zaman jo je iskal vsepovsod. Naposled se je spomnil, da bi mu utegnili pasti ven takrat, ko je krmil kravo. Htel je tja in pregledal vso krmo, ki jo je imela krava v jaslih, toda listnice ni našel. Krava ga je začudena gledala in na lepem se je Pagnani spomnil, da je krava listnico z denarjem vred najbrže požrla. Ker listnice le ni našel, je bil prepričan, da je njegova domneva pravilna. Tako se je odločil, da bo žrtvoval kravo.

Peljal jo je k vaškemu mesarju, da bi jo zaklal. Takrat se je pa nenavdno novica raznesla po vsej vasi in vaščani so prihitali k mesarju, da bi videli »operacijo«. Vsi so obstrmeli, ko je mesar iz želodca privlekel listnico, v kateri je bil še skoraj ves denar, 2440 lir, ostalih 130 lir pa ni bilo nikjer, najbrže jih je krava že prebavila.

Če divjaki pišejo romane

Nova Gvineja, oktobra.

Na Novi Gvineji žive divjaška plemena, ki so se dolgo upirala sleherni evropski kulturi in civilizaciji. Le prav počasi so jih misijonarji privadili nekaterih pridobitev naše civilizacije. Med vsemi jim je bil zanesljivo najbolj všeč tisk. Črnci na Novi Gvineji so kmalu ustanovili svoj časopis in »uredništvo« tega lista celo trdi, da prejema vsak dan preveč rokopisov od raznih črnih pisateljev in literatov.

Nekateri divjaki so prepričani, da pišejo imenitne romane. Kakor hitro pride k njim kakšen raziskovalec iz Evrope, že mu pokažejo svoje rokopise in bero odlomke iz svojih, ponavadi zelo krvoločnih romanov. Neki divjak je napisal ljubezenski roman: pravi črnski zakonski trikot, Zena in domači prijatelj. Med tema dvema tekmeča nastane prepir, žena se obema izneveri in si dobi novega ljubimca... Zaradi te njene muhe se stepeta dva rodova in kri teče v potokih. Črnce je prepričan, da je njegov roman prav zanimiv in ga rad prebere vsakomur, ki ga hoče poslušati.

Boljši in zanimivejši je zgodba nekega drugega črnca; v njem piše o nekem belem trgovcu, ki je osleparil mnogo črncev. Ta roman je napisan na odrezanih časopisnih robovih s črnim ogljem. Nekaj raziskovalcev se je že zanimalo zanj.

Literatura je torej tudi med divjaki zelo priljubljeno poprišče, zato se ne smemo čuditi, če se tudi pri nas v njej nekateri tako radi poskušajo.

Največja in najmanjša noga na svetu

Saint Louis, oktobra.

Neka čevljarska delavnica v Saint Louisu je pred kratkim razpisala nagradno tekmovanje za največjo in najmanjšo nogo na svetu. Zmagovalca v obeh kategorijah naj bi dobila po 1.000 dolarjev nagrade.

Dan za dnem so prihajala v čevljarsko delavnico pisma. Zelo mnogo je bilo kandidatov, ki bi prav radi zaslužili lepo nagrado, saj je 1.000 dolarjev (45.000 dinarjev) že lepa vsotica. Že ob koncu tekmovanja se je pa prijavil neki mladenič iz države Illinois, trdeč, da ima nedvomno največjo nogo na svetu. Prišel se je osebno pokazati, in dokazal je, da se najbrže res ni zmotil. Visok je namreč 2 metra 40 cm in ima tako velike noge, da nosi čevlje številko 68! Ime mu je Robert Wadlow.

Drugi tekmovalci so se teh velikanskih števil tako ustrašili, da so kar odstopili od tekmovanja, posebno ko so zvedeli, da je Robert star šele 17 let in da bo še pridno rastle. Vse kaže, da so največji čevlji na svetu čevlji štev. 68.

Nagrado za najmanjšo nožico na svetu je dobila neka osemnajstletna Ema Klausenja; nosi namreč čevlje števila 31.

Loščeni zobje

Filadelfija, oktobra.

Krvavordeče položeni nohti najbrže ne bodo še tako kmalu izginili. Zdaj so se pa pojavili že tudi položeni zobje. To ni muha kakšnega modnega napovedovalca, kakor bi človek mislil, temveč je ideja zrasla na zelniku nekega zobozdravnika. Če avto pološčimo, da ga ne razje rja, zakaj ne bi položili zob in jih tako zavarovali? Z drugimi zobozdravniki vred je tudi dr. Core iz Filadelfije prepričan, da kisline, ki nastajajo v ustih, tope zobe in razjedajo zobno jedro. In na ta način je prišel do zaključka, da ne bi bilo rapak, če bi z loščem zavarovali zobe pred razpadanjem. Dr. Core je pri nekaterih svojih pacientih že napravil takšne poskuse in rezultat je doslej takšen, da poskuse še nadaljuje.

Zaradi izbruha vulkana se je razlila reka

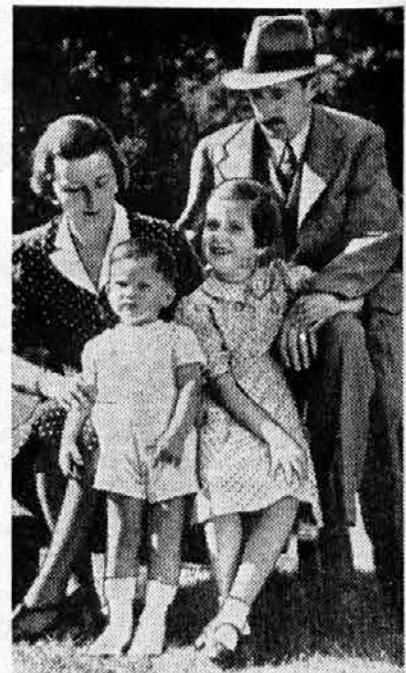
Santiago de Chile, oktobra.

V zadnjih dvajsetih letih prebivalci države Chile ne pomnijo takšnega izbruha vulkana Limaša kakor so ga doživeli pred kratkim. Zaradi ogromnih količin lave, ki se je razlila po pobočju v reko Truful, ki teče spodaj, se je reka razlila po pokrajini in zalila velika zemljišča. Reka je porušila dosti mostov in nanese veliko drevja in šavja na bregove. Med prebivalstvom vlada velik strah.

Ptičje gnezdo ovira telefonski promet

Filadelfija, oktobra.

V predmestju Filadelfije je na neki telefonski žici ptica zgradila gnezdece in vanj znesla jajčka. Zaradi gnezdeca se je pa telefonska linija pokvarila. Čeprav so delavci ugotovili, kaj je vzrok temu, se gnezda niso smeli dotakniti, temveč so dobili naredbo, naj postavijo dva rova telegrafskih drog in naj žico za nekaj časa prestavijo, dokler se ptički ne izležejo in ne odlete.

Bolgarija je zadnji čas postala žarišče balkanskih problemov. Na sliki vidimo njenega kralja Borisa v krogu njegove družine.

Krompir kot zdravilo

Newyork, oktobra.

Ze več let se ameriški znanstveniki bavijo s proučevanjem hrane in njene hranljivosti. Med najvažnejše vitamine, ki jih vsebuje hrana, spada vitamin C, ki ljudi obvaruje pred mnogimi boleznimi.

Poslednji čas so pa ameriški kemični inženirji posvetili svojo pozornost krompirju. Ugotovili so, da krompir, glavna hrana revnih slojev, vsebuje dovolj vitamina C, toda količina je odvisna od kakovosti krompirja in od njegove starosti.

Ugotovili so tudi, da je poleti v krompirju najmanj vitaminov in da se pri kuhanju izgube. Zato je treba krompir pripraviti na kakšen drug način, da bi se v njem ohranil neobhodno potreben vitamin C. V svežem mladem krompirju je največ tega vitamina, dočim ga v starem krompirju skoraj ni. Znanstveniki so tudi ugotovili, da svež krompir ugodno vpliva pri nekaterih nalezljivih boleznih.

K dogodkom na Finskem: Laponka v narodni noši. Laponci so poslednji ostanek prvotnih prebivalcev Vzhodne Evrope. Ohranili so se le še v Severni Evropi (25.000 duš), tako tudi na skrajnem severu Finske. Laponci so v sorodu z Mongoli in žive od ribolova in severnega jelena.

K vojni na morju: nemške podmornice po vrnitvi z »ekspedicije«, zasidrane v domačem pristanišču. Posadke se pred odhodom na nove pustolovščine krepčajo na palubi.

K preseljevanju Nemcev iz baltičskih držav: nemške družine se v Rigi vkrcavajo na parnik, ki jih bo prepeljal v Nemčijo.

PRI »TRGOVCU SENZACIJ«

Trgovina, kjer za težke dolarje prodajajo najbolj vratolomne senzacije

Newyork, oktobra.

Ce hočete postati akrobat smrti, po-
glejte se morate obrniti na gospoda Ge-
orga A. Hamida v Newyorku, ki je
»manager vseh vratolomcev«. Gospod
Hamid je zastopnik vseh zaničevalcev
smrti, pozna vse motoriste, ki zrajo
brez nevarnosti drveti skozi steklene
zapreke, in vse drzne letalce, ki ska-
čejo z gorečega letala, pa tudi ljudi,
ki znajo umetno poskrbeti za avtomob-
ilsko nesrečo ali na konju skočiti
v vodo z zelo visokega zidu. Človek le
ne sme imeti prevelikega strahu za
življenje in mora biti dober akrobat,
ki obvlada umetnost padanja — kajti
v tem je ravno vsa umetnost! — po-
glejte se lahko zanesete, da ste se pri
gospodu Hamidu obrnili na pravi na-
slov.

»Thrill Merchant« stoji zapisano na
vratih pisarne gospoda Hamida, kar
se pravi toliko kakor »trgovec senza-
cij« in pomeni, da si pri varovancih
gospoda Hamida lahko naročite vsako
poljubno vratolomno akrobatsko umet-
nost. Američani imajo močne živce in
so v tem pogledu zelo razvajeni.
»Skrivnost vseh teh predstav«, pravi
gospod Hamid, »je umetnost padanja.
Če navaden smrtnik pade iz avtomob-
ila, ki vozi s 60 kilometri na uro, si
v večini primerih vrat zlomi. Moji
akrobati se pa iz avtomobila, ki vozi
s hitrostjo 100 kilometrov na uro,
vržejo na hrbet in se smehljaje se po-
berejo, ko da se ne bi prav nič zgo-
dilo. Imajo namreč izreden smisel za
ravnotežje in obvladajo umetnost, da
v kritičnem trenutku računajo z vsako
desetinko sekunde.«

Na primer Lucky Teeter, »kralj avto-
mobilskih akrobatov«. S hitrostjo 70
kilometrov se s starim tovornim avto-

moblom — poceni starem vozilu —
zaleti v železobetonsko steno in si niti
prsta ne zviže. Trenutek pred zaletom
namreč skoči na zadnji sedež. To se
pa zgodi tako hitro, da gledalec skok
smatra že kot posledico zaleta. Lucky
Teeter se zna na nagnjeni cesti s to-
vornim avtomobilom trikrat prekue-
niti, tako da kosi avtomobila lete po
sto metrov daleč. On sam pa zaradi
svojega izrednega smisla za ravnotežje
in obvladanja svoje umetnosti odnese
zdravo kožo.

V filmih včasih vidimo motoriste, ki
drve proti stekleni zapreki ali proti
leseni goreči steni zavarovani z azbest-
nim šlemom. Spretnost, pogum in
brezpogojno obvladanje telesa omogo-
čijo takšno skrajno drzno senzacijo, ki
po njej, kakor trdi gospod Hamid,
Američani zelo povprašujejo. Akrobat
mora voziti tako hitro, da razbito ste-
klo ali goreče deske zletijo za njim,
v smer vožnje, predpogoj je pa, da se
v oviro zaleti natanko v predpisa-
nem kotu, namreč za las vertikalno.
Namanjša nepravilnost ali poševni za-
let pomenita gotovo smrt. Nič manj
nevarne pa niso akrobacije z živalmi.
Lorena Carver, zvezdnica med Mr. Ha-
midovimi akrobati, že dvajset let iz-
vaja vratolomne skoke v vodo na ko-
njem hrbtu, z dvajset metrov visok-
ega zidu. V tem primeru pa ne velja
izgubiti ravnotežja, treba se je krče-
vito okleniti konjske grive. Živali so
pri takšnih skokih le redko ranijo, jez-
decem se pa pogosto zgodi, da si pri
udarcu z vodo kaj zlomi.

Od leta 1934. do danes pa se je po
podatkih pisarne gospoda Hamida pri
neštevilnih vratolomnih predstavah
njegovih varovancev zgodilo le sedem
smrtnih nesreč, dokaz, kako akrobati
obvladajo svoj smrtonosen poklic.

Muzej Leva Tolstoja v Jasni Poljani

Moskva, oktobra.

Sovjeti so v spomin velikega ruske-
ga pisatelja in filozofa v njegovi rojst-
ni hiši v Jasni Poljani v Rusiji ure-
dili »Muzej Leva Tolstoja«.

Tukaj so zbrali okrog 350 tisoč zvez-
kov v ruskem, francoskem, angleškem,
italijanskem, židovskem, latinskem,
španskem, grškem in drugih jezikih,
pa tudi Edisonov fonograf, izumiteljevo
darilo pisatelju Tolstoj.

Na Tolstojevi pisalni mizi leže
»Bratje Karamazovi«, odprti prav na
tistem mestu, kjer jih jebral Tolstoj
in pustil v trenutku, ko je moral za-
pustiti Jasno Poljano.

Francoski besednjak za angleške vojake

Pariz, oktobra.

Uredništvo »Daily Maila« v Parizu
je izdalo poseben besednjak, namenjen
angleškim vojakom na francoski fron-
ti, da bi se s Francozi čim lažje spo-
razumeli.

Besednjak vsebuje prav zanimive
stvari. Priporoča na primer vojakom,
da v razgovoru svoje francoske tova-
riše tika, da s tem dokažejo svoja
bratska čustva. Besednjak se prav tako
bavi z vprašanjem, kako ogovoriti ne-
znano damo; ali z »gospo« ali z »go-
spodično«. Priporoča jim, da ogovore
neznano damo z »gospodično«, če ne
vedo, ali je poročena ali ne. To je
bolj zanesljivo. Če se pa ta ali oni
angleški vojak mudi v kakšnem jav-
nem lokalu, naj gospodinja nagovarja
z »gospo«, natakario pa z »gospo-
dično«.

Usodna jajca

Neki mlad mož, ki je bil v službi
pri nekem izvozniku jajc v Paarlju,
je nekega dne za šalo zapisal na neko
jajce svoje ime in svoj naslov. Kmalu
je na to pozabil, toda nekega dne je
doživel veliko presenečenje. Dobil je
drobno pisemce od neke mlade angle-

Zahtevajte za Vaše žimnice in tapetirano pohištvo

ŽIMO samo z zaščitno ploombo

STERILIZIRANO

**ZADRUŽNA TOVARNA
ŽIME
STRAŽIŠČE
PRI KRANJU**

Naša žima je higiensko očiščena in sterilizirana na pari 115° C, ne diši, je brez maščobe
in fermentov, ker je naša tovarna opremljena v to svrhu z najmodernejšimi stroji in
aparati.

Odklanjajte žimo iz prepovedanih žužmarških obratov, ker je slabo in nehygiensko
izdelana, ni desinficirana, vsebuje fermente in ima neprijeten duh. V njej se zaredijo
molji in mrčes.

Prepričajte se pred nakupom! Naše cene so najsolidnejše!

Zato zahtevajte samo žimo z zaščitno ploombo

STERILIZIRANO

ške girl, ki mu je pisala, da ji je jajce
nelzumno teknilo in da se ji zdi na-
si na jajcu imeniten domiselek. Od
tistih dob si oba mlada človeka red-
no dopisujeta, in naznanilo njune za-
roke dokazuje, da lahko tudi jajce po-
stane usodno.

Parmenov prašiček

Že v starih časih so se ljudje ime-
nitno zabavali, ko so gledali vrato-
lomne umetnike plesalcev na razpeti
vrvi, ko so se čudili akrobatom, žon-
glerjem in čarovnikom. Marsikateri
senzacionalni trik, ki nam o njih go-
vore poročila iz starodavnega Rima,
še do današnjega dne ni našel vred-
nega posnemalca, in premnogi artisti
so odnesli svojo skrivnost s seboj v
grob.

Tudi oponašalec živalskih glasov je
bil takrat že na moč priljubljen. Med
najslavnejšimi v tej umetnosti je bil

neki Parmeno, ki je znal mojstrsko
oponašati cvilenje mladega prašička.
Kakor pravi Plutarh v neki svoji zgod-
bici, je ta umetnik cvilil celo narav-
neje kakor pravi in živi prašiček.

V Rimu je bilo takrat mnogo opo-
našalcev, ki so bili seveda vsi do po-
slednjega ljubosumni na Parmena in
so mu skušali kratiti njegov sloves.
Toda vsakokrat, kadar je kakšen nje-
gov tekmeč oponašal prašičkovo cvi-
ljenje, so gledalci vpili na vse grlo:
»Ni slabo, toda za nič v primeri s
Parmenom!«

Tedaj se je eden izmed njih domislil
imenitne potegavščine. V gubah svoje
ohlapne obleke je skrtil pravega pra-
šička, in ko je napočil pravi trenutek,
je vsčipnil prašička za repek, da
bi videl, ali bo ta kos velikemu moj-
stru Parmenu. Toda tudi pravi in ži-
vi prašiček jo je skupil, zakaj spet so
zavpili ljudje: »To je vsekane v pri-
meri s Parmenovim cvilenjem!«

Saljivec je takrat razgrnil svojo togo
in izpod nje je smuknil živi prašiček
na oder...

ALI STE VEDELI...

...da je o letenju s pomočjo helikop-
terja (letala, ki se dvigne navpično)
pisal italijanski slikar Leonardo da
Vinci že v 16. stoletju? Seveda pa pro-
blema tudi on ni znal rešiti.

...da je v Newyorku okrog 800.000
oseb, ki berejo časopise v 35 različnih
jezikih?

...da so leta 1938. Američani pora-
bili za potovanje po drugih celinah
525 milijonov dolarjev?

...da sadjarji v Združenih državah
vsako leto izdajo približno 17 in pol
milijarde dolarjev za borbo proti sad-
nemu mrčesu?

...da japonski kemiki poskušajo iz-
delovati sintetični tobak iz fižola soje?

...da sedem ljudi na Japonskem pla-
ča več ko po 50 milijonov dinarjev
danka na leto? Teh sedem oseb je iz
treh milijarderskih rodbin.

...da pri nekem plemenu na otoku
Novi Guajani človek lahko kupi ženo
za približno 15 dinarjev?

...da je največja plima na svetu pri
Fundlandu v Kanadi? Znaša namreč
18 metrov. Da si boste vsaj približno
lahko predstavljali, kaj to pomeni,
vam povemo, da na našem morju zna-
ša povprečno četr metra.

...da je najjačja radijska postaja na
Francoskem? Ima štiri antene, visoke
po 250 metrov in po jakosti prekaša
vse radijske postaje na svetu.

ČUDNI LJUDJE • ČUDEN SVET

Napredek v tehniki se je dotaknil
že tudi ovac, ki se neskrobnopasejo
po nepreglednih ruskih ravninah.
Lahko si mislite, kako so se prestra-
šile, ko se je pred kratkim mednje
spustil ogromen jeklen pišč. Sprva so
uboge živalce domnevale, da je kra-
gulj, toda pišč je tako sumljivo brnel
in se naposled spustil mednje, da so
se v strahu razkropile daleč na okrog.
Iz pišča so stopili ljudje in ovce nalo-
žili vanj. Prepeljati so jih tri ure
daleč, čez ogromno puščino. Seveda
pa živalce niso vedele, da so jim
ljudje s tem napravili dobro delo, ker
bi morale sicer hoditi 520 km daleč.

Neverjetno se sliši, pa je vendarle
res, da človek, ko se dviga višje in
višje, hujša, če pa hodi ali se vozi
navzdol, pa pridobiva na teži. Tako
na primer v dvigalu. Posebno dobro
pa je to opaziti pri akrobatih. Po-
časni se tako odebele, da že težko telo-
vadijo.

Dandanašnji se sicer zgražamo nad
vsemi mogočimi napakami in nedo-
statki, posebno pa nad vedenjem lju-
di ob različnih priložnostih. Vse te
nedostatke smo celo krstili za zrela
današnji dni. Vendar pa naj vas to-
laži dejstvo, da so bili v prejšnjih ča-
sah ljudje pri nekaterih priložnostih
še dosti bolj netaktni. Pri koncertih
in gledaliških predstavah na primer
nikakor niso molče poslušali. Vse kri-
žem so se pogovarjali. Saj si lahko

mislite, če sta se na primer na kon-
certu po dolgem času našli dve dami.
Če so pa razgovori prevzpili godbo —
kar se je tudi neredko zgodilo —
potlej je upravniki dvorane stopil na
oder in s posebnim tolkalcem toliko
časa trkal na klavir, da so ljudje
svojo pozornost spet posvetili glasbi.

Pred kakšnimi desetimi leti je v
severnoameriški državi Alabami neki
hrošč, zajedalec bombaža, uničil prav
vso žetev. Zato se vam bo zdelo tem
bolj čudno, da so prebivalci glavnega
mesta najbolj prizadetega okraja te-
mu nevarnemu mrčesu postavili spo-
menik in celo na glavnem trgu. Ključ
do rešitve te uganke je pa napis na
temeljnem kamnu tega ogromnega
spomenika, ki se glasi: »V globoki
hvalečnosti za bombažnega hrošča in
vse, kar je za nas kot znanilec nap-
redka napravil!« Ker so jim namreč
hrošči takrat uničili žetev, so bili
ljudje prisiljeni, da so se oklenili tu-
di drugih poslov in ne samo gojenja
bombaža. To je bila njihova sreča,
kajti le tako so brez večje škode pre-
živeli veliko krizo, ki je takrat na-
stala v bombažni industriji, dočim so
drugi okraji trpeli veliko pomanj-
kanje.

V srednjem veku so prišli možje v
brivnico in so rekli: »Gospod kovač,
prosim, obrijte me!« in ne »gospod
brivec«. To se vam bo najbrže zelo

čudno zdelo. V tistih starih časih so
namreč brivce prištevati med kovače,
kajti svoje priprave, brivne, škarije in
drugo so delali in brusili sami. Mojs-
tri so bili zelo ponosni na svoj poklic
in svoje ime in so se ljubosumno ma-
ščevali nad vsakomur, ki se je hotel
polastiti njihove obrti in so ga pošte-
no kaznovali za njegovo žužmarstvo.

Marsikdo kar pobesni, če nekoliko
pregloboko pogleda v kozarec. Prav
tako pa tudi slonom prevelika žejna
včasih škodi. V pokrajinah, kjer pre-
bivajo ti uhljači, žal raste tudi neko
drevje, ki ima zelo opojne sadeže. Ko
so zreli, se jih sloni v polni meri
najejo. Od vseh strani se zbera pod
drevosom in toliko časa jedo, da vse
pospravijo. Čez nekaj ur se pa šele
pokaže učinek opojnih sadežev. Ži-
vali čisto pobesne in kakor iz uma
divjajo sem in tja. Gorje tistemu,
ki jim pride takrat pred oči. Vsakega
poteptajo v prah. »Melanholičnih pi-
jancev« med njimi ni, v pijanosti so
namreč vsi enako divji.

Doslej so znanstveniki po večini
mislili, da matica čebel leže največ
jajčec od vseh živali. V treh letih
svojega življenja leže namreč okrog
pet milijonov jajčec. Zdaj pa neka-
teri znanstveniki trdijo, da jo bela
mravlja v tem še prekaša. Ta baje v
enem samem dnevu leže nič manj ko
osemdeset tisoč jajčec.

si je gladil ostanek svojih bujnih kod-
rov.

Ko je Olly stopila v potovalni voz,
se je Billy ustrašil, da ga morebiti
ne čaka že nova ploha udarcev. Olly
pa — razburjena in vzplamtela — mu
je ponudila spravo. Če pa to odkloni,
potlej ... z nedvomljivo odločnostjo je
prilekla na dan lesketajoč se bo-
dalo.

Ubogi Billy je imel dovolj. V svoji
stiski bi ji bil obljubil vse, kar bi za-
htevala od njega. »Kaj naj storim?«
jo je vprašal.

»Poročiti se moraš z menoj!« se je
glasil lakonski odgovor iz Ollynih češ-
njevrdehih ustec.

Kaj je Billyju še preostalo. Privolil
je.

Čez nekaj dni je s svojo krasno ne-
vesto nastopil težavno pot do poročne
ga urada, v spremstvu devet in pet-
desetih ljubkih plesalk, katerih nožice
je Billy poslednjič skrivaj opazoval.

Kakor maščevalni zmaj je odteljel
njegova ženica skrbela zato, da ni
Billy nikoli več prišel v skušnjavo, da
bi kakšni ljubki mladi deklici zago-
stavljala, da ima najlepše noge na sve-
tu; kajti najlepše noge na svetu ima
zdaj edina in samo Olly, njegova zla-
ta ženica in mir besedi! In vsak dan
znova ji je moral zagotovilo položiti
pred njene vitke nožice.

Novela »Družinskega tednika«

Olly se maščuje

NAPISAL V. PFLUNBEIL

Billy je bil postaven cirkuški ja-
hač — in bog za baletke. Začelo se
je z Olly. V uri slabosti ji je Billy
šepetal nežne besede v uho. Toda
Olly je ostala hladna. Billy pa ni
popustil, bil je navajen trdnjavo za-
vzeti z naskokom. »Olly,« je naposled
zagostolel, »ti imaš najlepše noge na
svetu!«

To je bil začetek konca, drago ga
je plačal! Kajti učinek teh besed je
bil vsakako prodoren. V prvem na-
valu navdušenja mu je dobra stran
te trditve prinesla celo ploho zahval-
nih poljubov, ki toliko da ga niso
zadušili. Olly je po tem Billyjevem
odkritju kar žarela; ona torej ima
najlepše noge na svetu! Billy je naj-
krasnejši deček, si je mislila. Samo
on zna prav ceniti njene noge. Kaka-
šni tepci so drugi možiki nasprotni nje-
mu.

Sijajni prvi uspeh je Billyja vzpod-
bodel k nadaljnim osvojitvam. Vsako

trdnjavo, pa naj se je imenovala Ma-
ja, Sonja, Meta ali Tilly, je naskočil
s svojo največjo bombo: »Ti imaš
najlepše noge na svetu!« Uspeh je
bil v slehernem primeru prodoren.

Toda balet je štel 60 (šestdeset!)
mladih plesalk! Nesporne je bil Billy
v tem mojster!

Baletni mojster je bil navdušen: še
nikoli niso dekleta plesala tako dobro
ko to pot. Tega seveda ni vedel, da
je neki Billy vzrok krasnim izjavi-
njem. Kadar se je pri skušnjah poka-
zala na robu arene njegova svetlo-
lasi glava, je sto dvajset nog prešil
ritem — in vsaka izmed plesalk
si je mislila: »Tamle stoji moj Billy
— in jaz imam najlepše noge na sve-
tu!«

Dolgo časa je bilo vse v redu. To-
da v takšnih okoliščinah je moral
priti nesrečni dan.

Ob priliki ameriškega narodnega

praznika so priredili v cirkusu sijaj-
no predstavo. Povabljeni je bilo sa-
mo cirkuško osebje in artisti so po-
kazali vse najnovejše in najboljšo.
Med njimi tudi Billy. Krasno je jez-
dil! Baletke so mu navdušeno plo-
skale.

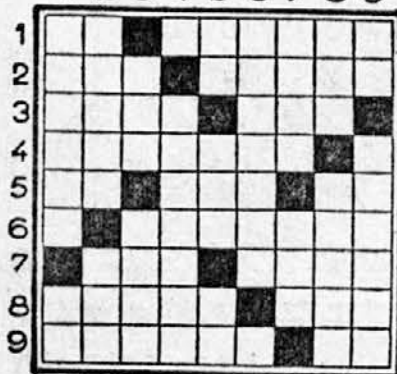
Po končani predstavi so areno spre-
menili v jedilnico. Sproščeno razpo-
loženje je vladalo pod velikim šoto-
rom. Olly je kakor kraljica sedela
zraven Billyja. Njemu pa ni bilo prav
lahko pri sreč, saj je dobro vedel, da
šestdeset plesalk z očmi spremlja sle-
herni njegov gib. Olly je nežno ob-
jela Billyja okrog vratu, potlej pa
naznanila svojim tovarišicam novico,
ki jo je prihranila prav za ta večer:
»Otroci!« je vzkliznila, »vsi poznate
našega Billyja. On nekaj razume o
plesu in baletu. Pomislite: odkril je,
da imam najlepše noge na svetu!«

Takrat se je zazdelo, da se bo sle-
herni trenutek svet pogreznil. En
sam vzkliz ogorčenja je napolnil šoto-
tor. Do smrti prestrašeni Billy je za-
mam prežal na kakšno miško hujkajo,
da bi v njej izginil. Toda zanj ni bilo
izhoda. Krčevito stisnjene dekliške
pete se mahale okrog njegovega no-
su. Olly je v tistem trenutku spozna-
la to, kar je spoznalo ostalih 59 ple-
salk namreč da je Billy vseh 60 na-
lagal!

UGANKE?

KRIZANKA

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Pomen besed:

Vodoravno: 1. zemljepisni izraz; pogrešek; 2. svetopisemski siromak; mesto v Franciji; 3. najmanjši del prvine; svetloba; 4. hrvatsko gorovje; 5. narobe zaimek; ladjedelnica; pri-slov; 6. razstrelivo; 7. ruska ožina, pa tudi bolezen; Ibsenova drama; 8. človek, ki izpodbija; češko ime; 9. svetopisemska gora; predlog.

Navpično: 1. konj posebne barve; bog solca; 2. indijansko sveto znamenje; del cerkve; 3. bolečina; potrebnost za kurjenje; 4. obrtnik, ki izdeluje sladke reči; 5. kvarta; naka-zilo; narobe ploskovna mera; 6. tuja ptica; 7. dobra kvarta; zaimek; 8. slov. pisatelj; nasilnik; 9. narobe predlog; duhovniško oblačilo.

POSETNIKA

E. R. Grom

v Postojni

Mož je pri železnici.

CRKOVNICA

O V B U Ž A O T
J V O S N V J A
N A V A E J E L
I N I Š J A N Z

SKRIVALNICA

DEŽNIK — ZASLUGA — BOL-NISNICA — CEMENT — PRI-MORJE — ZAPRAVLJIVEC — MITILENE.

Iz vsake besede vzemi tri zaporedne črke in sestavi iz njih pregovor.

IZPREMENILNICA

PETER
ARENA
VINAR
ISTRA
SADRA
ILJA
LOPAR
HVALA
NAVOR
ANICA
KOZEL
SVILA

V vsaki besedi izpremeni prvo črko, da dobiš nove besede. Nove črke ti dajo ime in priimek slovenske pesnice.

MAGIČEN KVADRAT

1. A A A A D
2. E E I I K
3. K K K N N
4. O O O P P
5. R R T T T

Pomen besed: 1. otipanje; 2. gradbeni pripomoček; 3. pevec; 4. sveta podoba; 5. utežna mera.

Besede se berejo enako v navpičnih in vodoravnih vrstah.

RAČUN S ČRKAMI

N L N L N X L N L
S N S N S
K P T P T P
S N S N S
K V L P P P V S

Namestu črk vstavi prave številke, da dobiš račun, ki se izide. Za isto črko je treba vstaviti zmerom isto številko.

Rešitve ugank iz prejšnje številke

Krizanka: Vodoravno: up. lopata, nič, potop, Irak, lok, Jaromil, ta, pet, tridli, linčine, let, kaos, notar, dno, ogorek, ar. — Navpično: upijati, no. pirat, log, čar, leto, Koptar, po, meč, re, politik, stol, nad, tok, ikona, pa, tresor.

Posetnica: Sedlarski vajenec.

Skrivalnica: Kadar mačka ni doma, miši plešejo.

Crkvnica: Najprej prebereš vse prve, tretje in pete črke v vseh navpičnih vrstah. Potem pa še vse druge in četrte, pa devete. Prava glava in prava slama, oboje se rado vname.

Magičen kvadrat: lepak, erotična, poraz, ataka, Kazan.

Račun s črkami: Število 17440104 deli 8 = 2180138, pa dobiš 6432.

Premikalnica: Alabama, Korotan, Iravadi.

Pri srečnih ljudeh

Kakšni ljudje so srečni? Rečeš bo dejal, da tisti, ki imajo milijone, bolnik bo blagovolal zdravem, lačen si tega, strgan zakrpanega. Vsakdo je prepričan, da so drugi še vse bolj srečni kakor on sam, nekateri so pa celo prepričani, da jih je Usoda znamenovala in da so rojeni pod neresčno zvezdo. Le malo je pa ljudi, ki si znajo v tistih okoliščinah, ki v njih živijo, in s tistimi pripomočki, ki so jim dani, ustvariti zadovoljno, prijetno življenje.

V nedeljo sem bila pri takšnih ljudeh. Pri mladih zakoncih. Tri leta sta poročena, morda sta se tudi že kdaj sprla ta čas, toda še zmerom sta zadovoljna drug z drugim. Nobenih posebnih pogojev nimata, da bi bila srečna. Nista ne milijonarja in tudi bogate dediščine nista podedovala. Prav takšne vsakdanje skrbi jutarejo kakor vse druge, nimata posebnega zaslužka, večjega od drugih in ne morem reči, da nikoli nič neprijetnega ne doživita. In vendar sta zelo zadovoljna, tistega mirnega zadovoljstva, ki se tako zelo približa sreči.

Njun dom ni med razkošnimi, imata samo sobo in kuhinjo. Toda žena čuti veselje — in ne samo dolžnost — da je ta dom kar najbolj tople in prijeten. Ko sta se poročila, sta si kupila novo opravo za sobo in kuhinjo, nekaj stvari sta dobila za darila, nekaj sta pozneje dokupila — in še kupujeta — tako da v hiši ničesar važnega ne manjka. Toda tisto, kar imata, je lepo in hkrati praktično. Samo en dan sem preživela v njunem stanovanju in v njuni družbi, toda oboje se mi je tako priljubilo, da sem se kar težko poslovila.

Kuhinja je svetla in čista. Oprava je prijazna, bela. Ker je hiša nova, so tudi tla presenetljivo bela. V tej hiši sem spoznala nekaj, kar nisem videla še nikjer. Gospodinja ima že na pragu stanovanja pripravljenih nekaj parov različno velikih copat. Vsakdo, ki pride k njej v vas, si jih že pred vrati obuje. Toda ne zato, da ne bi pomazal pada — morda tudi nekoliko zato — pač pa zato, da se počuti v hiši bolj domačega. Zdaj pozimi je to prav prijetno. Znanec mojih znanec so se že privadili na to navado, prav fletno jih je videti, kako sede za mizo v copatah in se počutijo kakor doma. To kajpak velja samo za tiste, ki ostanejo v gosteh vsaj dobre pol ure ali pa še več.

Kuhinja je sicer čisto preprosta. Oprave ni preveč. Trodelna kuhinjska omara, miza s tremi stoli, polica in štedilnik. Če pridejo gostje, se pomakne miza v sredo in že je jedilnica tu. V takšni lepi, čisti kuhinji sploh ne pogrešaš jedilnice. Miza je pregrnjena s prtom, izvezenim na roko, prav tako so naborki v kuhinjski omari ročno delo. Prevladujeta bela in sinja barva.

Soba ni ne zaostaja za kuhinjo. Čedna, preprosta oprava. Omara, miza z dvema stoloma, na mizi lepa vaza, manjša omara za perilo, večja omara za obleke. Ker ni veliko pohištva, se v sobi lahko svobodno giblješ. Razen tega prelepe zavese in pregrinjalo za postelje iz fileta.

Takšen je okvir za življenje teh dveh ljudi, ki sta našla tisto obliko sreče, ki je vsakomur dostopna, vsakomur, ki ima nekoliko dobre volje. Njuno razmerje je prijateljsko. Možu ni od tega, da bi ženo podcenjeval — izbral si jo je pač zato, ker jo je ljubil in spoštoval in ne samo zaradi denarja — žena pa tudi možu ne dela očitkov pri vsakem koraku. Drug o drugem vesta, da sta človeka s toliko dobrimi in slabimi lastnostmi kakor vsi povprečni ljudje, in ker se imata rada, vidita dobre lastnosti, malenkostnih napak pa nočeta videti. Če se enemu ali drugemu kaj ponesreči, si oprostita. Morda bo kdo mislil, da

je takšno sožitje v zakonu nemogoče, toda videla sem ga sama in sem prepričana, da je mogoče povsod, kjer mož in žena ne tekmuje in tem, kdo bo pametnejši, temveč preneseta tudi kritiko drug drugega.

Razen tega sem opazila še toliko stvari, ki so me presenetile. Ta dva zakonca na primer josta iz tistih krožnikov in iz posode tistega servisa, ki sta ga kupila za poroko in ki je po drugih domovih navadno namenjena samo za goste. Pijeta vodo iz kozarcev, ki so tenki in lični in tudi del servisa. Ne bojita se, da bi se vse to poškodovalo. Vesta, da je življenje kratko in da bi bilo nespametno zaklepati takšne stvari v omaro in jesti z okornih krožnikov, če to ni potrebno. Koliko prazničnosti je pri takšnem kosilu, ni moči povedati.

Gospodinja je sicer urna in hitra, smuka se po kuhinji in pridno dela, toda kadar je čas kosila ali večerje, sede k mizi in je z možem. Ni ena tistih, ki nikoli ne utegnejo sesti k mizi in ki se zde občutljivim možem kakor natakarije. Nosijo namreč jedi na mizo, toda ne utegnejo, da bi se z možem za trenutek pogovorile.

Toliko malenkosti je v teh stvareh, tistih skritih malenkosti, ki so tako potrebne za srečo ljudi. Bila sem zelo vesela, da sem videla življenje teh dveh mladih ljudi, kajti prepričalo me je, da je še sreča na svetu, sreča, ki ni odvisna od golega denarja in od kar najugodnejših življenjskih okoliščin.

Saška.

Naša kuhinja

KAJ BO TA TEDEN NA MIZI?

Jedilnik za skromnejše razmere

Četrtek: Telečja obara, ajdovi žganci. Zvečer: Močnik.

Petek: Fižolova juha, krompirjevi cmoki. Zvečer: Fižolova solata.

Sobota: Goveja juha z rezanci, govedina, sladko zelje, krompir v kosih. Zvečer: Jetra v omaki.

Nedelja: Zelenjavna juha, telečji zrezki, široki rezanci, solata. Zvečer: Kruh z maslom, kava.

Ponedeljek: Kisla repa, krvavice, krompirjev pire. Zvečer: Koruzni žganci z mlekom.

Torek: Goveja juha z vlivanci, kolerabice s krompirjem. Zvečer: Govedina s krompirjevo solato.

Sreda: Pašta fižol. Zvečer: Goveji golaž.

Jedilnik za premožnejše:

Četrtek: Ragu juha, telečja pečenka z limonovo omako¹, pražen riž, solata. Zvečer: Pečenjak, kompot.

Petek: Ribe v rižu, solata, jabolčni zavitek. Zvečer: Rižev narastek z malinovo polivko

Sobota: Goveja juha z jetrnimi cmoki, kolerabice, govedina. Zvečer: Ocvrta jetra, krompirjeva solata.

Nedelja: Kruhova juha, preslaninjena govedina z gorčično omako², pražen krompir, mešana solata, ruska torta. Zvečer: Ocvrte sašalade, krompirjev pire, solata.

Ponedeljek: Zelje s kranjsko klobaso, zdrobove klobasice³. Zvečer: Krompirjeva potica, solata.

Torek: Fižolova juha, čebulna omaka, zabeljeni rezanci, sirov zavitek. Zvečer: Rižota s solato.

Sreda: Goveja juha, žemljni krofi⁴, solata. Zvečer: Vampi s parmekim sirom.

Pojasnila:

¹ Telečja pečenka z limonovo omako: Lep kos telečje pečenke zdrgnite s papirko in posolite. Potlej narežite precej dolge koščke prekajene slanice in z njo pečenko preslaninite. Potlej jo specite. Od časa do časa jo polivajte s kostno juho. Omako pa pripravite iz nekaj žlic masti, ki ste ji dodali nekaj koščkov sladkorja, potlej pa dodajte še nekoliko masti. Vse skup zalijte s kostno juho, pač toliko, kolikor se vam zdi potrebno in okusajte z limonovim sokom. V omako dajte tudi nekoliko limonove lupinice, ki jo pa nazadnje poberite ven. Še nekoliko popoprajte in dajte na mizo s pečenko.

² Preslaninjena govedina z gorčično omako: Govedino lepo očistite kožic, žilic in loja, posolite in popoprajte.

Skrbite
za redno
stolico.

Poskusite
Leo-pilule,
ki že po
petih, šestih
urah dovedo

lahkega in prijetnega odvajanja

Oglas reg. pod št. br. 900 od 28. X. 1938

Leo-pilule

Krasen zimski plašč z zapeljivim okrasom — srebrno lisico

Potlej jo preslaninite in če vam ugaja našpikajte tudi z mlado čebulo. Dajte jo v mast in pokrijte, da se praži. Počasno dolivajte nekaj žlic kostne juhe. Ko je meso mehko, ga vzemite ven in ga dajte na toplo. V omako pa dajte tri žličke gorčice, po okusu žlico belega vina, nekoliko popra in dve do tri žličke kisle smetane. To naj prevre, potlej pa z omako polijte na kose zrezano pečenko. Na mizo dajte s kruhovimi cmoki.

³ Zdrobove klobasice: Skuhaj mlečnega zdroba s sladkorjem in pomarančnimi olupki. Mrzlemu primešaj 2 do 3 rumenjake, napravi iz tega klobasice in kolačke, ki jih ocvrni na presnem maslu ali masti. Lahko pa primešaš zgoraj pripravljenemu zdrobu še nastrgane čokolade in napravi potlej iz tega klobasice.

⁴ Žemljni krofi: Zreži žemlje na kocke in jih namoči v sladki, sveži smetani ali pa mleku. Pridaj limonovega sladkorja, to se pravi, sladkorja, ki si ga drgnila ob limono, in za jajce stopljenega presnega masla, 2 rumenjaka in nekoliko soli. To naloži za prst na debelo na mokro desko. Ko se ohladi, izreži z obodcem za krofe okrogle kolačke, ki jih povajljaj v jajcu in drobtinah in jih ocvrni. Lahko pa polovico nadevate z mezo in pokriješ z drugo polovico in prav tako ocvrješ. Ocvrte potresi s sladkorjem in jih daj na mizo s kakšno sladko omako ali pa z mezo, ki si jo prevrela z zajemalko vode.

Satinasta popoldanska obleka, ki je imela v Parizu velik uspeh. Na njej opazimo modne novosti, namreč bogato nabrana rokava, visok ovratnik, štrleče žepe in zadaj veliko pentljo.

Mleko v kozmetiki

Najmodernejša nega kože se vrši z naravnimi, domačimi pripomočki. Mlečne diete smo na primer doslej uporabljali v redilne svrhe. Mleko so še do nedavna smatrali za zelo lahko prebavljivo hrano, kar pa v resnici ne drži. Nekateri so z mlekom obteževali želodec tako dolgo, da se jim je mleko popolnoma uprlo. Mleko redi, a ne toliko kakor ljudje običajno mislijo.

V kozmetične svrhe je treba uporabljati samo sveže, neprekuhan mleko. Neprekuhan mleko odlično učinkuje v tehle primerih: proti preveč suhi koži, proti preveč mastni koži, proti gubam in proti vnetju kože zaradi predolgotrajnega bivanja na soncu.

Poskusite nekatere mlečne recepte. Gre namreč za poceni in preizkušena lepčilna sredstva, ki jih kaj lahko in z malenkostnim trudom napravite doma. Ta sredstva namreč danes v velikih meri uporabljajo tudi v velikih kozmet. salonih, saj se kozmetika vse bolj nagiba k naravnim pripomočkom.

Če imate suho kožo, potlej zmešajte prav drobno zmlet mandlje s toplim, a ne prekuhanim mlekom in mešajte toliko časa, da nastane lepljiva snov. Potlej si lice umijte z mandljevim mlekom ali kakšno mastno kremo. Šele potlej na debelo namažite to mandljevo kašo na lice in ležite za četrt do pol ure. Po tem času masko zmijte najprej z mlekom, šele potlej pa s hladno vodo in se namažite z dnevno kremo iz mandljevega mleka.

Če je pa koža pretirano mastna, potlej hladno mleko zmešajte z nekaj drobtmi kvasa. Šele potlej kožo očistite in se okrog oči namažite z oljem proti gubam — to je lahko tudi dobra krema — potlej se pa namažite z zmesjo za masko. Ta maska se suši na licu od pol do ene ure. Dobro jo izmijte, najprej z mlekom, nato še s hladno vodo. Na koncu rahla masaža s konci prstov s pomočjo hormonske ali vitaminske kreme zelo dobro de. Dobro učinkuje tudi maska iz kislega mleka ali sladke smetane, pomešana z medom. S to masko na obrazu je treba nekaj časa počivati. Naposled jo izmijte najprej s toplo, potlej še s hladno vodo.

Pazite pa nato, da bo maska pokrila tudi vrat, kajti vrat je prav tako važen ko obraz. Če imate prav mastno kožo, potlej v zmes iz mleka in meda dodajte nekoliko kaolina, ki ga dobite v drogeriji. V tem primeru pa maske ne smete imeti na obrazu dalj ko 3 do 5 minut.

Jasno je, da ti pripomočki ne pomagajo prvič temveč jih je treba večkrat ponoviti. Zato ne gre ta poceni in naravna kozmetična sredstva podcenjevati, kajti pogosto zaležejo več ko še tako dobre in drage kreme.

Signuren nastop

nam omogoča le solidna obutev v brezhibni obliki. Pri nabavi iste nas posvetite, postreženi boste nad vse pričakovanje. Vsak teden najnovejši modeli

»Je-Ja«

Ljubljana, Miklošičeva 36

POZOR!

V prihodnji številki:

PLETENA JOPICA IZ
ANGORSKE VOLNE

Klet pozimi

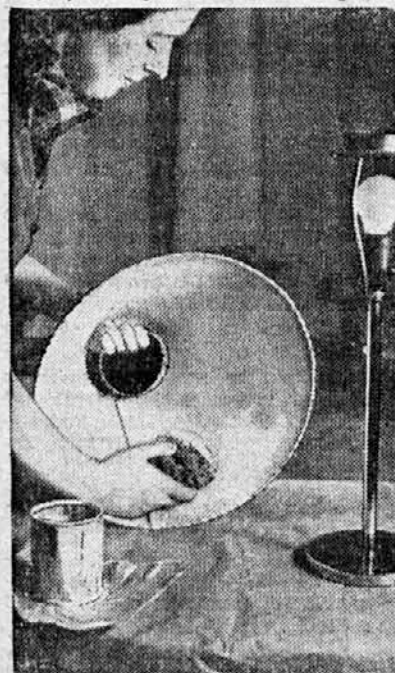
Naša klet nam mora pred vsem koristiti kot prostor, kjer hranimo čez zimo najvažnejša hranila. Krompir, sadje, zelenjavo, kozarce z vloženi marmeladami, potlej pa tudi cvetlice, premog in drva.

Če nimate svoje hiše, dobite klet, komaj nekaj kvadratnih metrov veliko in drvarnico morebiti posebej. Včasih se zgodi, da dobite tudi prav lepo klet. Skoraj vsaka klet ima pa ta ali oni nedostatek, zato jo je treba popraviti, posebno zdaj, ko se bliža zima. Navadno pa spravljamo še v te majhne prostore vso mogočo in nemo-gočo navlako, stare čevlje, zaboje, staro posodo, ptičje kletke, prazne cvetlične lončke in prazne steklenice. Vsega tega se že vendar enkrat iznebimo in videli boste, kako prijetneje vam bo pozimi stopiti v klet, ko boste imeli zavest, da boste našli vse lepo pospravljeno. Zavedajte se, da vam navlaka dela samo napoto, čeprav pravi pregovor, da vsaka stvar čez sedem let prav pride. Prav tako se pa tudi zavedajte, da je pospravljanje kleti prav tako važno kot pospravljanje stanovanja. Kakor v stanovanju ne marate navlake, skrbite tudi za klet. Ne pozabite pa tudi, da boste imeli potlej več prostora, kar je važno posebno zdaj, ko potrebujete

Praktični nasveti

Pozimi, ko imate hlada na pretek, hladno omarico lahko spremenite v toplotno omaro. Obložite jo z zmečkanim časopisnim papirjem, le sredi pustite pripravno gnezdece. Zmečkanega papirja natlačite tudi v vrečko iz prav tankega tvoriva, morebiti kakšne stare zavese, in jo položite na pokrito kozo, ki ste vanjo shranili to ali ono jed, ki bi jo radi obdržali toplo.

Pozimi so računi za električno razsvetljavo tako visoki, da nekatere gospodinjke kar obupujejo. Človek pa pozimi raje, ko kdaj poprej posedli pri knjigah in ročnem delu. Neka bistra glava si je pa izmislila tale pripomoček: pri lučih s podstavki uporabljajte bolj šibke žarnice, seveda ne pretirano, no tranjo stran pločevinastega senčnika pa namažite z belim cinkom, pomešanim s terpentinom. Namesto čopiča vzemite staro gobo, ki bejlo bolj enakomerno razmaže

veliko prostora. Če se pa od te ali one navlake res ne morete ločiti, ali se vam jo škoda zdi zavreči, potlej zložite vse v kakšen zaboj ali pa vsaj v en kot.

Klet je treba jeseni predvsem lepo očistiti, šele potlej pa napolniti. Ometite pajčevine, še bolje je pa, da klet kar prebelite, kar prav lahko storite sami. Če je klet vlažna, jo v hladnih, toda suhih jesenskih dneh prezračite, da se bo vsaj nekoliko osušila. Če so v zidu in na tleh razpoke, jih na kakršen koli način zamažite. Okna se morajo dobro zapirati, sicer je nevarnost, da vam pozimi zelenjava zmrzne. Zato dajte olma popraviti, če so pokvarjena, in kupite nova stekla, če so razbita.

Drva zložite ob steni. Oglje za likanje imejte v lesenem zaboji. Premog naj bo lepo ograjen z močnimi deskami. Če nimate desk, ga pa previdno zložite na kup, toda čim dalje od vrat, ker boste sicer hodili po njem in delali škodo.

Za sadje in zelenjavo namenite najlepší in najboljši kot kleti. Če imate dovolj sredstev, si dajte napraviti močne zaboje, če pa ne, si jih lahko napravite sami iz starih zabojev. Če je klet vlažna ali ima vegasta tla, jo posujte s peskom in tla kolikor je mogoče izravnaite. Če ne morete sami napraviti zabojev, je najbolje, da zelenjavo zakopljete v pesek in jo ograjate z desicami. Seveda pa tako, da se lepega dne ne bo vse skupaj sesulo. Tudi cvetlice v lončkih morate najti prostor v kleti; kljub temu, da pozimi nimate prav nobene koristi od njih, se jih vendarle usmiliti in jim žrtvujete prostor blizu okna, da bodo imele vsaj nekaj svetlobe.

Pred vsem je važno, kako imate shranjen krompir. Najbolje je, če si napravite precej velik zaboj, ki naj ima noge, da ne stoji na golih tleh. Dno naj bo posevno, stene zaboja pa iz 10 do 15 cm širokih desic in brez pokrova, da ima krompir vselej dovolj zraka. Posevno dno mora biti nagnjeno od stene stran, to se pravi proti vam. Spodaj napravite loputo z ročajem, ki jo lahko potegnete ven in z lahkoto pridete do krompirja. Zaboj mora biti namreč precej visok.

ČIST BEL OBRAZ

v 10 dneh z uporabo FEMINA
kreme proti PEGAM. Suha ali
mastna 20' din. Po povzetu
pošilja:

PARFUMERIE BALOG — STARI BEČEI,
Dunavska banovina

Seveda pa zavisi od količine krompirja. Loputa ima na obeh straneh približno dve desici, da krompir pri straneh ne uhaja; morata pa biti zelo gladki, da lepo zdrugeta. Nad loputo na notranji strani zaboja pa posevno pribijte desko, da ne bo prevelikega pritiska na loputo in bi se utegnile zgoditi, da je ne bi mogli zapreti. Deska bo pa krompir ovirala, da bo le po malem zdrknil v loputo. Takšen zaboj je najbolj idealna priprava za shranjevanje krompirja. Posebno ga velja napraviti zato, ker služi za več let.

Prav tako mora biti polica za sadje zelo smotno urejena. Police naj bodo precej na gosto vsajene, saj morate sadje tako in tako zložiti. Tudi med desicami polic mora biti nekoliko presledka, da dobi sadje dovolj zraka. Sadje mora biti pa zavarovano z gosto mrežo, da ne pride zraven mrčes. Tudi omara za zelenjavo, zeljnate glave, ohrovt, kolerabo in podobno, mora biti zračna, imeti mora pa večje presledke med policami in deskami, kakor polic za sadje. Tudi ta omara naj bo po možnosti zastrta z gosto mrežo.

Za peteršilj, zeleno, korenček itd. imejte pa na tleh primerno velik zabojček z zemljo ali peskom in vanj previdno nasadite najlepše koreninice, ki so vam ostale na vrtu.

Če imate veliko klet, boste imeli pač še prostor za omaro za kozarce z vkuhanim sadjem. Če nimate prostora, jih boste seveda zložili na vrh drugih omaric.

Lepo urejena klet je ponos vsake gospodinjke. Lepo očejeni cvetlični lončki, skrbno napisani listki pri vsaki polici s sadjem in na kozarcih z vložnim sadjem itd., to so pa stvari, ki jih bo ta ali ona spretna gospodinja sama dodala. Vsekako pa skrbite zato, da bo vaša klet letos tako snažna in urejena, ko še nikoli. Potlej ne boste imeli samo zavesti, da se v kleti zrcali vaša gospodinjinska sposobnost, temveč tudi zavest, da boste tako najdalje in najboljše ohranili zalogo, ki ste jih pripravili za zimo.

Nogavice
perilo
dežniki

v najboljši kakovosti, po tovarniških
cenah, v prodajalnah tovarne

VIDMAR

Pred Skofjo 19
Prešernova ul. 10
Gospodstvska 2
Tyrševa 5, Palača „Slavija“

Eden najnovejših pariških modelov je tale plašč, ki posebno poudarja linijo. Spodnji del, iz staroroznatega tvoriva, je zelo zvončast, zgornji del je pa črn krznen telovnik, ki učinkuje posebno elegantno. Priznati moramo, da je to precej drzen poskus, vendar je zamisel nad vse posrečena.

Kopanje brez kopalnice

Če je človek navajen na kopalnico, se obupno počuti v stanovanju, ki je nima. Včasih se pa le najde stanovanje, ki je v vsakem pogledu udobnejše in lepše, le kopalnice nima. Človek se mora sprizgajati tudi s tem. Posebno manjša stanovanja najdemo brez kopalnic. Iznajdljiva ženska se pa znajde povsod.

Vaše veliko poželjenje po topli kopeli izvira pogosto zaradi utrujenosti. Če bi zdajle imela kad, si mislite, bi skočila vanjo in kmalu bi bila spet spočita in živahna. Res je, toda za to še ni neobhodno potrebna kopalnica. Pred vsem vas poživi otriranje z debelo brisačo.

Sicer pa nekateri zdravniki niti ne priporočajo vsakdanje tople kopeli. Topla kopel je pred vsem za tiste, ki jim kri premočno pritiska na možgane, vendar je tudi v tem treba poznati mero in se je le bolj redko posluževati.

Namen kopanja je, da očistite kožo in odstranite mrtve delce kože. Ker torej nimate kopalne kadi, se poprej, preden se umijete v umivalniku ali splaknete pod prho, odrgnite z bri-

Preprost zimski plašček za mlada dekleta, ki ima en sam okras — s perzijskim krznom pošte žepa.

sačo na suho, mrtvi delci kože se bodo tako dosti lažje odstranili kakor če to napravite šele po kopeli.

Nikakršna umetnost ni kopati se brez kopalne kadi. Najbolje je, če imate doma cinkasto posodo s kakšnih 15 cm visokim robom, premer posode naj bo pa 50 do 60 cm. Lahko je posoda tudi ovalna, ker se lažje prazni. Pred uporabo posodo dobro obrišite. Postavite jo na tla, pred umivalnik. Vanjo vlijte za nekaj centimetrov tople vode. Najprej začnite militi in četkati noge. Med umivanjem stojte zmerom v posodi z milnico, ker se bo tako koža na nogah in okrog nogač dobera omeščala. Ko ste si tako umili noge, nalijte v umivalnik tople vode, zmocite vrečko za umivanje in se natrite z milom po vsem životu. Vrečko pri tem večkrat splaknite in znova namilite. Potlej izpraznite umivalnik in nalijte vanj tople, popolnoma čiste vode. V njej zmocite v liko gobo in z njo natirajte telo, da bo čista voda odplaknila milo. To ponavljajte do čistega. Zdaj se dobro obrišite in zdrgnite in prav tako boste čisti, kakor če bi se kopali v kadi.

Če imate doma prho, je seveda najbolje, da se umijete pod prho. Najprej si zmocite vse telo. Potlej prho zaprite, se dobro namilite in zdrgnite, naposled pa spustite vodo in se oplaknite.

Najbolj priporočljivo za zdravje je, da se tako okopljete vsak večer, preden ležete. Zvečer se dobro umijete, zjutraj vam pa ni treba drugega, ko da se odrgnete z mrzlo vodo, brez mila, da se osvežite.

Če se boste ravnali po tem, ne boste samo zmerom lepo sveži in čisti, temveč tudi vaši živci bodo odpornejši, počutili se boste dosti bolj močne kakor pa, če bi se vsak dan kopali v kadi.

Topla kopel ima to prednost, da živce sprosti. Kadar boste zelo utrujeni in izmučeni, in boste pogrešali kadno kopel, vam priporočamo, da se zatečete po pomoč h Kitajcem in Japoncem. Ti se namreč takole osveže: V vroči vodi, tako vroči, da komaj zdržite, namočite vrečko in jo ožmijte. Potlej si jo položite za tilnik in na členke. Ko se vrečka ohladi, jo znova pomocite v vročo vodo in tako ponavljajte tako dolgo, dokler se ne boste počutili spet sveže. Priprčajte se o učinku tega postopka sami.

Če malo in slabo spíte, vam bo dobro delo, če se boste vsak večer umili v mrzli vodi od glave do nog. Močno drgnite noge, dokler kri ne začne hitreje krožiti po telesu, potlej pa, ne da bi se obrisali, ležite v posteljo in si dajte k nogam grevec. Izhlapevanje vas bo kmalu močno ogrelo in sijajno boste spali.

Monogrami — entel — ažur
gumbnice — gumbi — plise
fino in hitro izvrši

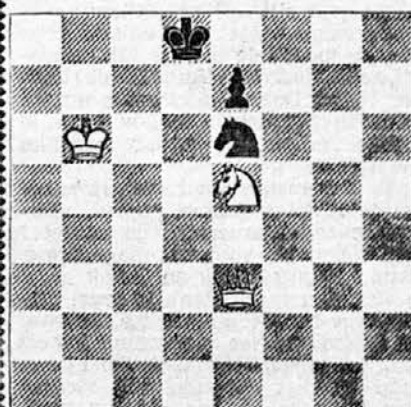
Matek & Mikeš
LJUBLJANA, Frančiškanska ulica

Vezenje perila, predtisk ženskih
ročnih del

ŠAH

Problem št. 119

Sestavlil J. Behting (1888)

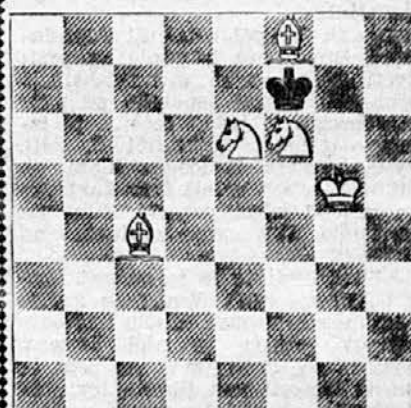

Mat v 3 potezah

(B 27)

Problem št. 120

Sestavlil Samuel Loyd (1878)

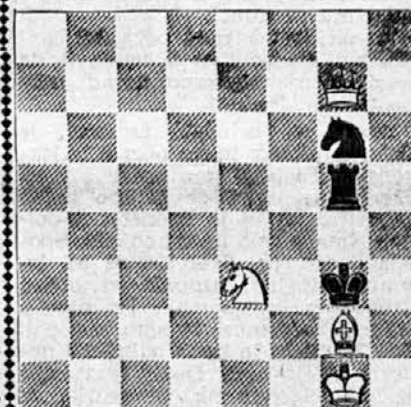

Mat v 4 potezah

(B 51)

Problem št. 121

Sestavlil O. Würzburg (1900)

Mat v 3 potezah

(B 90)

Rešitev problema št. 115

1. Lg2—h3	d6—d5
2. Lh8—d4!	kar koli
3. Dg4—c8 d7) mat.	
1.	Ke7—c6
2. Dg4—c8 šah	Kc6—d5
3. Lh3—g2 mat.	
1.	K kar koli
2. Lh8—d4	kar koli
3. Dg4—c8 mat.	

Rešitev problema št. 116

1. La4—c2	Kc4—d5
2. De1—a5 šah	Kd5—e6
3. Da5—f5 mat.	
2.	Kd5—c6
3. Lc2—a4 mat.	
2.	Kd5—d4 (c4)
3. Da5—c5 mat.	
1.	Kd5—d4
2. De1—d2 šah.	kar koli
3. Dd2—d3 (d6) mat.	

Na Kb5 sledi 2. Db4 šah.

Rešitev problema št. 117

1. Te2—e7	Kc4—b5
2. Te7—c7	kar koli
3. Sa4—c3 mat.	
1.	f6—f5
2. Te7—e5	kar koli
3. Da3—c3 mat.	
1.	Kc4—d5
2. Da3—d3 šah	Kd5—c6
3. Dd3—d7 mat.	
1.	Kc4—d4
2. Sa4×b6	f6—f5
3. Da3—e3 mat.	

Rešitev problema št. 118

1. Le3—d2	Kc4—f5
2. Ld2—g5	Kf5—e4
3. Dh6—f8!	kar koli
4. Df8—f3 (b4) mat.	
1.	d5—d4
2. Dh6—e6	d4—d3
3. De6—c6 šah	Ke4—f5 (d4)
4. e2—e4 (e3) mat.	
1.	Kc4—d4
2. Dh6—b6 šah	Kd4—e4
3. Db6—f2	d5—d4
4. Df2—f3 mat.	

18. nadaljevanje

Ravenscourt je omahnil v naslajanje pred ogromno pisalno mizo. Tiho zvenketanje se je zaslislalo, ko je položil uklenjene roke na mizo. Zraven njega je obstal Pike. Anthony je sedel ujetniku nasproti. Lucas je opazoval prizor s stola ob oknih. Flood in Dyson sta sedela kakor dva šolarja na leseni klopi pod slikami prednikov.

Anthony se je prvi oglašil. Obtožbe, ki je o njih Pike govoril, so naslednje: »Umor Blackatterja. Umor Dollboysa. Poskus umora nad Bronsonom.« Njegov glas je zvenel mirno, a vendar nekoliko utrujeno.

Iz Ravenscourtovih priprtih oči ga je zadel sovražni pogled. »Dokazite to sumničanje, če morete! Toda pravim vam, da ne morete. Samo slepite! Kakšen vzrok...«

»Kakšen vzrok!« mu je segel Anthony v besedo. »Ali želite, da vam in gospodom vse pojasnim? Poseči moram nekaj let nazaj. Do marca leta 1918., če hočem biti natančen. Takrat je bil na oddelku francoske fronte, ki je dobil svoje ime po vasici Varolles...«

Ravenscourt je planil kvišku. Mišice na njegovem prstenobledem obrazu so krčevito trzale.

»Mir!« Pikove roke so trdo padle na drgetajoča ramena orožniškega poveljnika.

Možak je spet omahnil v naslajanje. Brada mu je padla na prsi; svetli lasje so se mu zaskrili v siju leči. Skoraj šepetaje, pa vendar grozotno jasno se mu je iztrgalo iz ust: »Vi, hudič! Vi, zviti, zviti hudič!« Z lesene klopi ob sten, kjer sta sedela častnikarja, se je zaslislal šelest papirja. Zda sta že imela vsak svojo zapisnico na kolenih.

»Zviti hudič!« je še enkrat šepnil Ravenscourt. Vsa moč ga je bila menda zapustila. »Pa naj bo!« Njegov pogled je ujel Lucasa. »Vdam se. Prav ima, jaz sem to storil. Umoril sem Blackatterja in poskušal spraviti Bronsona na vislice. Tudi Dollboysa sem ustrelil in zbudil videz, da je šel prosto-voljno v smrt.« Njegove oči so se spet vrnile k Anthonyju. Ramena so se mu napela. »To bi se mi bilo tudi posrečilo, če ne bi bil v naglici pozabil, da je bil ta norec levčar.« Glas mu je zamrl.

Lucas je postrani pogledal častnikarja. Zadovoljen je ugotovil, da je priznanje zapisano, zaradi varnosti celo dvakrat.

»Zdaj pa poslušajte še nas!« je dejal Anthony in se obrnil k Ravenscourtu. »Mi smo začeli s koncem. Naše izhodišče je bilo trdno prepričanje, da je Bronson nedolžen. Kmalu smo nekaj odkrili. Spoznali smo, da Bronson ni bil izbran slučajno, ampak po dobro premišljenem načrtu. Po načrtu nekega neznanca, ki smo mu dali ime X. Ta se je hotel odkrižati nekega izsiljevalca. Dosti težavnejši je bil odgovor na vprašanje, za kakšno izsiljevanje je šlo in kako bi bil mogel človek, kakor je Bronson, sploh izsiljevati. Odgovor na to vprašanje se mi je iznenada posvetil med pojedino pri Browns-loughu. Bronson sploh ni izsiljeval, ampak bi bil samo lahko, če bi bil hotel. Prav tako kakor Blackatter, je tudi on vedel nekaj, kar bi bilo za X. zelo nevarno. Blackatter je bil pa po vsem, kar sem o njem slišal, rojen izsiljevalec. X. se je moral tako zelo bati odkritja neke skrivnosti, da je sklenil Blackatterja spraviti s poti in zbuditi videz, da je Bronson kriv. Dalje sem sklepal takole: Bronson sploh ni vedel, da nekaj ve. Čudno se sliši, kaj? Toda samo prvi mah! X. je vedel, da Blackatter Bronsonu še ni rekel, naj se mu pridruži. Ugibal sem takole: Blackatter je X. izsiljeval in mu povedal, da se nahaja v bližini še nekega drug, ki vse ve. X. je pa dognal, da Blackatter in oni drugi — Bronson — nista prav prijatelja. V tem trenutku je menda X. napravil načrt za svoj zločin. Kmalu vam bom nehal praviti X., Ravenscourt! Ali naj nadaljujem?«

Ravenscourtove oči so kar visele na ustih moža, ki ga je razkrinkal, in za čudo se ni zdaj v teh očeh bralo nič drugega kakor radovednost; pohlepna želja, da bi vse izvedel. Tiho je rekel:

»Dalje! Dovolj imam vaših hipotez! Začnite z dejstvi!«

»Le potrpite!« je nadaljeval Anthony. »Največja težava je bila v tem, kako naj doženem nekaj skupnega, kar bi bilo mogoče vezati dva tako različna človeka, kakor sta bila Blackatter in Bronson. Medtem smo pa našli še druge sledove. Jaz sam sem se precej dolgo ukvarjal s Tomom Harringanom, ki je našel mrtvega Blackatterja in nezvestnega Bronsona. Moji prijatelji so si medtem natančneje ogledali Dollboysa, edino pričo, ki je Bronsona res bremenila. Moj prijatelj Harrigan je takrat, preden je odkril strašni prizor, videl luč, avtomobilsko luč... Zarometa vašega avtomobila, kajne?«

Ravenscourt je prikimal. Njegove

oči so visele kakor prikovane na Anthonyjevih ustih.

»To,« je dejal Anthony, »mi je vilo poguma. Dokazalo mi je, da X. ne živi samo v naših hipotezah, ampak tudi v resnici... Moji prijatelji so pa vprizorili majhno komedijo in Dollboys, ki je bil njen edini gledalec, je odgovoril nanjo na način, ki je razločno pričal, da nima čiste vesti. In potem, Ravenscourt, sem odkril zvezni člen, ki je družil Blackatterja in Bronsona. Čisto slučajno je neko dekle omenilo, da v okolici kar mrgoli vojakov. Tedaj me je prešinilo spoznanje, da more samo nekaj družiti X., Blackatterja in Bronsona: vojna. Najprej sem sklenil Dollboysa obiskati in na spreten način izmamiti iz njega resnico. Toda vi ste prej vstali kakor jaz, Ravenscourt. Na vse zgodaj jutraj ste prišli v njegovo hišo, ga izvabili v vežo in spustili nekaj na tla. Ko se je Dollboys sklonil, da bi tisto reč pobral, ste mu pritisnili revolver, ki ste si ga bili od njega pod neko pretvezo izposodili, na uho in sprožili. Nič vas ni skrbelo, da bi prebudili njegovo mater, ker ste vedeli, da je starkina soba daleč in da je ženska naspol gluha. Potem so vas pa pustili živci na cedilu in v naglici ste napravili odločilno napako: pozabili ste, da je bil Dollboys levčar...«

Prav za prav sem jaz kriv Dollboysove smrti, Ravenscourt, toda ne morem reči, da bi me zaradi tega kaj hudo vest pekla. Prestrašeni Dollboys se je nedvomno obrnil na svojega prijatelja Luka Curtaina, v katerega ste se znali s svojo vsega priznanja vredno igralsko spretnostjo izpremeniti, da vas ne bi vaš poslovni prijatelj spoznal... Tako sem ostal brez Dollboysa. S tem večjo vsem sem moral poditi za drugimi sledovi. Sestavil sem imenik vseh častnikov v okolici in ga poslal prijatelju v vojnem ministrstvu, da bi mi priskrbel vse mogoče podatke o službovanju vseh teh vojakov, zlasti v času vojne. O Blackatterjevem vojskovanju ste mi sami dali vse potrebne podatke — takrat pri telefonu vam je moralo prvo postati nekoliko vroče, kaj? Vse, kar sem hotel vedeti o Bronsonu, je bilo v sodnih aktih. S tem imenikom sem žal napravil dosti časa, kajti vašega imena ni bilo v njem, Ravenscourt. Slep sem bil, več kakor slep! Kot policist mi namreč sploh niste prišli na um. Potem iznenada — hvala Bogu — so se mi odprle oči. Zgodilo se je nekaj, kar me je skoraj prepričalo, da je bil edini, ki ga na mojem imeniku ni bilo, tisti, ki sem ga iskal.

Sam sem se peljal v mesto. Delo je bilo naporno, a opravljal sem ga. Dognal sem, da je bil moj račun pravičen, kajti vaš polk in tisti, ki sta v njem služila Blackatter in Bronson, sta bila v marcu 1918. hkrati na fronti pri Varollesu...«

Razlika, pa še kakšna. »Čudno, da zmerom govorite o blaženih možeh gospe Sirnikove. Saj ji je samo prvi umrl, od drugega je pa vendar ločena.«

»Mar mislite, da drugi ni še blaženejši?«

Dobra praksa

»No, dragi gospod doktor, kako je z vašo mlado prakso?«

»Hvala. Predpoldne ni nikogar, popoldne pa malo popusti.«

Red mora biti

Sodnik: »Torej še zmerom trdite, da vas je zgolj lakota prisilila za vlom v jedilno shrambo?«

»Verjemite, da je res, gospod sodnik!«

Hudimana, zakaj ste pa potlej izmaknili še škornje, ki so stali v shrambi?«

»Smrdljivi škornji vendar ne sodijo med jedi, gospod sodnik!«

Zgolj formalnost

»Očka, zakaj si pa ženin in nevesta podasta pred župnikom roke?«

»Zgolj formalnost, dragi otrok. Kakor boksarja pred bojem.«

Preizkušnja

»Čuj, povej mi, ali smem Petru kaj zaupati?«

»Brez skrbi! Nekoč sem mu na tihem posodil sto din, pa ne zine nikoli nič več o tem.«

Zabava

Zabaven ni vsak človek. Je že tako na svetu.

Ravenscourt je s stisnjenimi pestmi udaril po mizi, da so listice zažvenketale, in zakrlical:

»Nehajte! Zdaj vem dovolj o vaših teorijah! Dejstva hočem!«

»Tako, Ravenscourt. Ali naj vam opišem, kako ste umorili Blackatterja in potem skoraj Bronsona spravili na vislice? No, pa bom! Blackatterja niste umorili v gozdu, ampak nekje drugje in ste s svojim avtom pripeljali njegovo truplo v gozd. Prepričali ste se, da ni nikogar v bližini, utrnili žarometa in se peljali z avtom po ozkem kolovozu. Noč je bila temna, oblaki so pokrivali mesec in morali ste spet prižgati en žaromet. Dvignili ste Blackatterjevo truplo iz avta in ga nesli skozi gozd na jaso, kjer so ga pozneje našli. Potem ste jadrno stekli nazaj k avtu, utrnili žaromet, se spet vrnili v gozd in

vtaknili v žep grozljivo pismo, ki vam ga je bil Blackatter pisal. In potem ste se tiho vrnili k svojemu avtu, spet prižgali žarometa in hoteli pognati motor...«

Toda tega niste storili! Srečo ste imeli to noč, kaj, Ravenscourt? Ravno še o pravem času ste namreč nekaj zaslišali — prasketanje v grmovju, onstran jase. Tom Harringan je bil to. Videli je lepo luč. Toda luč je spet izginila, on je pa našel nekaj, kar je iz njegove glave pregnalo vse misli na lepo luč. Medtem ste pa vi še čakali pri svojem nerazsvetljenem avtu; sodej, da vam je moralo srce precej razbijati; toda naposled je Tom odšel in oddahnil ste se. Ko je spet vse potihnilo, ste se naposled odpeljali. Zdaj vam je ostala le še ena naloga: spremeniti ste se morali v skrivnostnega gospoda Curtaina in podkupiti lakomnega Dollboysa, da je pred sodnijo krivo pričal. To je bila mojstrska poteza. Kajti Dollboysova izpovedba je sama več zalega za Bronsonovo obsodbo kakor vsi drugi dokazi skup... Tako, to bi bilo vse. Upam, da sem potešil vašo željo po dejstvih.«

Obmolknil je. Oči poslušalcev so se obrnile od njega na Ravenscourt.

Ta je pa sedel za pisalno mizo kakor kip, ne kakor bitje iz mesa in krvi. Zdelo se je, da niti ne diha. Dolgo je bilo vse tiho v sobi. Možem se je zdelo, da so minile cele ure, ko je naposled le izpregovoril Ravenscourt z glasom, ki je zvenel kakor sproščen:

»Čestitam vam, Gethryn. Toliko ste že odkrili, da je prav, če izveste še več. Tu v pisalni mizi je listina, ki jo preberite... ko mene ne bo več...«

»Primate ga!« je zagrmel Dyson in se pognal s klopi.

Ravenscourt je bil pri svoji poslednji besedi planil kvišku. Samo za drobec sekunde je stal vzravan, kakor raztogoten volk. Njegove oči so se iskriale, njegova rama je zadela Pika s tako silo v prsi, da se je opotekel. Lucasa, ki mu je zastavil pot, je zadela ista usoda.

Vsi so videli, kaj je Ravenscourt nameraval, toda nihče ga ni mogel zadržati. Videli so, kako se je najprej nekoliko sklonil in se potem pognal proti visokemu, zaprtemu oknu. Njegovo telo se je pognalo kvišku — sredi zaleta so zadele naprej iztegnjene roke steklo, da se je zdrobilo. Suneč vetra je puhnil v sobo.

Ravenscourta ni bilo nikjer več... Flood se je pognal k vratom in že je bil zunaj. Pike in Dyson sta stekla za njim. Šepajoči Lucas je bil poslednji.

Samo Anthony je negibno obseдел.

Potem so njegovi prsti otipali predal v pisalni mizi. Odprl ga je.

»Glejte, in pravkar sem hotel vas po tem vprašati!« mu jo je zasolil Bezlaž.

Med tovariši

Igralec: »Ko sem igral v Mariboru, so kar oblegali blaginjo.«

Tovariš: »Pa so jim po prvem prizoru vsem vrnil denar?«

Pomota

Sosed: »Skrajna predrznost. Kaj vraga, pojete sredi noči? Ali mar niste slišali, da sem ves čas tolkel po zidu?«

»A, zato ste tolkli? Jaz sem pa mislil, da žeblje zabijate.«

Izbira

»Janezek,« je vprašal oče, »vidim, da grize Joško drobnost jabolko, ti se pa z debelim mastiš. Ali si mu pustil, da si sam izbere?«

»Kajpak, oče,« se odreže nadobudni sinko. »Rekel sem mu: Izberi si manjšo jabolko, sicer se pa obriši zanj. Pa je seveda koj segel po drobnem.«

Boljša družina

Gospa Kotnikova išče služkinjo. Zglasi se gospodična Marta.

»Ali ste že služili pri boljši gospodi?« vpraša gospa.

»Menda,« se odreže gospodična Marta, »še pri mnogo boljši.«

Poseben cilj

»Ko je potoval moj stric včeraj v Zagreb, sem ga spremljal košček poti.«

»In kakšen je bil cilj vašega potovanja?«

»Da strica za kakšen stotak obremim.«

NA PRAGU SMRTI

K R I M I N A L N I R O M A N
ANGLEŠKI NAPISAL PH. MACDONALD

V prihodnji številki:
ZAČETEK
našega novega romana

OOOO
OOOOOOOOOO
OOOO
našega novega romana
ZAČETEK
V prihodnji številki:

HUMOR

Zadnjič je moja hči imela pri večerji prvokrat mladega gospoda za sosedo.

»Kako se vam kaj godi, gospodična?« je začel pogovor.

»Hvala, dobro!«

»In kako se počuti vaša gospa mama?«

»Hvala, tudi dobro.«

»In kako je z zdravjem vašega gospoda očeta?«

»Hvala, dobro!«

»Kako je pa kaj z vašo gospodično sestro?«

»Hvala, tudi dobro!«

»In z vašim gospodom bratom?«

»Hvala, prav dobro!«

In s tem vprašanjem je usahnil vir njegove zgovornosti. Molčal je ko grob. Molčal je dolge minute. Tedaj ga je moja hči spet spravila k sapi.

»Tudi deda še imam in teto Klotilda, gospod Koritnik!« mu je lju-bezno dejala.

Zavist

Tajnik Bezlaž je podedoval pošteno vsoto. Prav nepričakovano, od nekega sorodnika, ki ga še poznal ni.

Tako, zdaj je tajnik Bezlaž bogataš. Vsi tovariši vihaajo nosove, in marsikateri med njimi mu pošteno zavida.

Tovariš Tikvič, ki je od zavisti že ves posinjel, de hinavsko Bezlažu:

»Imeniten preobrat za vas, gospod kolega. Kaj bodo pa zavistneži rekli?«

Posebno pazite, kaj bolnik pije! Če vam je le mogoče, dajte mu za zdravje in užitek čim čišče najboljše mineralno vodo

ono z rdečimi srci

Če sami bolečate ali se ne počutite dobro, zahtevajte naš brezplačni prospekt v katerem imate mnogo koristnih navodil o zdravju.

Uprava Radenskega zdravilnega kopališča

SLATINA RADENCI

Samo podolgast ovitek je bil v njem. Ovitek je imel napis: »Strogo zaupno. Odpre naj se šele po moji smrti.«

Anthony je ovitek odprl. V njem sta bila dva lista, popisana z jasno, odločno pisavo.

Bral je:

Ne vem, zakaj to pišem, pa vendar me nekaj sili, da ovekovečim bedno povest svoje srčkovke.

Varolles, marca 1918. Velika nemška ofenziva se je začela. Naš odsek je čutil vse njeno silo. Zlasti naša brigada. Pekel na zemlji, dvanajst dni pekla na zemlji — in pod zemljo. Nove čete bi morale priti. Pa jih nikoli ni bilo.

Naša fronta se je majala — se je podirala. Ukaza za umik ni bilo; vse je hitelo nazaj, kakor je vedelo in znalo. Samo smešno majhni otoki so ostali v morju sivih nemških vojaških oblek.

Ena izmed točk fronte — eden teh otokov. Ob zori je bil še velik — sedem mož. Ob devetih so bili še štirje; ob enajstih še trije. Četrte ure nato se dva. Narednik z ugrabljeno nemško strojnico in še eden. Tega je zadelo okoli poldneva. Skoraj v istem trenutku, ko je umrl, je bilo sovražnega napada konec. Tako tiho je postalo, da je bilo kar grozotno.

Izmučen je omahnil narednik čez strojnico. Njegova steklenica je bila prazna. Zakelel je in jo zagnal stran. Tam na drugi strani, na desni, v lijak, ki ga je izkopala granata, je začel tuliti angleški vojak.

In kje sem bil jaz? Bil sem v jarku za postojanko, ki jo je tvoril zdaj narednik sam, on in njegova strojnica. Ne, nisem bil iz njegovega polka. Toda takrat je bilo že vse pomešano.

Zdelo se mi je, da traja tišina že neskončno dolgo. Spet je zatulil možak v lijak. Častnik je zlezal iz jarka. Jaz sem bil to. Komaj dvajset korakov pred sabo sem videl narednika, ki je najprej pogledal na strojnico, potem pa na jama, odkoder se je slišalo tuljenje. Menda je premišljal. Kdaj bodo Nemci spet začeli? Ali bo utegnili?

Po trebuhu sem se splazil proti njemu. Sonce je žgalo kakor v avgustu. Povsod je smrdelo po mrlih.

Možak v lijak, ki ga je izkopala granata, je tulil... ni nehal tuliti.

Narednik se je obrnil in me opazil. Takrat ni bilo mogoče ločiti častnika od sanitjca, razen od blizu. Ko sem bil deset metrov od njega, je zakrlical nad mano. In kako je kričal! Z iztegnjeno roko je pokazal v lijak: »Pojdi in poberi ga! Kje, vraga si tičal? Pojdi in poberi ga!«

Potem se je spet začela sovražnikova pesem. Zdaj je šlo za res!

Častnik se ni gnil. Jaz sem bil tisti, ki se ni gnil! Obležal sem, kjer sem ležal, pritisnil obraz na tla in hrepenel po smrdečem jarku. Videl sem, kako me je narednik gledal, kako je planil kvišku in se pognal proti lijaku.

Jaz sem pa ležal na tleh in molil...

Ko sem se spet upal nekoliko dvigniti glavo, je bil možak pri strojnici. Streljal je kakor hudič — toda sivi vojaki so se bližali... čedalje bolj bližali.

V smrtnem strahu sem gledal na lijak, odkoder je zdaj možak lezel proti strojnici. Ta je pa spet zaprasketala. Čedalje bolj so se bližali Nemci — naravnost proti meni. Naprej posamič... potem mnogi... tisoči...

Iz otrplih rok nekega mrtveca sem iztrgal bajonet, privezal nanj svoj beli robec in začel mahati s to zastavo, čedalje hitreje, čedalje bolj divje. Sovražnik je menda opazil moje znamenje. Zdelo se mi je, da ogenj popušča... Možak iz lijaka je bil le še nekaj korakov od strojnice. Zakrlical je nekaj naredniku in pri tem pokazal s prstom name.

Vstal sem, mahal sem z zastavo, nisem nehal mahati...

Konec prihodnje

Izza kulis svetovne vojne

Vohunske avanture kapitana Rintelena

V angleških časnikih beremo, da je nemški kapitan Franz von Rintelen zaprosil te dni britanska oblasta, da ga sprejmejo kot častnika v britansko vojsko.

»Že od leta 1934.« je izjavil v. Rintelen pred londonskim sodiščem za tujerodce, ki ga je moralo zaslisliti kot nebritanskega državljanca, »že od leta 1934. nisem več nemški državljan. Narodni socialisti so mi po smrti nemškega londonskega poslanika von Schoena ponudili, naj prevzamem njegovo mesto, pa sem odklonil. Morda nisem prav storil. Mislim sem, da moram tako ravnati kot pristaš zahodne krščanske civilizacije.«

»Sredi avgusta letošnjega leta sem sporočil britanski in francoski vladi, da se je Nemčija po moji sodbi odločila za vojno. Obrnil sem se do britanskega zunanjega ministrstva; ko sem dobil pritrdilen odgovor, sem se odpeljal iz Belgije, kjer sem dotlej prebival, in sporočil vojnemu ministru, da sem mu na razpolago. Zaprošil sem za častniški čin in pripravljen sem iti, kamor me pošljejo.«

Novica angleških časopisov je spomnila ves svet na znamenitega voditelja nemškega vohunstva v svetovni vojni. Spet je v slehernih ustih ime kapitana v. Rintelena, smelega nemškega mornariškega častnika, ki je pred 25 leti iz domoljubnega navdušenja prostovoljno prevzel vodstvo revarne vohunske vojne.

Von Rintelen je ostal na tem mestu do 13. avgusta 1917, ko so ga blizu Ramsgata na Angleškem aretirali po nalogu admirala Reginalda Halla, takratnega šefa britanske protivohunske službe.

Isti admiral Reginald Hall je dne 13. avgusta 1932, na dan natanko 15 let po Rintelenovi aretaciji, poslal svojemu nekdanjemu nasprotniku tole prisrčno pismo:

»Ljubi moj Rintelen!

Na današnji dan čutim dolžnost, da vam ponovno potrdim, kako zelo vas cenim. Vem, koliko ste prestali, zato tem bolj občudujem vaš pogum in značaj.

Vojna je kriva, da sem vam prizadejal toliko gorja. Rad bi to popravil; če lahko kaj storim, da boste spet našli srečo in mir, bom z vami srečen tudi jaz.

Vaš W. R. Hall.«

Rintelen je v svetovni vojni storil svoji domovini mnogo neprecenljivih zaslug. In vendar je ta mož po končani vojni žel dosti več priznanja in spoštovanja pri svojih nekdanjih sovražnikih — gornje pismo je v tem pogledu zelo zgovorno — kakor pa pri svojih starešinah v domovini.

Leta 1933. je kapitan v. Rintelen izdal knjigo svojih spominov iz svetovne vojne, knjigo, ki je posebno v sedanjih razmerah eno izmed najzanimivejših del svetovne književnosti.

Uredništvo »Družinskega tednika« misli, da je ena izmed njegovih nalog v današnjih dneh, seznaniti naše bralce z vsem zanimivim in poučnim, kar veže pravkaršnji čas s tolikanj sorodnimi mu dnevi let 1914—1918. Rintelenova knjiga v slovenščini ni izšla in na bržje tudi ne bo. Toda naši bralci jo bodo kljub temu lahko čitali: v obširnem izveščku, ki ga začne v današnji številki priobčevati »Družinski tednik«.

Dve vrsti vohunov

Predgovor Rintelenovi knjigi je napisal britanski major A. E. W. Mason. In ta mož naglašja v svojem uvodu veliko in staro resnico: Dve vrsti vohunov sta; taki, ki delajo za denar in ki jih vsak človek prezira — in taki, ki so se lotili tega nevaležnega opravila iz golega idealizma, da na tej neslavni, a vendar tolikanj potrebni fronti, služijo svoji domovini.

Eden iz vrst teh poslednjih je bil kapitan Franc von Rintelen. Njegova preprosto napisana izpovedba je prav gotovo v dogodkih svetovne vojne med najdramatičnejšimi dogodivščinami — in današnji dan se že in se bo venomer ponavljala v novih oblikah.

V začetku svojih spominov nas uvaža korvetni kapitan von Rintelen v ustroj admiralskega štaba nemške vojnne mornarice leta 1914, torej v času, ko je Nemčija pričakovala britansko vojno napoved. Tu nam odkriva le malo znano plat vojne politike hohenzollernske Nemčije. Ni dvoma hohenzollernska Nemčija je zbužala takrat enako spoštovanje pri zaveznikih kakor pri nasprotnikih. Njena organizacija je veljala za najpopolnejšo, njeno vodstvo se je zdelo na moč imenitno. Toda Rintelen nas popelje za kulise te organizacije in nam odkriva čudežnost njene — slabotnosti, medsebojno trenje v vodstvu, okvare na njegovih najvišjih vrhovih, česar kajpak živa duša niti slutila ni. Že kar na prvih stra-

Senzacionalni doživljaji šefa nemškega vohunstva v prvih treh letih svetovne vojne. Vpliv Rintelenovega delovanja na razvoj takratne ameriške zunanje politike. Danes prosi Rintelen za sprejem v ... britansko armado

neh nam popisuje vrtince zapletljave in spore med diplomacijo in ministrom za zunanje zadeve in med vojaškim vodstvom. Nemški poslanik v Londonu, knez Lichnowsky in kancler Bethmann-Hollweg sta bila pripravana, da Anglija ne bo stopila v vojno ob boku Francije. Na tem spoznanju sta seveda gradila svojo politiko — in sam cesar Viljem II. jo je odobral.

In vendar je počila vojna napoved. Von Rintelen je prinesel brzojavko iz zunanjega ministrstva admiralteti, odondod so pa pri pričeli sporočati z brezličnimi brzojavkami vsem enotam nemške mornarice na vseh morjih, da so sovražnosti začele.

Skrivnostni beg križark »Goeben« in »Breslau«

Prvo vojno dejanje, ki je pri njem sodeloval von Rintelen, je v zvezi s pustolovskim begom nemške vojne križarke »Goeben« in lahke križarke »Breslau« skozi vse anglo-francosko sredozemsko mornarico prav do Carigrada.

Von Rintelen ugotavlja, da bi to ne bilo uspelo brez pomoči takratnega italijanskega vojnega ministra admirala Milla. Kljub odredbi o razglasitvi italijanske nevtralnosti je admiral dovolil italijanskim mornariškim skladiščem, da v vsakem oziru pomorejo nemškima križarkama. Le-tam se je posrečilo, da so v eni noči in v enem dnevu natovorile potrebni premog — in pobegnile.

Toda admiral Souchon, poveljnik te nemške eskadre, se je znešel v veliki zagati, ko si je s posadko vred povezal turban na glavo in izjavil, da sta obe vojni ladji postali lastnina turške mornarice. Turčija je na videz res kupila obe vojni ladji, vendar ju je prepustila lastni usodi. Morali sta se z vsem prav sami oskrbovati. Admiralu Souchonu je bil za to potreben denar, in sicer zlat denar. Brezlično je brzojavil v Berlin po pet milijonov zlatih mark. Kapitanu Rintelenu je bilo ukazano, da reši to nalogo.

Avstrijska policija se proslavi

Souchonova brezlična brzojavka je prišla v Berlin v soboto zvečer. Vsi državni uradi so bili že zaprti. Von Rintelen je pri prihodu odhitel v nemško narodno banko, in je na srečo našel tam še podpredsednika von Glasenappa. Ko je temu veljaku razložil vso stvar, je bil bančnik kajpak takoj pripravljen ustreči zahtevi admiralitete. Stvar pa ni šla gladko, ker je bil glavni blagajnik že odšel, kakor po navadi ob sobotah, na svoj »prijateljski krok«.

Energični von Rintelen je takoj spravil policijo na noge, in le-ta je naposled blagajnika — lahko bi rekli: aretirala — v neki meščanski restavraciji in ga pripeljala kakor kakšnega dolgooprstnega v narodno banko. S tem pa vozil še ni bil razvozan. Treba je bilo posebnemu vlakcu zagotoviti varno pot za prevoz tolikšnega bogastva od nemške meje do Carigrada čez Avstro-Ogrsko in Bolgarijo. Te naloge se je

lotil svetnik avstrijskega poslanstva grof Hoyos. Obvestil je avstrijsko vojno ministrstvo na Dunaju, da mora zavarovati vlak in priskrbeti varen prevoz.

Ko je bilo vse nared, je zgodaj zjutraj 16. avgusta 1914 krenila kolona z zlatom otovorjenih avtomobilov iz Berlina. Von Rintelen si je mel roke, zakaj začetek njegove težavne naloge je šel po sreči. Toda veselje je trajalo samo petih štiri in dvajset ur.

V ponedeljek 17. avgusta je prišel na admiraliteto neki hudo razburjen uradnik avstrijskega poslanstva — pravi Rintelen v svojih spominih. Mahal je z neko brzojavko, ki je prišla z Dunaja in je imela tole vsebino:

»Pravkar se nam je posrečilo, da smo izvršili na Dunaju aretacije, ki bodo očitno onemogočile velike sovražniške načrte. Na Dunaj se je pripeljala kolona avtomobilov, in nenavad-

Kapitan Franz v. Rintelen
(Po sliki iz leta 1932.)

no vedenje njenih potnikov je zbudilo sum policije, zato smo jih aretirali. V avtomobilih smo našli velike skrinje in smo eno izmed njih odprli. Napolnjevala je do vrha z zlatom, prav gotovo namenjenim veletrški propagandi v mejah avstroogrškega cesarstva. Čudno je le, da je vse zlato skovano v nemške zlatnike. Pri aretaciji so se sumljivi zapletali v nasprotujoče si izjave. Na dlani je, da gre za srbske zaupnike, vendar za čudo imajo vsi nemške potne liste. Vsi so v zaporih in čakajo na razsodbo.«

Ko sem prebral brzojavko, pravi Rintelen, je bil gospod iz avstrijskega poslanstva na moč začuden, da sem tako neznanosko pobesnel. Potlej sem pa prasil v smeh in stekel k telefonu. Popoldne je avstrijsko poslanstvo telefoniralo:

»Vaša pošiljka zlata je odšla s posebnim ekspresnim vlakom v Budimpešto. Zaradi zmotne aretacije vaših ljudi vas prosimo tisočkrat odpusča-

nja.« In že 22. avgusta je prišla iz Carigrada brzojavka, da je vse zlato srečno na varnem.

Edini Rintelen ni bil zadovoljen s takim zakulisnim kanclerskim vojskovanjem, a tudi visokim nemškim častnikom stvar ni šla prav v račun.

Ministrstvo za zunanje zadeve in sam cesar so koj nato izdali mornarični stroge ukaze, da se ne sme zapletati v nikakršno ofenzivno početje nasproti Angležem, češ da se Angleži samo na videz bojujejo proti Nemčiji.

Admiral von Tirpitz je prišel pri cesarju v nemilost, zakaj urad za zunanje zadeve je umel Viljemu II. dokazati, da je Tirpitz prestar za vodstvo mornarice.

Ker je bil potlej Rintelen na lepem obojen v nedelavnost, je začel iskati novih poti za dejansko delo — in tako je naposled presedlal na poročevalsko službo. Formalno je slekel uniformo korvetnega kapitana in se spremenil v stodoletnega civilista. Odpravil se je na svojo prvo pustolovsko pot v tujino — in tam je doživel najsenzacionalnejšo vohunsko pustolovščino, kar jih pozna zgodovina svetovne vojne.

Kako je alkohol pokvaril zviti načrt. — Birokracija je največja sovražnica vohunstva

Kapitan Franc von Rintelen odkriva v prvem delu svojih spominov vso šibkost in nespretnost nemške vojaške in civilne uprave do raznih problemov, ki jih je vojna prinesla že prve dni. Nemški agenti so bili sicer vajeni izvršno poslušati in ubogati, toda bili so tako prepojeni s tema dvema birokratskima čednostima, da jim je manjkalo tiste osebnosti in iniciative, ki v kćljivih primerih odloča o uspehu ali neuspehu. V tem pogledu so bili Angleži daleč pred njimi. Kapitan von Rintelen nam v svoji knjigi popisuje primer, ki to nazorno potrjuje.

Ob začetku svetovne vojne je bila nemška mornarica raztresena po vseh morjih. Razen vojnega brodovja v Sredozemskem morju je plula velika eskadra križark pod poveljstvom admirala grofa Speeja z ladjami »Scharnhorst«, »Gneisenau«, »Leipzig«, »Dresden«, »Nürnberg« in »Emden« po Tihem Oceanu. V Berlinu ni vedel nihče, kje je prav za prav ta eskadra. Zelo važno za to brodovje je bilo, da bi mu nekatera pristanišča — tista, ki je v njih lahko pristala — mogla priskrbeti hrane in goriva. To nalogo so poverili von Rintelenu. Posrečilo se mu je, brzojavno nakazati dva milijona jenov v Tokio, in sicer po progi Petrograd—Vladivostok, z dozdnevno čisto nepomembno trgovsko brzojavko. Ruski brzojav se je dal prevariti in je odobral brzojavko dalje.

Toda Angležev ni bilo mogoče prevarati. Tisti čas še ni bilo oceanske brzojavne službe, brzojavke so pošiljali kar po kablju. Dva tedna so Nemci pošiljali v Ameriko zaupne brzojavke, dokler niso lepega dne opazili, da Amerika sploh ne potrjuje njihovih prevaram. Šele pozneje so ugotovili, da je že prve dni avgusta priplula v področje Emden—Borkum in v bližino so-

sednjih nizozemskih otokov na videz neznatna skupina ribiških ladij. Na teh ladjah so bili najboljši angleški brzojavni in kablogramski strokovnjaki. V varstvu noči so dvignili nemški kabel in ga enostavno pritrdili na angleškega. Tako je London brez nevarnosti dobival vse zaupne kablگرامe, namenjene nemškim agentom v Ameriki.

Po tem odkritju je mogel von Rintelen računati le še z nevtralnimi državami, torej z zamudnimi ovinki. Von Rintelen sam priznava, da se mu je posrečilo pošiljati čez ves svet ogromne zaloge tujih valut in zlata, namenjene nemškemu vojnemu brodovju in nemškemu vohunom, vse od New Yorka do New-Orleansa, od Venezuele do Urugvaja, od Tierra del Fuega do Seattle, vzdolž vseh obal Amerike. Pri tem je pa naletel na največje ovire ravno pri nemški birokraciji. Tako je nekemu nemškemu vohunu v New Yorku nakazal pol milijona dolarjev. Uradnik banke je pa poslal v New York tole pismo:

»Po nalogu in na račun cesarske nemške mornarice vam pošiljamo pet sto tisoč dolarjev...«

Ko je drugi dan von Rintelen dobil prepis tega pisma, je skoraj omedlel. Birokratski uradnik nemške banke ne bi bil mogel bolj kompromitirati nemškega agenta v New Yorku...

Mornarica v strelskih jarkih

Po bitki na Marni se je pričela pozicijska vojna in del mornarjev je moral v strelske järke. Tisti čas je Nemčiji zmanjkalo streliva in orožja. Najbolj je pa primanjkovalo strojnice. Rintelenova naloga je bila, po vsaki ceni priskrbeti mornariškemu oddelku, ki se je boril v Flandriji, potrebne strojnice. Zaupni agenti so sporočili, da je mogoče kupiti večjo množico strojnice na Danskem. Von Rintelen je odpotoval na svoje prvo tajno potovanje v tujino. O tej prigodi pripoveduje takole:

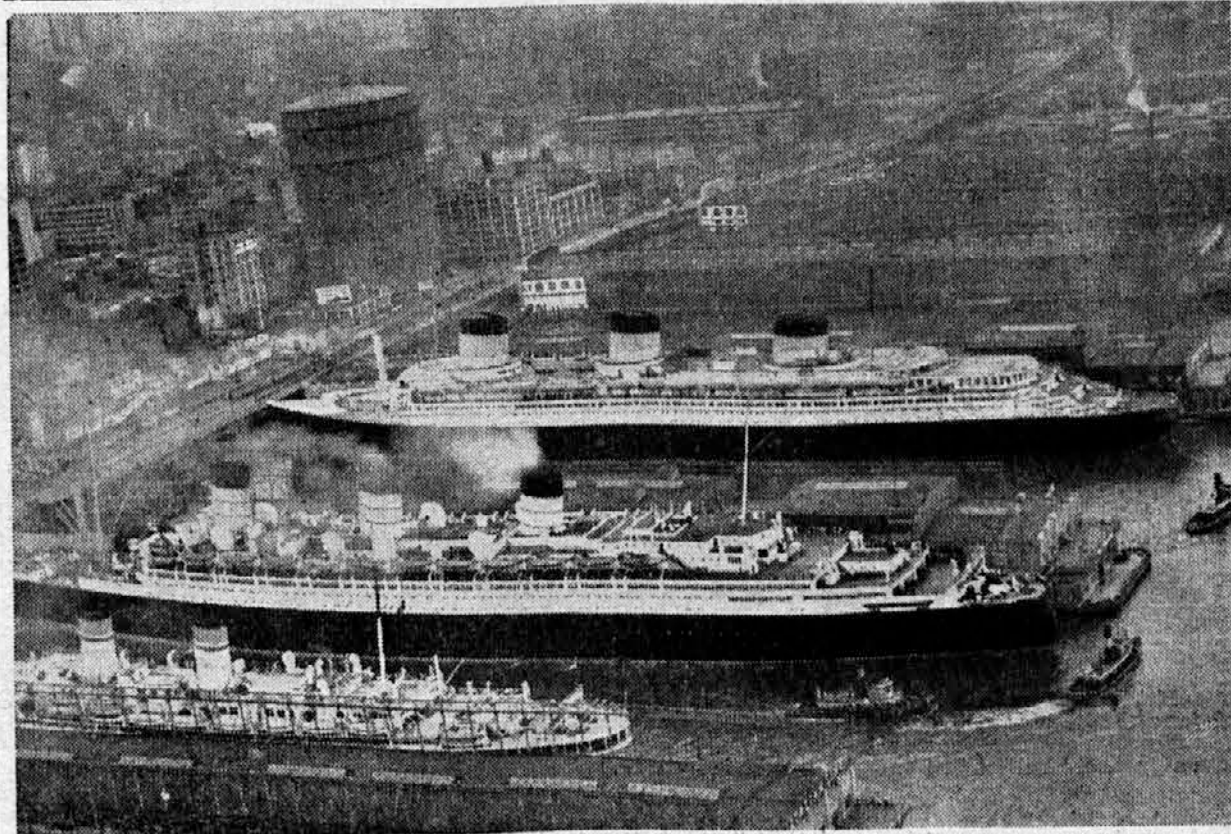
»Svoj načrt — pripravil sem ga izredno oprežno — sem pričel tako, da sem si nabavil angleški potni list. Imeli smo jih dovolj, ker smo jih vzeli Angležem, ki so se odločili ob začetku vojne za ameriško državljanstvo in odpotovali iz Nemčije. Priskrbel sem si takšen potni list, nkrat pa oblepil svoje kocke s celo povodnjno reklamnih listkov angleških hotelov, zbral pripraven zavoj angleških trgovskih pisem in jo mahnil na pot. Ime mi je bilo Mr. William Johnson, doma iz Londona; bil sem tipičen angleški trgovec. Nihče izmed mojih sopotnikov ni opazil, da sem brez težave zapustil nemško mejo pri Warnemündu. V Kjöbenhavnu sem se nastanil v »Hotelu d'Angleterre«. Ta hotel je bil na Danskem shajališče vseh agentov antante; kar mrgolelo jih je v veliki hotelski veži. V Kjöbenhavnu sem prišel v družbi nekega moža, ki je dobro poznal dansko prestolnico in izvrstno obvladal dansčino. Njegova naloga je bila, pomagati mi z nasvetom. Sedela sva mirno v hotelskem baru ali pa srečala kavo v restavraciji, čeprav so najini sosede napeto vlekli na uspešna najine pogovore.

Po nekaj dneh se mi je posrečilo, pridobiti si zaupanje nekaterih ruskih agentov, in nekega večera sem jih presenetil z novico, da sem angleški agent, da razpolagam z neomejenim kreditom in da sem dobil nalog, da priskrbim ruski vojski strojnice. Ruski agenti so bili očarani. Kmalu nato je priplula v pristanišče neka ruska ladja. Prej je bil to švedski parnik, mi smo ga pa kupili in ga spretno »preoblekli« v ruskega. Ko je ladja priplula, sem poklical ruske agente. Rekel sem, da sem podkupil nemške in avstrijske agente, da je v pristanišču zasidran ruski parnik, ki bo prevzel ruske strojnice, in da jih bodo vkrcali na dan 27. januarja, in sicer zato, ker je ta dan rojstni dan nemškega cesarja in bodo nemški agenti zanesljivo dosti pili na njegovo zdravje. Našim agentom sem kajpak zapovedal, naj čakajo ob strani, kajti v načrtu sem imel, da bodo Rusi sami pomagali pri nakladanju strojnice na rusko ladjo. Razen tega sem hotel, da bi Rusi tudi plačali orožje, ki smo ga nameravali rabiti na zapadni fronti.

V Kjöbenhavnu se je zgodilo nekaj nezasišlanega

Vse je šlo kakor po maslu. Za konec smo se dogovorili z ruskimi agenti za kratek sestanek v moji hotelski sobi. Rusi so bili že brzojavili svojemu vojnemu ministru, da se jim je posrečilo vkrcati strojnice za Rusijo. Sedeli smo v naslanjajih in pili črno kavo in likerje. Natakaj je sicer pridno vlekel na ušesa naše pogovore, toda to nas ni motilo, kajti tudi on je bil francoski agent, in naš pogovor ga je mogel samo razveseliti. Ko so se Rusi

Nadaljevanje na 12. strani.

Te dni so Američani podvojili straže ob obeh morskih velikanov, ker se boje nemške sabotaze. Angleški oceanski parnik »Queen Mary« in francoski parnik »Normandie«, fotografirana v newyorškem pristanišču.

KAJ BI STORILI, če bi začele bombe padati

NAPISAL J. SWIRE

Nekaj mesecev sem živel v Barceloni, v času, ko jo je sovražnik neprestano bombardiral in ko je bilo tam po sedem do osem napadov iz zraka v eni sami noči.

Škoda je bila ogromna, posebno v pristaniščnem delu mesta. Zgodilo se je, da je ena bomba porušila sedem nadstropno hišo. Kljub temu je pa med vso vojno v Barceloni na tri sto prebivalcev umrl komaj en človek in zelo malo ljudi je iskalo zatočišča v globokih zavetiščih. Ne spominim se več da bi se bil v nalašč za to pripravljnih zavetiščih več ko trikrat zatekel, čeprav mi je bilo ravno toliko do mojega življenja ko vsakemu drugemu.

Mislil sem pač, da bo nevarnost za moje življenje najmanjša, če bom ostal pribehen in če se bom držal določenih pravil.

Kaj sem delal? To je bilo odvisno od tega, kje sem se ravno mudil. Če sem bil na ulici, ko so sirene zatulile alarm, potem sem navadno nadaljeval pot tja, kamor sem bil namenjen, če ni bilo predalet. Kadar sem pa zaslišal strele protiletalskih topov, sem zbežal, da bi ušel drobcem šrapnelov, ki padajo nazaj na zemljo, toda v prvi vrsti zato, ker sem takrat zanesljivo vedel, da se bližajo sovražna letala. Na hišah so bile črne puščice, ki so kazale pot v zanesljivo zavetišče, do katerega si utegnil priti v eni minuti. Navadno je bila to kakšna klet. Lastniki teh začasnih zavetišč so plačali velike kazni, če so zaklepali vrata vanje ali pa če so na kakšen drug način preprečili dostop javnosti. Na vходу v vsako takšno poslopje je bil napis, ki je mimoidoče opozoril, ali je poslopje dovolj močno, da služi za varno zavetišče, če pa ne, kam naj se zatečejo v primeru nevarnosti.

V vsaki ulici so bile kleti ali kakšni drugi prostori, ki so lahko služili za zavetišče. Vhodi v te prostore so bili zavarovani in puščice so kazale mimoidočim pot do njih. Zelo važno je, da vsi pešci čim prej izginejo z ulic in sicer po možnosti v prostore, ki se nahajajo pod zemeljsko površino. Pokriti rovi in kleti (posebno, če so ojačeni in preurejeni v ta namen) so zanesljivo zavetišče proti vsaki nevarnosti, razen v primeru, če jih bomba direktno zadene.

Zadnje mesece svojega bivanja v Barceloni sem stanoval navzru osem nadstropne hiše, v okraju, ki ga letala niso bombardirala. Vendar ni utegnile tudi v ta okraj prileteti bombe. V začetku sem se kaj težko upiral instinktivni želji, da bi pobegnili dol, kakor hitro sem zaslišal alarm. Zavedal sem se pa, ker ni bilo v poslopju kleti, da je bilo zgoraj, kjer sem bil, manj nevarno, ker sem bil nad tistim velikim prostorom, kamor so padale bombe. Zato so se ljudje v Španiji pogosto zatekali v cerkvene zvonike. Ker padajo bombe od zgoraj dol, je naravno, da ima človek občutek, da se mora skriti pod zemljo, da se reši. Vendar si je to treba izbiti iz glave. Razen v primeru, da vas bomba zadene direktno, je glavna nevarnost na površju zemlje ali pa nekoliko nad površjem, ker se bomba pri padcu razleti in kosi jekla letijo na vse strani in pokrijejo velik kos zemlje okrog sebe. Zato je bolje, če ni v bližini podzemeljskega ali kakšnega drugega zanesljivega zavetišča, če se povzpnete nekaj nadstropij nad zemljo.

Če pade bomba na hišo, kamor ste se zatekli, vas bo ubila, v primeru pa, da ste v prizemlju, vas utegne zasuti. Popolnoma sigurni ste lahko samo v kleti, če je dovolj zavarovana. Videl sem pa tudi poslopja, katerih spodnja nadstropja so bila delno razrušena in so zasula klet, dočim so bila zgornja nadstropja nepoškodovana. V nobenem primeru pa ne ostajajte v prizemlju, misleč da ste izven nevarnosti, ker ste nad svojo glavo zavarovani. To ste le takrat, če ste za debelimi zidovi, od zunaj obloženimi z vrečami peska ali čim podobnim. V času napada se stisnite v kot sobe in ostanite tam za primer, da se strop zruši. Pazite na to, da boste čim dalje od vseh zunanjih vrat in oken. Ne pozabite, da vam glavna nevarnost preti od strani.

Morebiti boste rekli, da se ne morete ravnati po tem, kar se je godilo v Barceloni, ker ima naš sovražnik dosti več letal. To je res, toda sovražnik bo imel tudi dosti več napadalnih ciljev. Razen tega se ne bo boril proti narodu, ki je oborožen s starinskimi puškami in ki je v zraku popolnoma brez moči. Vse to, kar nam bo prizadejal, mu bomo vrnili z obrestmi vred. Tega se tudi zaveda in če se dobro pripravimo za zračni napad, bo pazil na to, da ne bo izzval našega maščevanja. Poskušal nas bo morebiti ostrašiti in uničiti posamezna mesta. Toda če se mu tudi posreči uničiti eno mesto od tri stotih, bo to pomenilo prav toliko, kakor če bi uničil eno hišo od tri stotih, ali ubil enega človeka od tri stotih. Sorazmerje bo ostalo zmerom isto.

Nadaljevanje v 5. stolpcu

V kraljestvu palčkov

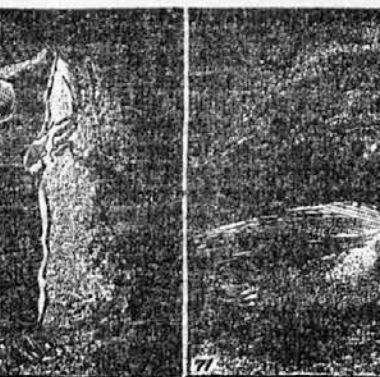
15

Krt je vzel kos trhlega lesa v gobček, kajti tak les se v temi sveti kakor ogenj, šel pred nji-

ma in jima svetil v dolgem, temnem hodniku. Ko so prišli tja, kjer je ležal

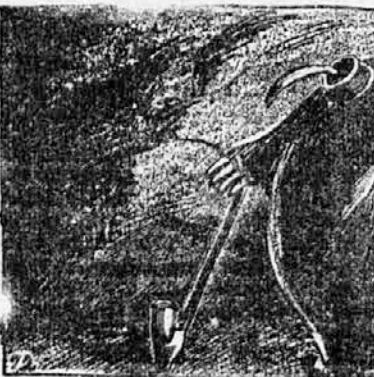
mrtvi ptič, je uprl krt svoj široki nos proti stropu in odrinil prst, da je nastala velika luknja

in skozi jo se je posvetilo v rov. Sredi tal je ležala mrtva lastovica. Lepe perutnice je imela

trdno stisnjene, noge in glavo pa skrite pod perjem; ubožica je bila prav gotovo od mraza

umrla. Palčici je bilo zelo hudo; zelo rada je imela vse majhne ptičice, saj so ji vse poletje tako lepo pele in žvrgolele; toda krt

je ptico sunil s kratkimi nogami in dejal: »No, je pač nehala žvrgoleti! Saj mora biti res žalostno, če se kdo rodi kot majhen

ptič! Hvala bogu, da nihče od mojih otrok ne bo ptič. Ptiči znajo samo žvrgoleti, pozimi pa od lakote umro!«

16

»Da, pameten mož ste in prav imate,« je odvrnila poljska miš. Kaj ima ptič od vsega svojega žvrgolenja, ko pride zima? Stradati mora in zmrzovati. Pa še pravijo, da je to imenitno!«

Palčica ni ničesar rekla, toda ko sta krt in poljska miš pokazala ptici hrbet, se je sklonila, odrinila perje, ki je pokrivalo

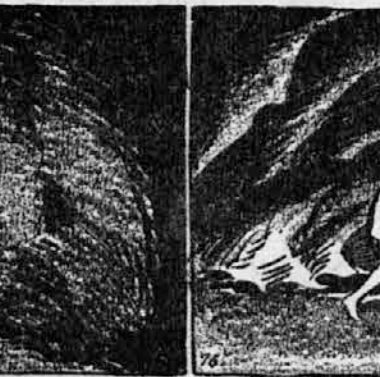
glavo, in poljubila mrtvo lastovico na zaprte oči. Zelo je bila žalostna ob tem poljubi, »Morda mi je ona poletila tako

lepo prepevala,« je pomislila. »Koliko veselja mi je napravila ta lepa, ljuba ptica!« In spet je bridko zajokala.

Krt je zdaj zamašil luknjo, ki je razsvetljevala hodnik, in spremil potem obe dami domov. Toda ponoči Palčica ni mogla

spati; vstala je s postelje in splekla iz sena veliko, lepo odejo; vzela jo je s seboj in jo razprostrla čez mrtvo ptico. Mehko

volno, ki jo je našla v izbi poljske miši, je naložila ob strani, da ne bi ptice zeblo v mrzli zemlji.

Nadaljevanje iz 1. stolpca

Ne bom govoril o različnih vrstah zavetišč, ker je precej nevarno izvajati splošne zaključke na osnovi posameznih primerov. Povsod nastajajo podobni problemi. Podzemeljska zavetišča so dobra, če so močna. Čim globlje so izkopana, tem boljša so. Čim bolj utrdite njihove zidove, tem zanesljivejša so. Nikar ne mislite, da je dovolj, če samo neka krat zamahnete s krampom. Najvažnejše je, da je vhod dobro zaprt in dobro zavarovan. Zavetišče mora biti v bližini vaše hiše, z vhodom obrnjenim proti zidu hiše, če pa tega ne morete izvesti, pa pred vhodom sezidajte močan zid, ki ga bo varoval. Če je zavetišče pravilno zgrajeno in če se boste vanj zatekli o praviem času, vas mora varovati pred sleherno nevarnostjo, razen seveda, če bomba pade neposredno nanj.

Strokovnjaki v vprašanih eksplozivnih sredstvih so delali poskuse v tem pogledu in ob tej priložnosti se je pokazalo, da utegnejo ta zavetišča ostati nepoškodovana, pa čeprav bi v bližini devetih metrov eksplodirala bomba, težka 500 kil.

Večkrat sem ponovil, da nevarnost preti samo v primeru, da bomba neposredno zadene vašo hišo. Pripomnil sem tudi, da je treba poskrbeti za varnost v tistih mestih, ki bi jih utegnili napasti sovražna letala. Napadalcu se bodo seveda trudili, da bi povzročili kar največ škodo, toda naše protiletalske baterije in naši lovci jim bodo otežkočili njihovo nalogo, da bombardirajo določena poslopja.

Po drugi strani pa ne morejo preprečiti, da sovražna letala ne bi metala bomb, ker niti eno letalo, ki je prišlo napadat, ne bo odneslo svojih bomb domov. Zato je resno, da bodo od časa do časa padale bombe tudi v krajih, ki niso imenovana med mesti, ki bi jih utegnili napasti sovražna letala, čeprav sovražnik ne bo mogel zmerom bombardirati nezavarovane mesta.

Torej, kaj je treba napraviti v mestih, o katerih mislimo, da jim ne preti nevarnost napada iz zraka? Če živite v takšnem mestu in če želite ostati zavarovani pred sleherno nevarnostjo, da vas bomba neposredno zadene, potem si izkopljite dva metra globoko zavetišče, ga betonirajte in pokrijte z nekaj tonami kremenjaka in tam ostanite, dokler traja vojna.

Zdaj pa pazite! Kadar se bližajo sovražna letala, znake za alarm oddajajo v več krajih, ker nihče ne ve, kam bodo ravno vrgli bombe. Zato boste včasih doživeli v nekaj tednih po cel tucat alarmov na dan, toda niti ena bomba ne bo padla kje v bližini vaše hiše. Kmalu se boste odločili, nadaljevati svoje delo tudi v času alarma ali pa ostaniti v postelji. Toda ravno takrat utegnete imeti smolo, da sovražnik napade vaše mesto. Zato se morate odločiti, da se stalno izpostavljate tej nevarnosti ali pa da stalno živite v podzemlju.

Zato sem prepričan, da dobro zgrajena zavetišča igrajo veliko vlogo, razen morebiti v tistih mestih, ki so posebno ogrožena. Toda prepričan sem, če boste upoštevali nekatere malenkosti, boste zmanjšali nevarnost.

Ne morem vam dosti povedati o strupenih plinih in vžigalnih bombah. Strupenih plinov v Španiji sploh niso uporabljali, vžigalne bombe pa le redko. Mogoče je pa, da bodo vžigalne bombe v veliki meri uporabljali pri nas. Ali imate vreče peska ali suhe zemlje? Ali ste pripravili vse potrebno za gašenje teh bomb? Dobili ste vsa potrebna navodila in če vam je do tega, da obvarujete svoje hiše, se morate že zdaj pripraviti.

Morebiti bo sovražnik uporabljal tudi strupene pline. Uporabljal jih bo pa samo v tem primeru, če bo zanesljivo vedel, da bodo imeli potreben učinek. Zapomnite si pa sledeče: sardin ne morete pojesti poprej, preden ne odprete skatle. Sovražnik vas ne namestava pojesti, hotel vas bo pa morebiti zastrupiti s plini. Zato bo najprej skušal razbiti šipe na vaših oknih s pomočjo eksplozivnih sredstev. Torej, kadar pripravljate sobo, kamor se boste skrili v času napada s strupenimi plini, se nikar preveč ne zanašajte na steklena okna. Vprašajte oblasti, kaj je treba storiti.

Zapomnite si, da so največja nevarnost med napadom iz zraka kosi razbitega stekla, ki utegnejo povzročiti smrt. Zato nikoli ne stojte pri steklenih oknih. V Španiji smo zmerom na stečaj odprli okna v svojih sobah, kakor hitro smo zaslišali znak za alarm. To pa zato, da okna ob eksploziji ne bi popokala. Pri nas pa večino oken ne bi mogli tako odpreti. Edino kar bi mogli v tem primeru storiti je, da nastrizete trake debelega papirja ali tapet in jih lepste zgoraj, spodaj in navskriž na vsako okno. Na ta način postane steklo odpornejše, če pa kljub temu poč, posamezni kosi ne bodo daleč odleteli. Večina oken v republikanski Španiji so tako polepili. Nekateri od njih so bili s papirjem celo lepo okrašeni, večina je bila pa podobna britanski zastavi. Razen tega bi svetloval, da na okenski okvir pritrdite tanko jekleno mrežo, po možnosti čim bližje steklu. Naposled pa, ko zaslišite znak za alarm, pokrijte okna z debelimi odejami. Vendar se morate kljub

Nadaljevanje na 12. strani

DALJE PRIHODNJC

5. nadaljevanje

Prav takšen je bil Moreno v tistem trenutku. Za vse na svetu ne bi opustil sladkega maščevanja za malenkostne žali, ki mu jih je nehote prizadejala mala Francozinja. Prešerno in nedolžno je vprašal:

»Ali ni naravno, da se vrnem zvečer k svoji ženi? Bilo bi smešno, da bi ostajal zunaj v teh okoliščinah. Mislim, da ste tudi vi, sešora, istega mnenja?«

»Da bom moč preživel z vami...« je v mislih ponavljala Orana kakor v hipnozi. Polotil se je je blazen strah. Toda ko jo je mladi častnik vprašujoče pogledal, se je prisilila k smehljaju:

»Dobro zabavo, sešora! Ne bom se premaknila od tu!«

»Ne? Prav! Bodite pametni. Ostanite tu in odpočijte se!«

»Odpočijem?«

»Da. Nikar me ne čakajte. Morda se bom vrnil zelo pozno. Ležite na mojo posteljo in skušajte zadremati. Jutri boste morali biti sveži in čvrsti.«

»In če bi kdo slučajno prišel?«

»Kdo?«

»Ali je nemogoče, da me prešene kakšna obhodna straža?«

»Prav imate. Pokazati morate svoje listine. Povejte jim, da željno pričakujete svojega novoročenega moža. Margarita bo potrdila vaše besede. Ženi letalca Morena si ne bo nihče drznil skriviti las! Upam, da bom kmalu nazaj!« je pristavil in se hudomušno nasmehnil. »Na svidenje, sešora, in dobro spite!«

Ob teh besedah se je Moreno sklonil k svoji mladi ženi in ji vljudno poljubil roko. Potlej je hitro in odločno odšel, ne da bi se bil ozrl.

XI

Ko so se vrata za mladim letalcem zaprla, je Orana stala v sobi nekaj trenutkov kakor vkopana. Pogled ji je slučajno obstal na ostankih večerje; če ne bi bila tako lačna, ji te tuje jedi zanesljivo ne bi tako tekle, kakor ji je nekoliko poprej želela vrla Margarita. Potlej je prišla v duhu obnavljati vse dogodke, ki jih je doživela v tem burnem dnevu.

Kaj bi dejali njeni starši, če bi vedeli? Njen oče, ki tako trdo dela, da bi ji zagotovil neskrbno bodočnost! Njena mati, tako pozorna, tako zaskrbljena glede slehernih njene želje in želje! Kaj bi dejali, če bi vedeli, da se je pravkar poročila in da se bo njen mož, večeraj še tujec, še nocoj vrnil k njej?

Ta poslednja misel jo je od vseh najbolj morila. Kako bo ravnal z njo ta vajak, vajen vojnih grozot in surovega ravnanja s šibkimi? Ali je mogoče, da se bo polastil zakonskih pravic v zakonu, ki ga ji je bil tako rekoč vsilil?

Ob tej misli se je stresla kakor šiba na vodi.

Ko je sprejela ponudbo za ta nenavadni zakon, so bile okoliščine takšne, da ji ni kazalo storiti kaj drugega. Če se ne bi bila poročila z Morenom, bi morala zdaj že deliti usodo nesrečnic v hotelu Colono. Toda zakaj jo je mladi letalec rešil? In prav njo? Kaj je nameraval z njo in kaj je bil nagib njegove plemenitosti? Ali je bil tudi ta nagib plemeniti? Vseeno je čudno, da jo je rešil kar tako na lepem, ne da bi jo poznal. Dal ji je svoje ime, to je bilo nelzpodbitno, in pri tem je — to ji je sam tolikokrat zatrjeval — tvegalo svojo glavo.

In če bi zdaj terjal od nje, da mu posveti to edino noč, ali bi bilo pravično, če bi ga odbila?

Tiho je zaihtela. Njena usoda se ji je zazdelo strašna. Ze misel, da bi mogla postati tudi v resnici letalčeva žena, ji je bila strahotno tuja, neznanost se ji je pa zazdelo ob vprašanju, kako bi se to utegnulo zgoditi. Ali si jo bo skušal pridobiti s prigovarjanjem, z ljubečanjem, nasilno — ali ji bo pa kot dobro vzgojen človek pustil svobodno izbiro?

Kakor koli se je lotila tega kočljivega vprašanja, vselej se ji je zdelo, da se vse bolj zapleta v neko mrežo, ki iz nje ne najde izhoda. Če je še tako obžalovala svoje dejanje, bilo ji je jasno, da ni mogla preprečiti, da ne bi postal mladi častnik njen mož.

Njen mož!

Oh, kako daleč so že zlate sanje vseh mladih deklet! Sanje o sladkem pričakovanju, o zaroki, zaročnem pristanu, čestitkah... In pozneje o dolgi poročni svileni obleki z belo, dopetno tenčico, o igranju orgel, plapolanju sveč v cerkvi, o vsem tistem, o čemer sanjajo mlada, strogo vzgojena dekleta. Vse to je bilo zdaj zanjo končano... Izbrisano za zmerom! In kaj je dobila v nadomestilo?

Ničesar. Groblijanski uradnik je zapisal njeno in letalčevega ime na belo polo, polno števil in kolkov. Nekaj čačk, in bila sta poročena! Samo nekaj trenutkov je zadoščalo,

da je za vselej zvezala svojo usodo z usodo neznanca, ki mu ni vedela drugega kakor ime. Res nenavadna poroka za dekle, kakor je ona!

Posebno jo je pa trpinčila misel, da se je morala ona, Francozinja iz ugledne družine, tako meniti tebi nič poročiti z neznanim španskim miličnikom, ki o njem sploh ne ve, kaj je in kaj počne v zasebnem življenju.

Sicer je bil pa Moreno z njo vljuden, čeprav se ji je zdelo, da je včasih nekoliko zarobanil. To je bila najbrže takšna vojaška razvada. Tudi napačen dečko ni bil, morda bi ji bil celo všeč, če bi ga bila srečala v drugih okoliščinah...

Toda že misel, da se je morala proti svoji volji poročiti z nekom, ki ga pred nekaj urami še poznala ni, jo je spravljala v slabo voljo.

Pričela je torej premišljevat, ali je poroka v takšnih nenavadnih okoliščinah sploh veljavna.

Samo za trenutek se je oprijela te resilne bilke. Morda pa le ni veljavna? Toda kolikor bolj je premišljevala, kako se je vse zgodilo, toliko bolj je ginevalo upanje v ta edini izhod. Spomin na duhovnika, ki ju je, odhajajoč na morišče, blagoslovil, ji je razgalil poslednji dvom. Njuna poroka — žal! — ni veljavna samo pred ljudmi, ampak tudi pred Bogom! Če bi se še tako rada izmazala, bila je prava zakonska žena častnika Morena: pri tej zadevi ni bilo moči ničesar več spremeniti.

Orana se je zgrozila ob misli, da ni poti nazaj. Glava ji je gorela od mučnih misli. Stopila je k oknu, da bi nekoliko svobodneje zadihala in da bi se pomirila.

Zunaj je dehtela tonla španska pomlad, tolikanj drugačna od hladne, pogosto deževne francoske pomladi. Vse okrog je bilo tiho, samo voda v vodometu je drobno žuborela. Gledajoč živobarvne južne cvetlice in baržunasto listje zimzelentnih dreves, je čisto pozabila, da stoji ta vrtič v mestu, kjer divljajo bratomorni boji. Popolnoma je pozabila na vojno.

Pomislila je na beg.

Oh, zbežati kam daleč, daleč od tod, daleč od te zaklenjene sobe, daleč od tega neljubljenega, neznanega moža!

»Ne ganite se od tod. Pomislite, da je na kocki življenje naju obeh!«

Odmev njegovih resnih besed ji je zadonel na uho v trenutku, ko je pozabila na vse, ko je mislila s silo pretrgati vez, ki so jo vezale nanj. Zgrozila se je ob odgovornosti, ki si jo je naložila, ob odgovornosti za njegovo življenje.

V trenutku je razumela, da bi bilo blazno, zbežati iz tega varnega zatišja na ulico, kjer bi jo lahko ustavil sleherni pobal.

Kam naj bi tudi zbežala? Na ulico? V cerkev? V hotel? Na ulici bi se zdržnila vselej, kadar bi videla od daleč kakšnega anarhista ali miličnika. Preveč je že pretrpela od teh ljudi, da se jih ne bi bala. V cerkev? Kako slabo zavetje je tam, je lahko danes spoznala.

V hotel? Barcelonski hoteli so spremenjeni v bežnice za pijane anarhiste in njihove ženske.

Ob teh mislih se je še bolj vznemirila. Zdelo se ji je, da ji vsa kri sili v glavo in da ji bodo žile v sencih počle. Zavedela se je pa nečesa: ne bo odšla iz te sobe v še večjo negotovost, pa najsi se z njo zgodi kar koli. Na lepem se ji je zazdelo to še najboljšo zanj. Sprijaznila se bo z vsem, da, z vsem... Da, da! Moreno je njen mož, on bo mislil in delal zanj! Samo zdaj ne misli na to! Misli mora samo eno, da se bo kar najhitreje vrnila v domovino, daleč, daleč od vseh teh strahotnih grozot...

Nekoliko se je pomirila. Zdaj se ni več prepirala z usodo. Zdelo se ji je, da je najboljša, če se vda v neizogibnost... Končane ste sladke mladostne sanje! Zbogom neskrbno življenje! Zbogom bodočnost!

Tiho ihtela se je obrnila od okna. Bila je tako zelo trudna, morda se bolj od potrnosti kakor od dolgih nespečnih noči. Spati! Spati! Zgrudila se je obledela na posteljo, se za silo pokrila in v trenutku zaspa.

XII

Ko se je Moreno vrnil domov, je bila že trda noč. Toda ne ena tistih gostih, hladnih francoskih pomladnih noči, temveč prava južnjaška noč z redkimi zvezdami na visokem nebu, polna opojnih vonjav, svetla, sladka noč. Na vrtič je si-

jala luna in ovijala vodomet v srebrno tenčico. Zdelo se je, ko da bi še voda žuborela tiše in drobneje.

Snop mesečine je padal tudi v sobo, prav na speče dekle. Moreno je ob vstopu v sobo hotel priviti luč, toda videč to ljubko sliko miru in pokoja, se je premislil. Počasi in tiho se je približal postelji. Srebrna svetloba je padala naravnost na Oranin obraz. Videl je okrog oči komaj posušene solze in neskončno utrujeni izraz tega drobnega obrazka, počivačočega v neredu razkošnih plavil las.

Nejevoljno se je ugriznil v ustnico. Sled komaj posušene solz ga je dražila. Začutil je željo, da bi prijel to speče dekle za ramena in jo pošteno stresel.

»Hej, sešora, jaz sem vaš mož! Prosim vas, obrišite si solze! Zdi se mi, da ni nobenega vzroka za jok! Sprejmite me ljubeznivo in dobre volje, kakor se spodobi za novopečeno zakonsko ženo!«

Velikodušno se je nasmehnil. Ne, tega ne bo storil. Ostal bo caballero do konca!

Pozor!

Danes smo začeli na 9. strani objavljati vlezanimive

Vohunske avanture kapitana Rintelena

po knjigi spominov, ki jo je spisal sam glavni junak teh avantur. Von Rintelen je bil v svetovni vojni šef nemškega pomorskega vohunstva, zato bolj kakor kdor koli drug pozna zakulisje takratne remške vojne politike. Njegovo pripovedovanje je tako zanimivo, da se ponekod bere še bolj napeto kakor pustolovski roman; ima pa to prednost pred romani, da popisuje same resnične dogodke iz herojske dobe, ko vojskujoče se države — prav tako kakor danes — niso izbirale sredstev za doseg svojih ciljev in se niso strašile človeških žrtev.

Pod naslovom

Vohunske avanture kapitana Rintelena

bomo vsak teden prinašali najbolj napete odlomke iz teh vlezanimiv. Knjige, odlomke, ki nam bodo nazorno pokazale, da o uspehu ali neuspehu vojne ne odločata samo orožje in hrabrost armade, ampak tudi uspeh ali neuspeh tajnega, podtalnega dela spretnih vohunov.

Začnete danes zato tudi vi brati vlezanimive in napete prigode, ki smo jih začeli objavljati na 9. strani današnje številke pod naslovom

Vohunske avanture kapitana Rintelena

Toda le kaj je imela skupnega ta fraza s to dogodivščino? Caballero!

Skušal je bolje opredeliti ta izraz.

»Tisti, ki živi tako blizu smrti in nebu, kakor jaz, si lahko marsikaj dovoli, ne da bi nehal biti caballero. Toda vseeno, mala Orana, se vam pri meni ni treba ničesar bati! Nikar se ne vznemirjajte, mala ženica: v mojih žilah teče plemiška kri. Srečen sem ob zavesti, da sem rešil življenje nedolžnemu dekletu, ne da bi zahteval od nje plačila...«

Zadovoljen s to svojo viteško odločitvijo je stopil k mizi, kjer so na pladnju še ležali ostanki večerje, nedotaknjene slaščice in sadje. Natočil si je poln kozarec alikantskega vina in ga na dušek izpil. Nato je sedel in pričel pridno zalagati. Pri tridesetih letih človek prav rad dvakrat večerja, ne da bi ga bolelo želodec.

Mesečina je postala tako svetla, da mu je popolnoma nadomeščala šibki sij benečanske svetilke. Mladi častnik je opazil, da je popolnoma pozabil odložiti sabljo. Tiho, brez slehernega šuma se je odpasal in položil sabljo na stol poleg mize, potem se je pa spet lotil jedi.

»Moja poročna noč,« je porogljivo pomislil. »Če bi me kdo videl, takole pri mizi, medtem ko mlada žena pokojno spi v moji postelji, bi upravičeno rekel, da sem norec. In da je komedija popolnejša, lije v sobo ta prešmetana mesečina, prav kakor v sentimentalnih romanih.«

Nasmehnil se je sam predse, čeprav njegovo početje ni bilo prav nič romantično. Po dveh granatnih jabolkih in po precej obilni pomaranči si je spet natočil vina in si prižgal cigareto. Zatopil se je v premišljevanje.

Ali se je vedel viteški? Doslej tega ni bilo mogoče zanikati. Je bil velikodušen? Po naravi ni bil malenkosten. Dobro vzgojen? Vsekako, čeprav je vojaško življenje nekoliko zlizalo njegovo strogo vzgojo in zrahljalo zastarela pravila vljudnosti in dobrega vedenja. Predvsem je bil pa mlad, vročkrven in zdrav mož, zato ga je neposredna bližina tako lepe in mlade žene vznemirjala.

Kmalu si je Moreno prižgal drugo cigareto. Živčno je nekajkrat potegnil, potem jo pa v dobro merjenem loku vrgel skozi okno. Spet je sedel in pričel opazovati spečo Orano.

Njegov pogled je zvedavo in hrepeneče božal speče dekle, udobno zleknjeno v njegovi postelji, nekaj korakov od njega. V spanju se je to mlado dekle sprostito in njena nežna lepota je dobila tisti pravi, otroško mladostni izraz, ki mu je bil na njej tako zelo všeč. Bila je lepo rasla, ozkih, čvrstih bokov, obleka, zvit okrog njenih bokov, je razgaljala sloke, lepo oblikovane noge. Bila je bosa; opazil je, da so njeni gležnji tenki in njene nartje visoke.

Njegove oči so se ustavile na njenem drobnem, nenavadno lepo oblikovanem obrazu. Bila je vražje lepa, la chicha! Prav res, bila je takšna, kakršno si je včasih predstavljal svojo ženo.

Vstal je in se jel razgledovati po sobi, da bi videl, kako bo prešpal noč. Nekoliko se je ohladilo, skozi okno je včasih zaplaval hladnejši zrak.

»Moja poročna noč,« je ponavljal, kakor da bi zbujale te besede v njem poseben, dražale občutek.

Kaj naj stori? V sobi sta bila razen postelje samo še dva stola.

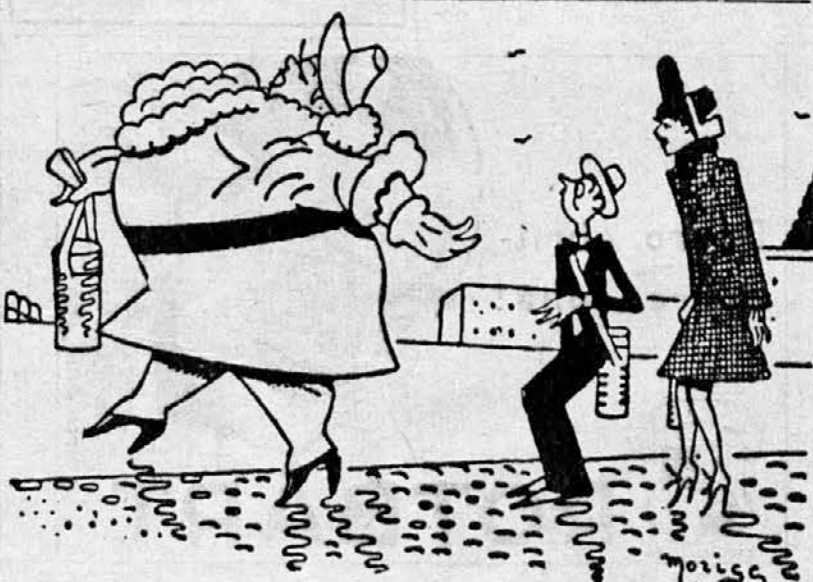
Presenečen se je Moreno počel hujati za ušesi. Vrla Margarita kajpak ni slutila, kako zapletena je ta zadeva, prepričana, da je najnaravnnejše, če se novoročenca zadovoljita z eno samo posteljo... Zdaj je pač ne kaže dramiti in morda celo zbuditi kakšen sum.

Truden in slabe volje je mladi letalec že vnaprej odklonil misel, da bi spal na tleh ali na stolu. Morda je to njegova poslednja noč, kajti jutri ob zori... Zgrozil se je ob tej misli in pogled se mu je spet ustavil na spečem dekletu.

»Deliva v dvoje, lepi otrok,« je dejal po nenadnem premisleku. »Ne bom te budil, toda sprijazniti se boš morala z okoliščino, da bom spal ob tvoji strani. V vojni po vojaško! Preveč sem zbit, da bi pazil na francoski bonton...«

Če ne bi bila Orana utrujena od joka in napora, tako trdno spala, bi jo polglasno modrovanje mladega moža gotovo zbudilo. Tako je pa pokojno spala dalje.

Moreno je stopil k postelji in se sklonil nad njo. Hotel se je prepričati, ali dekle res tako trdno spi. Kakor začaran je strmel v njen lep obraz. Njene dolge, po-bešene trepalnice — sanje so jih od časa do časa gibale, da so trepetale, kakor trepetajo krila metulja — so pušale na njenih rožnatih licih nežen vijoličast nadih. Njene tenke, ponosno usločene temne obrvi so se čudovito odražale od snežne beline visokega čela. Usta so bila prej majhna kakor velika, sočna in vabljiva. Najlepši so se pa mlademu častniku zdeli njeni plavi lasje. Bil so zlatorumeni kakor zrelo klasje in so se usipali v razkošnih kodrih okrog drobne glave. Takšnih las Moreno dotlej še ni videl. Stavil bi, da jih v vsej Španiji ne bi našel enakih...

»Upam, da ne bo šla v tisto zavetišče kakor midva...«

(»Paris-Midie«)

Mladi častnik se je zdel kakor ujet v te zlate kodre, v to nežno lepoto mlade žene. Njegove žene. Ob tej misli ga je spreletel dražec trepet po vsem životu. Lepo je biti viteški, toda nič manj resnično ni, da terja narava svoje pravice... In kakor v ekstazi je mladi letalec slekel jopič in čevlje...

Noč, ta velika sokrivka vsega, kar je skrivnostno, je ogrnila oba v svojo mehko, žametasto tišino...

XIII

Ko se je Orana zbudila, je sijalo sonce v sobo.

Njena prva misel je bila: »Kje sem?«

Ozrla se je okrog, ležeča v tuji postelji in v neznani sobi. Prestrašena je pogledala na blazino poleg sebe. Bila je nekoliko vdrtla, ko da bi bil nekdo spal zraven nje. Na lepem se je pričela spominjati...

Ta noč! Ta soba! Zlati prstan na njenem prstu jo je popolnoma zbudil v resničnost. Njen mož! Da, bila je poročena!

»Njen mož!«

Ni bila še dovolj budna, da bi mogla popolnoma dojeti smisel teh dveh besed. Tedaj je obstal njen prestrašeni pogled na nočni omari, kjer je sijalo sonce na listič papirja, v hitrici popisan s svinčnikom. Poleg papirja nekaj bankovcev, obteženih s srebrnimi kovanci. Očitno je položil njeni mož tja vse, kar je imel, in obdržal zase samo drobiž.

Počasi, počasi se je Orana pričela spominjati resničnosti. Vse, kar je doživela v teh nekaj strašnih dneh, se je kakor v omotici odvijalo pred njenimi očmi. Beg iz gorečega in naspol porušenega hotela v cerkev, tista strašna noč v pričakovanju še strašnejših grozot, nenadna rešitev, poroka z neznanim letalcem in potem, krona vseh dogodivščin: nocojšnja noč!

Čeprav je bil njen mož zelo nežen, je Orani spomin na to prvo ljubezensko noč pognal vso kri v glavo. Preden se je zgodilo z njo to, kar se je zgodilo, je mogla videti v mladem letalcu še svojega rešitelja. Toda po tej noči, po tej strašni noči ji je mogel biti samo še sovražnik.

Ali ni občutila nobenega usmiljenja zanj, ki je odšel danes v tako strašno negotovost, morda v smrt? Ali ni ravnal tako, kakor ravna vsi zakonski možje v podobnem položaju? Saj je vendar njegova prava zakonska žena tudi pred Bogom in ne samo pred ljudmi.

Ne! Ni ravnal tako, kakor bi ravnal gentleman v takšnem trenutku! Izrazil je njeno zaupanje, izrazil mučni položaj, ki je čisto po nedolžnem zašla vanj. Ni opravičila za takšno ravnanje, tudi tedaj ne, če si lahko že nekaj ur nato mrtev!

Med tem premišljevanjem so se ji oči spet ustavile na nočni omari, na denarju, ki se je srebrno svetlil v soncu. Kljub sveti jezi, ki jo je čutila do Morena, je začutila v srcu nenadno ganotje.

Ta pozornost jo je hkrati razveselila in ganila. Ali je mogoče, da je zdaj ta mladi mož prepričan, da bo živel z njo, kakor živi vsak mož s svojo ženo, da ji bo dajal denarja, da jo bo varoval in morda razvajal? Ali je to mogoče, če se je poročil z njo, ne da bi jo prej dobro poznal? Toliko teže je razumela vse to, ker je še prav malo poznala moški svet, saj je komaj odrasla kratkim krilom. Moški postavljajo zakone in ravnaajo se po njih celo tedaj, kadar jim to ne gre v račun. Dobro vzgojen možki ne bo nikoli pustil, da bi mu žena umrla od lakote, čeprav ga je še tako varala. In če sicer pošten možki ne skrbi za svoje prave otroke, ga njegovi znanci prezirajo.

Da, najbrže ji je tudi Moreno zato pustil denar.

Dalje prihodnjič.

Vohunske avanture kapitana Rintelena

Nadaljevanje z 9. strani

ze pošteno napili — kajpak tudi midva nisva zaostajala — se je zgodilo nekaj nezasišlanega. Moj prijatelj trgovec, ki je prišel z menoj v Kjöbenhavn in je bil sicer rezervni deseterik v pruski gardi, je bil najbrže pregloboko pogledal v kozarec in izgubil prisebnost. Na lepem se mi je — Mr. Williamu Johnsonu — spoštljivo priklonil, vstal, strumno udaril s petama in vprašal v čisti nemščini:

»Darf ich Herrn Kapitänleutnant eine Zigarre ambieten?« (»Ali smem gospodu kapitanu ponuditi smotko?«)

Ruski agenti žal niso bili tako pijani, da ne bi vedeli, kaj se godi. Skočili so s stolov. Jaz se nisem bog ve kako opravičeval, dejal sem samo nekaj besed, jih pustil, naj govore in mislijo, kar hočejo in se vrnil v Berlin.

Dalje prihodnjič

Kaj bi storili če bi začele bombe padati

Nadaljevanje z 10. strani

vsemu varovati. Pazite, da boste stali ob zidu med dvema oknom ali legli na tla, da vas kosi stekla ne bi ranili. In ne zapirajte oken vse dotlej, dokler ne slišite signala, da sovražnik napada s streljivimi plini.

Včasih se napadalna letala spuščajo precej nizko, tako da se lahko poslužujejo strojne, dočim se lahko lažji bombniki v trenutku spuste tako nizko, da z bombami in strojnimi merilji v vozove, tovorne avtomobile in taborišča. Če se znajdete v takšnem položaju, je edino, kar morete storiti to, da bežite v najbližje zaklonišče ali da ležete v jarek. Naša protiletalska obramba ne bo pustila, da bi se sovražna letala tako nizko spustila, kljub temu je pa treba biti pred očmi tudi to nevarnost, posebno ponoči, na velikih ravnih cestah, kjer je promet posebno živahen. Ko se napadalci približajo, morate ugasniti vse svetilke.

Verjetno je, da bodo težke bombe najstrašnejše orožje, ki se ga bo posluževal sovražnik. Nikoli ne bom pozabil tistih desetih minut, ki so se mi zdele kakor deset dolgih ur, ko sem ležal v nekem pomarančnem gozdičku blizu Valencije, medtem ko so letala krožila nad mojo glavo in bombardirala železniško postajo v neposredni bližini. Ko so padale bombe, sem se še bolj prižgal k zemlji in v pričakovanju konca premišljeval o smrti. Potlej sem pa zaslišal strahovit tresk in zdelo se mi je, ko da bi veter pihal nad mojim hrbtom in nad jarkom, kjer sem ležal.

Toda povedati vam moram dve stvari. Pred vsem, če ležete na tleh v jarek, ki leži na odprtem prostoru in ki je tako plitev, da se ga skoraj ne opazi, če človek stoji, potlej vam ne preti nikakršna nevarnost, razen direktnega napada ali pa morebiti od drobecv šrapnelov od protiletalskih baterij. Drugič pa človek zmerom sliši, kdaj bomba pada. Če jo zaslišite v trenutku, ko ste stekli, da bi poiskali zavetišče, ne tečite dalje. Ustavite se tam, kjer ste. Dva britanska mornarja sta tekla v zavetišče, ko sta zaslišala padati bombo. Eden je obstal ko okamenel in to ga je rešilo. Drugi je pa tekel dalje in je izgubil glavo v obeh pomenih te besede.

Ko govorim o leganju na zemljo, vam svetujem še tole: če mislite, da bo bomba eksplodirala nekje v bližini, stisnite nekaj med zobe. Najbolje je, če imate kosček gumija. Tako ne boste imeli ust popolnoma zaprtih, ne boste se ugriznili in bohnili vam od strašne eksplozije ne bo počil.

Vaša varnost za časa zračnega napada je odvisna od vas samih. Kakor mora v sodobni vojni vsak vojak misliti na lastno varnost, in še hitro misliti, tako morate storiti tudi vi za časa zračnega napada. Ne zanašajte se samo na vodjo vašega odseka za obrambo pred letalskimi napadi. On vam lahko samo svetuje, potlej pa lahko samo še zbere, kar je ostalo za vam. Bodite pripravljeni, da se skri-

jete. Na to vas bo spomnilo vsaj pokanje naših topov, če drugega ne. Mnogo manj osamljene se boste počutili, če že zdaj premislite, vsak zase, kam se boste zatekli, kaj boste delali in kako boste ukrenili v vsakem posameznem primeru. Zadajte sebi in svojim prijateljem v pisarni, doma, na cesti ko se z njimi sestanete, preprosto vprašanje: »Kaj bi storili, če bi zdajle na lepem bombniki napadli mesto?« Pripravite odgovor, ki bo v skladu z zdravim razumom. Poskušajte biti vselej pripravljeni za napad iz zraka.

(»The Listener«, London)

Tole prebereš v eni minuti

V tej minuti...

... pridobe v Kanadi 4540 litrov bencina;

... pridelajo v Južni Ameriki 3600 kil kave;

... v Avstraliji tisočkrat zabrni telefonski zvonce;

... oddajo Američani 500.000 pisem na pošto;

... zraste v Argentini 1500 kil orehov;

... se pomnoži ameriški proračun za 1.020.000 dinarjev;

... prodaja Mehika 4000 litrov petroleja Nemčiji;

... se mikrobi v naših prebavilih razmnože na več sto milijonov;

... umre v Indiji 13 ljudi;

... obteže meteorji, ki stalno padajo na zemljo, našo premičnico za 180 kil.

In minuta je minila

Italijanska prestolonaslednica, ki jo je Mussolini imenoval za vrhovno nadzorico italijanskega Rdečega križa, fotografirana ob slovesnem nastopu svoje službe.

Da bo vsa družina vesela, je treba samo kupiti »Družinski tednik«!

Premog — koks
drva — oglje — likaliti
dobite po zmernih cenah pri
RESMAN LOJZE, Ljubljana
Cesta 29. oktobra (Rimska) št. 21
Telefon 33-53

Obleke, perilo, vetrni suknjiči, dežni plašči, trenčkoti in vsa praktična oblačila, nudi v največji izbi, na ceneje

Presker
Ljubljana, Sv. Petra c. 14

Slika iz nekega nemškega vinograda, kjer je trgavec pravkar v polnem teku.

* Film v nekaj vrstah

Novi film Wallacea Berryja se imenuje »Neznani junaki«. Kritika se o njem zelo laskavo izraža in pravi, da v njem Berry celo prekaša svoj uspeh v filmu »Viva Villa«.

Luiza Rainerjeva bo igrala v novem vefilmu »Božanski plamen« glavno vlogo. Njen soigralec bo Alen Marshall. Virginija Brucejeva bo prav kmalu pela na platnu kot soigralka slavnega Eddyja Nelsona, ki smo ga videli tudi pri nas kot soigralca Jeanette MacDonaldove.

Norma Shearerjeva je bila pred pričetkom vojne na Francoskem. Oglevala si je Versailles in Trianon, grad

V 24 URAH

barva, plisira in kemično čisti obleke, klobuke itd. Skrobi in svetilolika srajce, ovrtnike, zaplestnice itd. Pere, suši, munga in lika domače perilo. Parno čisti posteljno perje in pub

tovarna JOŠ. REICH
LJUBLJANA

dič Marije Antoinette, ki je nje osebnost ustvarila v svojem najnovejšem filmu, Lepa Norma je izjavila, da je bila v filmu pokrajina manj lepa kakor v resnici.

Slavna Jeanetta Mac Donaldova bo igrala in pela v novem ljubezenskem filmu »Serenada ljubezni«. Njen soigralec bo Lyu Ayers.

Lepa ameriška zvezda Loreta Youngova se je zaljubila v Williama Baknerja. To je njena tretja velika ljubezen. Doslej je pa še vselej imela smolo, tudi tokrat. Williama so zaradi neke denarne afeze obsodili na dve leti ječe. Vprašanje je, če ga bo lepa igralka čakala. V Hollywoodu pravijo, da bo.

Mirna Loy in William Powell se bosta spet prav kmalu pojavila na filmskem platnu v skupnih vlogah. Film se bo imenoval: »Nick igra in dobliva«.

SADNE SADIKE, VINSKE TRTE,
maline, ribezel, kosmulje, lešnike itd. nabavite si za jesensko sajenje najbolje pri
„Velesadiereji“
JANKO SARIC, Petrovaradin
(Srem)
Zahtevajte cenike!

MOŠKI
Pri spolni nesposobnosti. Pri spolni slabosti poskusite hormonske pilule
„HORMO-SEKS“
Dobivajo se v vseh lekarnah. — 30 pilul: din 84.—, 100 pilul: din 217.—, 300 pilul: din 560.— Po pošti diskretno razpošilja
lekarna BAHOVEC
LJUBLJANA
Glavno skladišče: Farm. kem. laboratorij »VIS-VIT«, Zagreb, Langov trg 3. Ogl. reg. S. br. 5846-39

To bo prvi njun film po njeni ženitvi in po težki bolezni Williama Powella.

Slavna filmska umetnika Paul Muni in Bette Davis igrata glavni vlogi v ameriškem vefilmu »Huarez«. Muni igra vlogo Huareza, Bette Davis pa vlogo nesrečne Maksimilijanove žene, cesarice Sarlote.

Michèle Morgan, poleg Danielle Darrieuxove najbolj priljubljena francoska filmska igralka, je še zelo mlada, saj ima komaj 19 let. V resnici se piše Michèle Rousselova in je najprej igrala razne stranske vloge, tako v filmih »Mademoiselle Mozart« in »Mioche«. Režiser Marc Allegret jo je dvignil iz množice in ji dal glavno vlogo v filmu »Griboville«. Od tistih deb — tega je dve leti — je postala gospodična Rousselova lepa Michèle Morganova in je igrala že mnogo izvrstno podanih vlog kot soigralka Charlesa Boyerja v filmu »Strup« in kot soigralka Jeana Gabina v filmu »Quai de Brumes«.

Tat, ki v draguljarni krađe stare suknje

Antwerpen, novembra. V Antwerpnu je neki tat vdrl v veliko antverpenskno draguljarno, toda ne, da bi ukradel dragulje, temveč neko staro suknjo, ki je visela na obešalniku v trgovini. Zakaj je vlomil v draguljarno, namesto v konfekcijo, pozneje ni prav znal pojasniti.

Oblekel si je suknjo, toda ni se dotaknil ne zlatnine in ne draguljev. Kako presenečen je pa bil drugi dan, ko je v žepu zatipal prelep briljant v vrednosti 200.000 dinarjev. Skušal je briljant prav nespretno vrniti lastniku, pri tem se je pa zapletel v

Kapitan Prien, poveljnik nemške podmornice, ki je potopila angleško vojno ladjo »Royal Oak«.

takšna protislovja, da so ga prijeli. Bil je celo tako predrzen, da je prišel v trgovino v isti suknji, ki jo je bil ukradel. Zdal se ga odpeljali v opazovalnico, da bi ugotovili, ali je pri zdravi pameti ali ne.

PLAČAJTE NAROČNINO!

FR. P. ZAJEC
IZPRAŠAN OPTIČNI URAR
LJUBLJANA, sedaj Stritarjeva ul. 6
pri frančiškanskem mostu
Vsekovrstna očala, daljnogledi, optometri, barometri, hiprometri, itd. Velika izbira ur, zlatnine in srebrnine. Samo kv. litena optika. Ceniki brezplačno!

Gostilna pri Lovcu
Cesta 29. oktobra (Rimska) št. 24, vogal Bleiweisove ceste št. 2
Okusna domača hrana, z dnevno različno in mnogovrstno izbiro jedil.
Vsak dan kislata svinjska juha na štajerski način (klachel), golaž, vampi, jetra, obara itd.
Vsak četrtak in nedeljo divjačina.
Vsak petek kuhani sirovi štrukliji, ribe, idrijski žlikrofi.
Vsako soboto in nedeljo ocvrte piške, domače pečenice in krvavice, riževe klobase z ajdovo kašo, kroli z nadevom din 1.50. Palačinke z marmelado din 1.— in druga močnata jedila vedno na razpolago.
Izborna domača in dalmatinska vina. Pivo, žganje, likerji itd. Sprejemamo abonente!

Radio Ljubljana od 2. do 8. novem. 1939.

CETRTEK 2. NOVEMBRA

7.00: Plošče 7.15: Napovedi, poročila 7.30: Plošče 12.00: Plošče 12.30: Poročila, objave 13.00: Napovedi 13.02: Kvintal pihal 14.00: Poročila 18.00: Plošče 18.40: Slovenščina za Slovence 19.00: Napovedi, poročila 19.20: Nac. ura 19.40: Objave 20.00: Pevski koncert ge. Mile Kogejve 20.45: Reproduciran koncert simfonične glasbe 22.00: Napovedi, poročila 22.15: Gosli in kitara. Konec ob 23. uri.

PETEK 3. NOVEMBRA

7.00: Plošče 7.15: Napovedi, poročila 7.30: Plošče 11.00: Šolska ura 12.00: Plošče 12.30: Poročila, objave 13.00: Napovedi 13.02: Opoldanski koncert Radijskega orkestra 14.00: Poročila 18.00: Zenska ura 18.20: Plošče 18.40: Francoščina 19.00: Napovedi, poročila 19.20: Nac. ura 19.40: Objave 19.50: O planinskem mladinskem domu SPD 20.00: Koncert 21.15: O sonati 22.00: Napovedi, poročila 22.15: Zvezdniki in zvezdnice. Konec ob 23. uri.

SOBOTA 4. NOVEMBRA

7.00: Plošče 7.15: Napovedi, poročila 7.30: Plošče 12.00: Plošče 12.30: Poročila, objave 13.00: Napovedi 13.02: Plošče 14.00: Poročila 17.00: Otroška ura 17.50: Pregled sporeda 18.00: Zadelopust 18.40: Pogovori s poslušalci 19.00: Napovedi, poročila 19.20: Nac. ura 19.40: Objave 20.00: O znanji politiki 20.30: Nekaj starih, nekaj novih o prividih in strahovih 22.00: Napovedi, poročila 22.15: Radijski orkester. Konec ob 23. uri.

NEDELJA 5. NOVEMBRA

8.00: Na dveh harmonikah 9.00: Napovedi, poročila 9.15: Prenos cerkvene glasbe iz trnovske cerkve 9.45: Verski govor 10.00: Plošče 10.30: Nedeljski koncert Radijskega orkestra 12.00: Plošče 13.00: Napovedi 13.20: Veseli godci 17.00: Kmetijska ura 17.30: Kmečki trio 19.00: Napovedi, poročila 19.20: Nac. ura 19.40: Objave 20.00: Stric Andrej, veseloigra 20.30: Opretni večer 22.00: Napovedi, poročila 22.15: Plošče. Konec ob 23. uri.

PONEDELJEK 6. NOVEMBRA

7.00: Jutranji pozdrav 7.05: Napovedi, poročila 7.15: Plošče 12.00: Plošče 12.30: Poročila, objave 13.00: Napovedi 13.02: Veseli kvartet 14.00: Poročila 18.00: Zdravstvo mladinske dobe 18.20: Plošče 18.40: Mesečni slovesni pregled 19.00: Napovedi, poročila 19.20: Nac. ura 19.40: Objave 19.50: Zanimivosti 20.00: Koncert Radijskega orkestra 21.20: Pevski zbor drž. policijske straže v Ljubljani 22.00: Napovedi, poročila 22.15: Plošče. Konec ob 23. uri.

TOREK 7. NOVEMBRA

7.00: Jutranji pozdrav 7.05: Napovedi, poročila 7.15: Plošče 11.00: Šolska ura 12.00: Plošče 12.30: Poročila, objave 13.00: Napovedi 13.02: Opoldanski koncert Radijskega orkestra 14.00: Poročila 18.00: Plošče 18.40: Stari štajerski gradovi 19.00: Napovedi, poročila 19.20: Nac. ura 19.40: Objave 19.50: Deset minut zabave 20.00: Plošče 20.20: F. S. Finžgar: Dekla Ančka, povest 22.00: Napovedi, poročila 22.15: V oddih igra Radijski orkester. Konec ob 23. uri.

SREDA 8. NOVEMBRA

7.00: Jutranji pozdrav 7.05: Napovedi, poročila 7.15: Plošče 12.30: Poročila, objave 13.00: Napovedi 13.02: Orglice in harmonika 14.00: Poročila 18.00: Mladinska ura 18.40: Kmet in gruda 19.00: Napovedi, poročila 19.20: Nac. ura 19.40: Objave 20.00: Vojaška godba 21.30: Plošče 22.00: Napovedi, poročila 22.15: Citraški trio »Vesna«. Konec ob 23. uri.

Dobro obrit-dobre volje!

ROTBART

